Holmestrand kommune

# Handlingsprogram 2024 – 2027
# Budsjett 2024

Kommunedirektørens forslag

Holmestrand kommune

# Innhold


1 Kommunedirektørens forord ..... 5
2 Budsjettvedtak ..... 6
2.1 Driftsbudsjettet ..... 6
2.2 Investeringsbudsjettet ..... 6
2.3 Låneopptak ..... 6
2.4 Øvrige vedtak ..... 6
2.5 Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd ..... 7
2.6 Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd ..... 8
2.7 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd ..... 8
2.8 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd ..... 9
2.9 Økonomisk oversikt drift etter § 5-6 ..... 10
3 Budsjettet på 1-2-3 ..... 11
4 Hvordan lese tallene ..... 12
4.1 Driftsbudsjettet ..... 12
4.2 Investeringsbudsjettet ..... 13
5 Holmestrand kommunes organisering ..... 14
6 Satsingsområder ..... 15
6.1 God helse og livskvalitet gjennom hele livet ..... 16
6.2 Attraktive by- og bygdesenter ..... 16
6.3 Vekst og verdiskaping ..... 16
6.4 Klima- og miljøvennlig utvikling ..... 17
7 Befolkningsutvikling ..... 18
7.1 Sammenheng mellom rammetilskudd og befolkningstall ..... 18
7.2 Endring i utgiftsbehov ..... 20
8 Forutsetninger og økonomiske rammer ..... 23
8.1 Økonomisk handlingsrom ..... 23
8.2 Føringer fra statsbudsjettet ..... 23
9 Risiko og usikkerhet ..... 24
9.1 Finansinntekter og -kostnader ..... 24
9.2 Pensjon ..... 24
10 Tiltak og salderinger ..... 25
10.1 Nye driftstiltak ..... 25
10.2 Innsparingstiltak og saldering ..... 25
10.3 Spesielt om betalt/ubetalt spisepause ..... 26
11 Hovedtallene i budsjettforslaget ..... 28
11.1 Sentrale inntekter ..... 28
11.2 Sentrale utgifter ..... 28
11.3 Finansinntekter og -utgifter ..... 29
11.4 Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner ..... 30
11.5 Til disposisjon for tjenesteområdene ..... 31

11.6 Disponering av driftsrammen ....31
12 Vurdering av den økonomiske utviklingen .... 32
12.1 Krav til økonomisk bærekraft ....32
13 Investeringer i økonomiplanen .... 36
13.1 Investeringstabell for kommunen samlet ....36
13.2 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd ....43
13.3 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd ....44
14 Klimabudsjett .... 46
14.1 Bakgrunn ....46
14.2 Innledning og mål ....46
14.3 Klimaregnskap ....46
14.4 Prioriteringer i handlingsplanperioden 2024-2027 ....49
14.5 Klimatiltak med i økonomiplanen ....49
14.6 Ønskede tiltak ....50
14.7 Klimagassutslipp ....50
14.8 Ordforklaring ....51
15 HR og stab .... 52
15.1 Innledning ....52
15.2 Utfordringer ....52
15.3 Rammeoversikt ....53
15.4 Driftsbudsjett ....54
15.5 Strategi ....54
16 Strategi og virksomhetsstyring .... 58
16.1 Utfordringer ....58
16.2 KOSTRA ....59
16.3 Rammeoversikt ....60
16.4 Driftsbudsjett ....61
16.5 Investeringsbudsjett ....61
17 Oppvekst .... 62
17.1 Utfordringer ....62
17.2 KOSTRA ....63
17.3 Rammeoversikt ....63
17.4 Driftsbudsjett ....64
17.5 Strategi ....65
17.6 Investeringsbudsjett ....67
18 Helse og velferd .... 68
18.1 Utfordringer ....68
18.2 KOSTRA ....71
18.3 Rammeoversikt ....71
18.4 Driftsbudsjett ....72
18.5 Strategi ....73
18.6 Virksomhetsområder ....76

18.7 Investeringsbudsjett ....78
19 Samfunn, teknikk og miljø .... 79
19.1 Utfordringer ....79
19.2 KOSTRA ....80
19.3 Rammeoversikt ....80
19.4 Driftsbudsjett ....81
19.5 Strategi ....81
19.6 Investeringsbudsjett ....82
20 Gebyrliste .... 84
20.1 Bibliotek ....84
20.2 Kulturskole ....85
20.3 Leiepriser kommunale lokaler ....85
20.4 Økonomiavdelingen ....90
20.5 Barnehage ....91
20.6 Skolefritidsordning ....91
20.7 Helse-, sosial- og omsorgstjenester ....92
20.8 Leiepriser uteareal ....93
20.9 Parkering ....94
20.10 Bobilparkering og gjestehavn ....95
20.11 Holmestrand havn ....96
20.12 Tekniske tjenester ....98
20.13 Vann og avløp ....98
20.14 Private avløpsanlegg ....102
20.15 Renovasjon ....107
20.16 Feiing og tilsyn ....110
20.17 Lokal forskrift for reguleringsplan, bygge- og delesaksbehandling, oppmåling og eierseksjonering ....111
20.18 Kapittel 2 - Privat reguleringsplan ....113
20.19 Kapittel 3 - Bygge og delesaksbehandling ....115
20.20 Kapittel 4 - Oppmålingsforretning ....120
20.21 Kapittel 5 - Eierseksjonering ....123
20.22 Kapittel 6 - Refusjon ....124
20.23 Kapittel 7 - Jordloven ....124
21 Vedlegg .... 125
21.1 Kommunal støtte til kirkene i Holmestrand ....125
21.2 Årets spillemiddelsøknader og vedtak om direkte støtte til idrettsanlegg ....126

# 1 Kommunedirektørens forord

Økonomiplanen for perioden 2024 – 2027 er mitt aller første budsjett som kommunedirektør for Holmestrand kommune. Det har vært et vanskelig budsjett å sette sammen, da behovene er så store og økende, mens de økonomiske rammene reelt sett stadig reduseres.

Vi budsjetterer med et negativt driftsresultat i hele perioden, noe som ikke er økonomisk bærekraftig på sikt, da underskuddet må dekkes av fondsmidler. Samtidig er det lagt til grunn en forsiktig budsjettering, og jeg er sikker på at dette resultatet vil forbedres etter hvert som strukturgjennomgangen innenfor alle kommunens områder vil gi forventede gevinster i siste del av handlingsprogramperioden.

Verden er inne i en vanskelig periode, med krig flere steder, og de miljømessige forholdene, for å nevne noe. Selv om det på mange måter kan synes fjernt for oss, har disse krisene også påvirkning på vår kommune – både økonomisk og samfunnsmessig, ved blant annet mottak av flyktninger, spesielt fra Ukraina.

I dette landskapet må vi sammen prøve å utnytte de ressursene vi har på en bærekraftig og effektiv måte. Det er dette jeg og min administrasjon har prøvd å gjøre med det budsjettet som nå legges frem.

Vi har et økende behov i befolkningen, som medfører et økende utgiftsnivå, spesielt innenfor pleie- og omsorgstjenestene. Samtidig er det flere og flere familier, så vel som enslige, som sliter med å få endene til å møtes. Jeg foreslår derfor at vi, til tross for den pressede kommuneøkonomien, øker bunnfradraget på eiendomsskatten fra 750.000 kroner til 1 mill. kroner. Det er også lagt opp til en reduksjon i promillesatsen utover i planperioden. Dette håper jeg vil lette situasjonen noe for de innbyggerne som sliter mest.

Vi har funnet plass for flere nødvendige prosjekter i budsjettet. Blant annet både barnehage og idrettshall på Gullhaug, og tilrettelagte omsorgsboliger. Jeg ser imidlertid med stor bekymring på kommunens gjeldssituasjon, samtidig som driftsutgiftene øker. Vi nærmer oss en smertegrense for hva vår økonomi kan tåle, og det må tas tøffe beslutninger, både i dette budsjettet og budsjettene i de nærmeste årene.

Jeg er imidlertid svært imponert over fleksibiliteten og kompetansen i kommuneorganisasjonen, og jeg er sikker på at vi skal kunne klare å nå målene, i godt samarbeid med kommunestyret, selv med trange økonomiske rammer.

Lars Joakim Tveit
Kommunedirektør

# 2 Budsjettvedtak

## 2.1 Driftsbudsjettet

**1** Inntektsskatt og formuesskatt til kommunen utliknes etter de maksimalsatser som Stortinget fastsetter.

**2** Eiendomsskatt settes til 3 promille i 2024 og 2025, 2,9 promille i 2026 og 2,7 promille i 2027 på boliger og fritidseiendommer. Bunnfradraget økes til 1 mill. kroner per eiendom.

**3** Driftsbudsjettet vedtas i henhold til budsjettskjema § 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A), § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B), og kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere kommunens netto driftsmidler innenfor de ulike virksomheter og programområder.

**4** Kommunedirektøren får fullmakt til å flytte budsjettmidler mellom programområder der dette skjer som følge av organisatoriske endringer, og ikke som følge av omprioriteringer.

**5** Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele lønnsreserven til virksomhetene.

**6** Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele budsjettmidler tilknyttet pensjon mellom virksomhetene og sentralt område.

## 2.2 Investeringsbudsjettet

**7** Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til budsjettskjema § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B) på programområdenivå.

**8** Finansiering av investeringer vedtas i henhold til budsjettskjema § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A).

**9** Ubrukte investeringsbevilgninger i 2023 rebudsjetteres i budsjett i 2024, i de tilfeller der prosjektet ikke er avsluttet i 2023. Finansiering av disse prosjektene blir behandlet i 1. kvartalsrapport 2024.

## 2.3 Låneopptak

**10** Det vedtas en låneramme på 218,35 mill. kroner i 2024, 317,89 mill. kroner i 2025, 164,40 mill. kroner i 2026, og 101,08 mill. kroner i 2027, for å finansiere nye netto bevilgninger til investeringer. Beløpet inkluderer ikke formidlingslån (startlån).

**11** Kommunedirektøren gis fullmakt til å ta opp lån på inntil 70 mill. kroner i 2024, i form av lån fra Husbanken i forbindelse med innvilgelse av formidlingslån. Kommunedirektøren gis samtidig fullmakt til å re-utlåne ekstraordinære innfrielser av formidlingslån i løpet av året.

**12** Kommunedirektøren gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår innenfor angitte lånerammer.

## 2.4 Øvrige vedtak

**13** Det omdisponeres 30 mill. kroner fra pensjonsfondet til generelt disposisjonsfond i 2024.

**14** Gebyrer, satser og brukerbetalinger vedtas i henhold til vedlegg som omhandler priser.

**15** Søknad om spillemidler for 2024, samt prioritering av prosjekter, vedtas i henhold til vedlegg som omhandler spillemidler for 2024.

**16** Tidligere vedtak om ubetalt spisepause reverseres, og det innføres betalt spisepause for alle ansatte i Holmestrand kommune fra og med 2024. Tiltaket gjennomføres så snart som praktisk mulig i de enkelte virksomhetene.

**17** Det igangsettes en helhetlig strukturgjennomgang innenfor programområde Oppvekst. Egen sak legges frem i løpet av 2024.

**18** Budsjettet vedtas for øvrig med de føringer og forutsetninger som beskrives i kommunedirektørens forslag til handlingsprogram 2024-2027.

## 2.5 Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk. plan 2024 | Øk. plan 2025 | Øk. plan 2026 | Øk. plan 2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Rammetilskudd** | -725 929 | -750 946 | -868 122 | -868 122 | -868 122 | -868 122 |
| **Inntekts- og formuesskatt** | -929 459 | -914 532 | -945 742 | -945 742 | -945 742 | -945 742 |
| **Eiendomsskatt** | -28 914 | -61 303 | -52 885 | -55 403 | -56 314 | -55 622 |
| **Andre generelle driftsinntekter** | -35 739 | -22 731 | -37 731 | -37 731 | -37 731 | -37 731 |
| Sum generelle driftsinntekter | **-1 720 042** | **-1 749 512** | **-1 904 480** | **-1 906 998** | **-1 907 909** | **-1 907 217** |
| | | | | | | |
| Korrigert sum bevilgninger drift, netto | **1 498 863** | **1 584 383** | **1 699 281** | **1 754 085** | **1 750 943** | **1 750 446** |
| | | | | | | |
| **Avskrivninger** | 117 891 | 107 483 | 107 483 | 107 483 | 107 483 | 107 483 |
| | | | | | | |
| Sum netto driftsutgifter | **1 616 755** | **1 691 866** | **1 806 764** | **1 861 568** | **1 858 426** | **1 857 929** |
| Brutto driftsresultat | **-103 287** | **-57 645** | **-97 715** | **-45 429** | **-49 482** | **-49 287** |
| | | | | | | |
| **Renteinntekter** | -16 475 | -15 040 | -20 040 | -20 040 | -20 040 | -20 040 |
| **Utbytter** | -1 312 | -108 | -108 | -108 | -108 | -108 |
| **Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler** | 22 246 | -15 000 | -16 000 | -16 000 | -16 000 | -16 000 |
| **Renteutgifter** | 59 849 | 89 137 | 125 139 | 125 933 | 122 575 | 112 905 |
| **Avdrag på lån** | 84 465 | 80 000 | 99 485 | 101 348 | 107 658 | 109 117 |
| Netto finansutgifter | **148 773** | **138 989** | **188 476** | **191 133** | **194 085** | **185 874** |
| | | | | | | |
| **Motpost avskrivninger** | -117 891 | -107 483 | -107 483 | -107 483 | -107 483 | -107 483 |
| | | | | | | |
| Netto driftsresultat | **-72 406** | **-26 140** | **-16 722** | **38 221** | **37 120** | **29 104** |
| | | | | | | |
| Disponering eller dekning av netto driftsresultat | | | | | | |
| **Overføring til investering** | 30 000 | 38 311 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Avsetninger til bundne driftsfond** | 15 518 | 100 | 14 320 | 14 320 | 14 320 | 14 320 |
| **Bruk av bundne driftsfond** | -15 344 | -4 003 | -10 946 | -10 946 | -10 946 | -10 946 |
| **Avsetninger til disposisjonsfond** | 81 292 | 88 113 | 59 727 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av disposisjonsfond** | -39 060 | -96 381 | -46 379 | -41 595 | -40 494 | -32 478 |
| **Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat | **72 406** | **26 140** | **16 723** | **-38 220** | **-37 119** | **-29 103** |
| | | | | | | |
| Fremført til inndekning i senere år (merforbruk) | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** |

## 2.6 Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **HR og stab** | 23 713 | 23 931 | 23 469 | 23 469 | 23 469 | 23 469 |
| **Strategi og virksomhetsstyring** | 95 153 | 92 663 | 98 806 | 99 356 | 99 306 | 99 506 |
| **Oppvekst** | 640 210 | 690 352 | 720 765 | 714 867 | 710 637 | 711 140 |
| **Helse og velferd** | 684 828 | 729 824 | 739 870 | 733 445 | 738 395 | 739 695 |
| **Samfunn, teknikk og miljø** | 105 846 | 100 823 | 84 236 | 82 786 | 82 974 | 80 474 |
| **Felles inntekter og utgifter** | -55 449 | -57 413 | 24 332 | 92 359 | 92 359 | 92 359 |
| **Felles sentrale inntekter og utgifter** | -146 | 300 | -100 | -100 | -100 | -100 |
| Sum bevilgninger drift, netto | **1 494 156** | **1 580 480** | **1 691 378** | **1 746 182** | **1 747 040** | **1 746 543** |
| | | | | | | |
| **Herav:** | | | | | | |
| **Netto renteutgifter og -inntekter** | 107 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| **Avsetninger til bundne driftsfond** | 9 378 | 100 | 100 | 100 | 100 | 100 |
| **Bruk av bundne driftsfond** | -13 962 | -4 003 | -4 003 | -4 003 | -4 003 | -4 003 |
| **Bruk av disposisjonsfond** | -230 | 0 | -4 000 | -4 000 | 0 | 0 |
| Korrigert sum bevilgninger drift, netto | **1 498 863** | **1 584 383** | **1 699 281** | **1 754 085** | **1 750 943** | **1 750 446** |

## 2.7 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Investeringer i varige driftsmidler** | 531 230 | 333 191 | 280 150 | 408 900 | 294 100 | 162 600 |
| **Tilskudd til andres investeringer** | 2 500 | 2 500 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 |
| **Investeringer i aksjer og andeler i selskaper** | 9 421 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 4 000 |
| **Utlån av egne midler** | 6 917 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Avdrag på lån** | 1 499 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Sum investeringsutgifter | **551 567** | **339 691** | **285 150** | **413 900** | **299 100** | **167 600** |
| | | | | | | |
| **Kompensasjon for merverdiavgift** | -77 627 | -39 241 | -32 800 | -62 010 | -40 700 | -32 520 |
| **Tilskudd fra andre** | -62 174 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Salg av varige driftsmidler** | -22 776 | -30 000 | -30 000 | -30 000 | -90 000 | -30 000 |
| **Salg av finansielle anleggsmidler** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Mottatte avdrag på utlån av egne midler** | -6 906 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av lån** | -316 538 | -228 039 | -218 350 | -317 890 | -164 400 | -101 080 |
| Sum investeringsinntekter | **-486 022** | **-297 280** | **-281 150** | **-409 900** | **-295 100** | **-163 600** |
| | | | | | | |
| **Videreutlån** | 70 113 | 70 000 | 70 000 | 70 000 | 70 000 | 70 000 |
| **Bruk av lån til videreutlån** | 0 | -70 000 | -70 000 | -70 000 | -70 000 | -70 000 |
| **Avdrag på lån til videreutlån** | 18 150 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Mottatte avdrag på videreutlån** | -27 425 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Netto utgifter videreutlån | **60 838** | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** |
| | | | | | | |
| **Overføring fra drift** | -30 000 | -38 311 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Avsetninger til bundne investeringsfond** | 11 774 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av bundne investeringsfond** | -72 769 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Avsetninger til ubundet investeringsfond** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av ubundet investeringsfond** | -4 000 | -4 000 | -4 000 | -4 000 | -4 000 | -4 000 |
| **Dekning av tidligere års udekket beløp** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Sum overføring fra drift og netto avsetninger | **-94 995** | **-42 311** | **-4 000** | **-4 000** | **-4 000** | **-4 000** |
| | | | | | | |
| Fremført til inndekning i senere år (udekket) | **31 387** | **100** | **0** | **0** | **0** | **0** |

## 2.8 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

### 1. Investeringer i varige driftsmidler

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 | Øk.plan Sum 2024-2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Strategi og virksomhetsstyring** | 5 789 | 25 550 | 13 600 | 10 600 | 10 600 | 10 600 | 45 400 |
| **Oppvekst** | 2 728 | 42 315 | 66 700 | 174 800 | 81 000 | 1 000 | 323 500 |
| **Helse og velferd** | 9 717 | 32 049 | 9 500 | 19 500 | 19 500 | 6 500 | 55 000 |
| **Samfunn, teknikk og miljø** | 463 474 | 233 178 | 190 350 | 204 000 | 183 000 | 144 500 | 721 850 |
| **Felles sentrale inntekter og utgifter** | 49 149 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Org. oppsett mangler** | 372 | 100 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Investeringer i varige driftsmidler | **531 230** | **333 191** | **280 150** | **408 900** | **294 100** | **162 600** | **1 145 750** |

### 2. Tilskudd til andres investeringer

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 | Øk.plan Sum 2024-2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Tilskudd kirken** | 2 500 | 2 500 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 4 000 |
| **Sentrumsskolene i Sande** | -7 401 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Sentrumsskolene i Sande - lønns- og prisstigning** | 962 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Områdemodell Sande sentrum** | 6 439 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Tilskudd til andres investeringer | **2 500** | **2 500** | **1 000** | **1 000** | **1 000** | **1 000** | **4 000** |

### 3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 | Øk.plan Sum 2024-2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Egenkapitaltilskudd KLP** | 4 014 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 16 000 |
| **Utlån Gigafib Holding AS** | 5 407 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Investeringer i aksjer og andeler i selskaper | **9 421** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **16 000** |

### 4. Utlån av egne midler

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 | Øk.plan Sum 2024-2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Utlån Gigafib Holding AS** | 6 917 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Utlån av egne midler | **6 917** | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** |
| | | | | | | | |
| Sum del 1-4 | **550 068** | **339 691** | **285 150** | **413 900** | **299 100** | **167 600** | **1 165 750** |

## 2.9 Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Rammetilskudd** | -725 929 | -750 946 | -868 122 | -868 122 | -868 122 | -868 122 |
| **Inntekts- og formuesskatt** | -929 459 | -914 532 | -945 742 | -945 742 | -945 742 | -945 742 |
| **Eiendomsskatt** | -28 914 | -61 303 | -52 885 | -55 403 | -56 314 | -55 622 |
| **Andre skatteinntekter** | -9 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Andre overføringer og tilskudd fra staten** | -36 771 | -23 686 | -38 686 | -38 686 | -38 686 | -38 686 |
| **Overføringer og tilskudd fra andre** | -248 968 | -181 806 | -183 616 | -183 616 | -183 616 | -183 616 |
| **Brukerbetalinger** | -64 759 | -66 243 | -53 705 | -53 705 | -53 705 | -53 705 |
| **Salgs- og leieinntekter** | -219 755 | -238 597 | -253 849 | -253 849 | -257 849 | -257 849 |
| Sum driftsinntekter | **-2 254 564** | **-2 237 111** | **-2 396 605** | **-2 399 123** | **-2 404 034** | **-2 403 342** |
| | | | | | | |
| **Lønnsutgifter** | 1 040 274 | 1 069 440 | 1 149 014 | 1 147 466 | 1 149 026 | 1 148 506 |
| **Sosiale utgifter** | 252 313 | 301 920 | 261 305 | 329 332 | 329 333 | 329 333 |
| **Kjøp av varer og tjenester** | 645 840 | 612 315 | 695 790 | 685 415 | 684 712 | 684 735 |
| **Overføringer og tilskudd til andre** | 94 959 | 88 308 | 85 297 | 83 997 | 83 997 | 83 997 |
| **Avskrivninger** | 117 891 | 107 483 | 107 483 | 107 483 | 107 483 | 107 483 |
| Sum driftsutgifter | **2 151 277** | **2 179 466** | **2 298 890** | **2 353 694** | **2 354 552** | **2 354 055** |
| | | | | | | |
| Brutto driftsresultat | **-103 287** | **-57 645** | **-97 715** | **-45 429** | **-49 482** | **-49 287** |
| | | | | | | |
| **Renteinntekter** | -16 475 | -15 040 | -20 040 | -20 040 | -20 040 | -20 040 |
| **Utbytte** | -1 312 | -108 | -108 | -108 | -108 | -108 |
| **Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler** | 22 246 | -15 000 | -16 000 | -16 000 | -16 000 | -16 000 |
| **Renteutgifter** | 59 849 | 89 137 | 125 139 | 125 933 | 122 575 | 112 905 |
| **Avdrag på lån** | 84 465 | 80 000 | 99 485 | 101 348 | 107 658 | 109 117 |
| Netto finansutgifter | **148 773** | **138 989** | **188 476** | **191 133** | **194 085** | **185 874** |
| | | | | | | |
| **Motpost avskrivninger** | -117 891 | -107 483 | -107 483 | -107 483 | -107 483 | -107 483 |
| | | | | | | |
| Netto driftsresultat | **-72 406** | **-26 140** | **-16 722** | **38 221** | **37 120** | **29 104** |
| | | | | | | |
| Disponering eller dekning av netto driftsresultat | | | | | | |
| **Overføring til investering** | 30 000 | 38 311 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Avsetninger til bundne driftsfond** | 15 518 | 100 | 14 320 | 14 320 | 14 320 | 14 320 |
| **Bruk av bundne driftsfond** | -15 344 | -4 003 | -10 946 | -10 946 | -10 946 | -10 946 |
| **Avsetninger til disposisjonsfond** | 81 292 | 88 113 | 59 727 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av disposisjonsfond** | -39 060 | -96 381 | -46 379 | -41 595 | -40 494 | -32 478 |
| **Dekning av tidligere års merforbruk** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat | **72 406** | **26 140** | **16 723** | **-38 220** | **-37 119** | **-29 103** |
| | | | | | | |
| Fremført til inndekning i senere år (merforbruk) | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** |

# 3 Budsjettet på 1-2-3

Kommunens frie inntekter anslås i 2024 til ca. 1,814 milliarder kroner. Brutto driftsinntekter i 2024 er på 2,383 milliarder kroner.

Samlet investeringsramme (ekskludert startlån) i planperioden er på 1,166 milliarder kroner, hvorav 627,6 mill. kroner utgjør investeringer innenfor selvkostområdet. Av disse finansieres 801,72 mill. kroner med lån. Dette tilsvarer 68,6 pst av finansieringsbehovet. Bruk av lån finner sted alle årene, og kommunens lånegjeld vil med dette forslaget øke med 337,8 mill. kroner i planperioden.

Eiendomsskatt er budsjettert med et bunnfradrag på 1 mill. kroner for hele planperioden. Promillesatsen er lagt på 3 promille for 2024 og 2025 med en reduksjon til 2,9 promille i 2026 og 2,7 promille i 2027.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter anslås til 107 pst ved utgangen av 2024. Netto lånegjeld stiger til 2,831 mill. kroner i 2027, og gjeldsgraden samlet øker da til 117,8 pst. Kommunens handlingsregel for netto lånegjeld tilsier at man skal nå Riksrevisjonens anbefaling om å holde dette nøkkeltallet under 75 pst av driftsinntektene. I dette handlingsprogrammet vil målsettingen ikke nås.

Resultatgraden er på 0,7 pst i 2024, og reduseres til negativ resultatgrad i resten av planperioden. Det er under vedtatt måltall på 1,75 pst. Korrigeres det for avsetning av premieavvik til pensjonsfond i 2024, er resultatgraden negativ i hele handlingsprogramperioden.

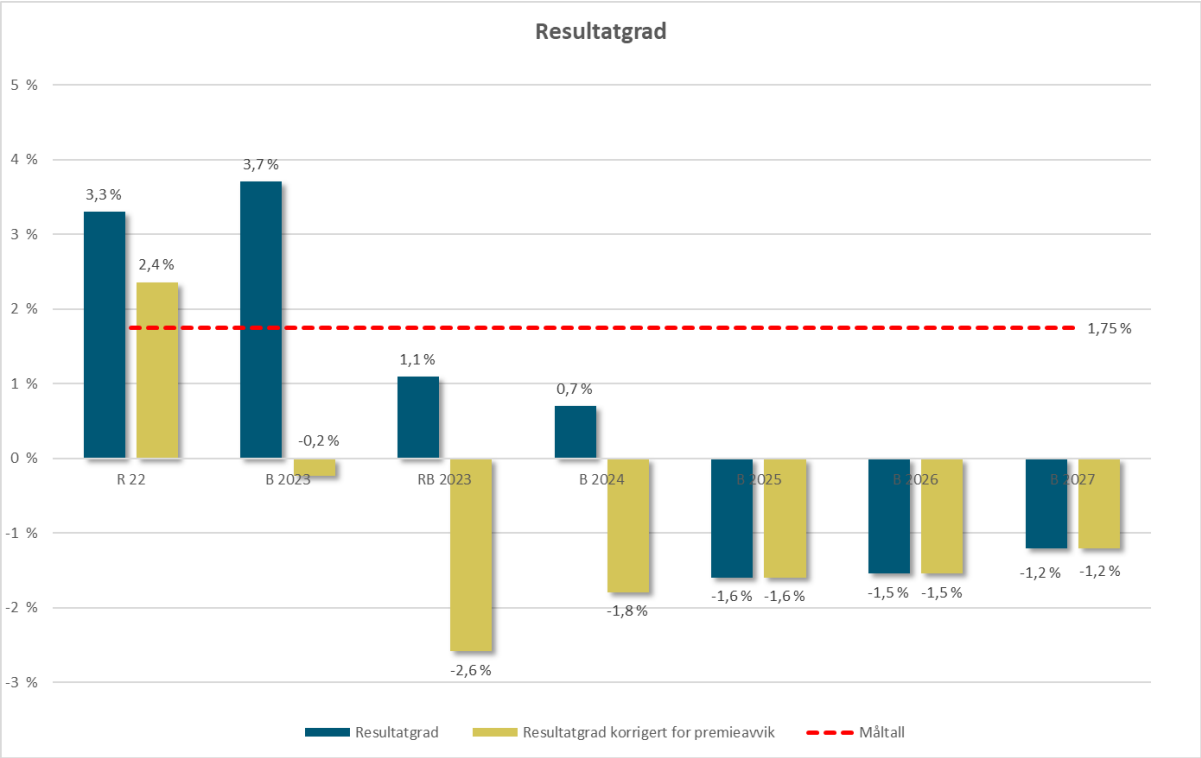


Når det gjelder disposisjonsfond, ligger Holmestrand kommune over måltallet på 5 pst. Fondsgraden er imidlertid synkende i planperioden. Det legges opp til en netto bruk av disposisjonsfond på til sammen 101,2 mill. kroner i planperioden, hvorav 33,8 mill. kroner er knyttet til pensjonsforpliktelser.

Det er i 2024 budsjettert med netto finansutgifter på 188,5 mill. kroner. Finanskostnadene øker med ca. 49,4 mill. kroner sammenlignet med 2023, hvorav ca. 19,4 mill. kroner er tilknyttet VAR-områdene.

Renteinntekter og utbytte utgjør 20 mill. kroner og avkastning på finansplasseringene anslås til 16 mill. kroner årlig i planperioden.

Det forventes flytende rente på nye låneopptak på 5,4 pst i 2024, 5,0 pst i 2025, 4,4 pst i 2026 og 4,3 pst i 2027. Det er inngått avtaler om fastrente for deler av låneporteføljen, slik at budsjettrentene ligger ca. 1/2 pst under disse rentenivåene i 2024-2027.

Gebyrer og betalingssatser foreslås i hovedsak endret med kommunal lønns- og prisvekst (deflator) på 4,3 pst.

Det gjøres endringer i gebyrer og avgifter innenfor selvkostområdet i tråd med selvkostprinsippet, der kostnadene ved tjenesten som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Fra 2023 til 2024 foreslås en samlet gebyrøkning på ca. 19,9 pst, hvor vann har den høyeste økningen med 32,6 pst. Renovasjon reduseres med 3,8 pst. Det vises til egen oversikt over gebyrer for 2024.

For områder der statlige maksimalsatser gjelder er disse lagt til grunn.

# 4 Hvordan lese tallene

I dette kapittelet får du noen forslag til hvordan de enkelte tallene og tabellene skal forstås.

Det er vedtatt i økonomireglementet for Holmestrand kommune at vedtaksnivået i budsjettet skal være på programområdenivå. Videre er det foreslått at kommunedirektøren kan flytte budsjettmidler mellom programområdene i de tilfeller der det følger av omorganisering eller tekniske justeringer, slik som fordeling av lønnsoppgjør eller fordeling av pensjonskostnader. Reelle omdisponeringer mellom programområdene må imidlertid til politisk behandling.

Netto rammer per virksomhet er likevel vist i kapitlene til de respektive programområdene, under "Driftsbudsjett" og "Fordeling per virksomhet”.

## 4.1 Driftsbudsjettet

Alle løpende inntekter og utgifter skal dekkes av driftsbudsjettet. Kommunen har ikke anledning til å ta opp lån for å dekke driftsutgifter. De fleste utgifter får kommunen momskompensasjon for, noe som innebærer at den får tilbakebetalt merverdiutgiftene.

Tabellene i handlingsprogrammet viser beløp per år i planperioden 2024–2027. I de fleste tabellene vises det i tillegg budsjett for inneværende år (2023) og regnskap for fjoråret (2022).

Alle årene i driftstabellene er sammenlignet med inneværende år, altså 2023. Dersom et programområde har fått en budsjettøkning som vist i tabellen under, betyr det ikke at det kommer ytterligere 1,6 mill. kroner hvert år, men at det hvert år er lagt inn 1 mill. kroner sammenlignet med 2023. Dersom det for eksempel skal ansettes to årsverk i 2023 som hver har 0,8 mill. kroner i lønn, og dette er en varig endring, vil dette legges inn slik det fremkommer i tabellen under.

| Driftstiltak, tall i 1000 kr | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|
| Budsjettøkning tiltak Y | 1 600 | 1 600 | 1 600 | 1 600 |

Tallene er i all hovedsak vist i 1000 kroner, og alle budsjettendringer utover det som følger av pris- og lønnsvekst er eksplisitt vist i de relevante tabellene under hvert programområde (under overskriften

«Driftsbudsjett med endringer»). Det er ikke gjort endringer i det enkelte programområdes budsjett dersom det ikke fremkommer som egne tiltak i disse tabellene.

## 4.2 Investeringsbudsjettet

Til forskjell fra driftsbudsjettet, kan investeringer lånefinansieres. Tabellene for investeringer må i tillegg leses på en litt annen måte enn driftstabellene. Her må beløpene i alle årene legges sammen. Dersom man har et investeringsprosjekt med de samme tallene som i driftstabellen (se nedenfor), innebærer det at det er en investering som totalt koster 4 mill. kroner.

| Tiltak, tall i 1 000 kr | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|
| Bevilgning prosjekt Z | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 |

For øvrig får kommunen momskompensasjon også i investeringsregnskapet. Det er verdt å merke seg at summene som er ført på de enkelte prosjektene har tatt høyde for eventuelle ubrukte bevilgninger i 2023 eller tidligere, som foreslås overført til 2024. Disse eventuelle ubrukte bevilgningene kommer i tillegg til den bevilgningen som fremkommer i årene 2024–2027.

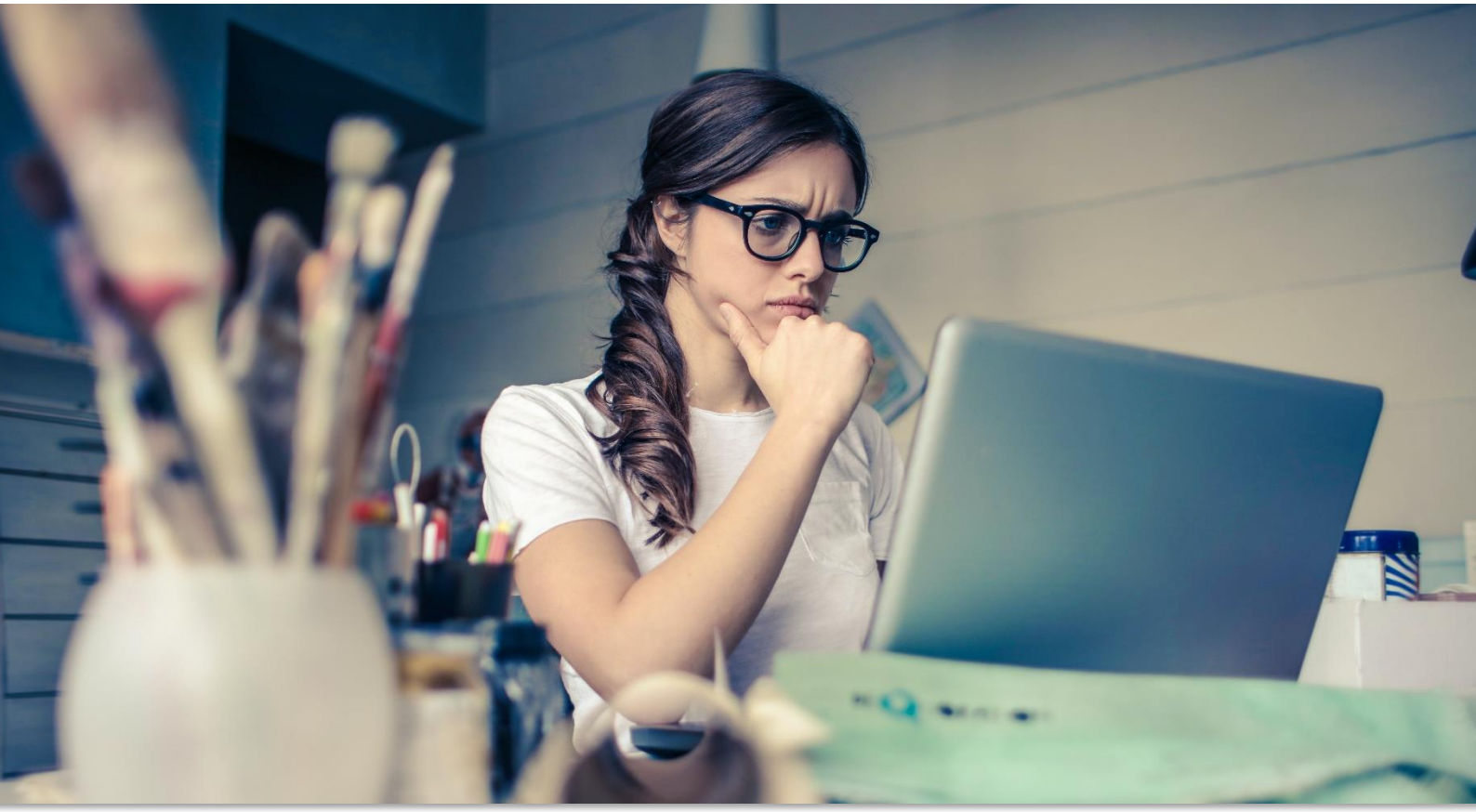

# 5 Holmestrand kommunes organisering

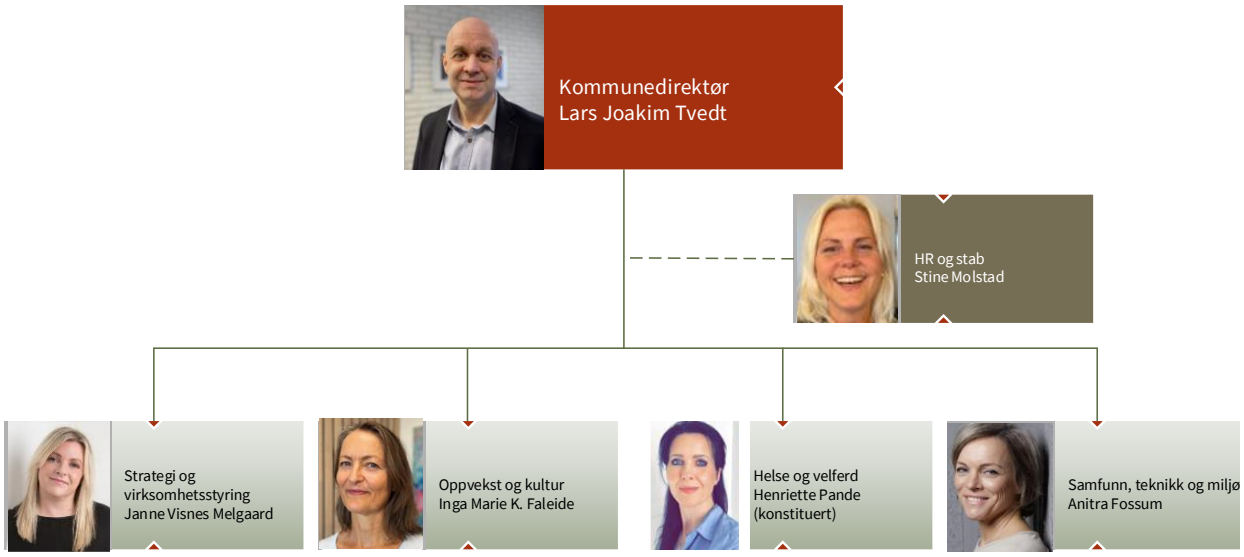


Holmestrand kommunes organisering

Kommunen har siden oppstarten 1. januar 2020 vært gjennom flere omstruktureringer i jakten på en optimal organisering. Blant annet har NAV og Kultur og fritid blitt flyttet organisatorisk i forhold til de to opprinnelige organisasjonene Sande og Holmestrand kommune.

Kommunedirektøren har nå landet på det som anses som en fornuftig organisering, slik det er vist i kartet ovenfor. Det er betydelig forskjell på antall virksomheter innenfor det enkelte programområde, og Oppvekst skiller seg ut med et stort antall virksomheter. Det kan blant annet forklares med en relativt homogen tjenesteproduksjon, spesielt innenfor grunnskole og barnehage.

De enkelte programområdene vil bli nærmere omtalt i egne kapitler og på Holmestrand kommunes hjemmesider.

# 6 Satsingsområder

Kommunen har et samfunnsoppdrag som inkluderer et mangfold av oppgaver. Det kan være nyttig å forklare oppdraget som fire roller: samfunnsutvikler, tjenesteprodusent, myndighetsutøver og demokratisk arena. For å løse oppgavene på en forutsigbar og systematisk måte, er det nødvendig med godt planarbeid. Derfor skal alle kommuner ha en kommuneplan. Kommuneplanen er det viktigste dokumentet for overordnet og langsiktig styring av kommunen, og har gjerne en tidshorisont på 10–20 år fremover. I det kommunale plansystemet legger kommuneplanen de overordnede rammene og utgjør et ankerpunkt som knytter sammen kommunes øvrige planer.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen viser hvilken retning kommunen skal utvikles som samfunn og organisasjon gjennom et sett overordnede mål og føringer. Selve gjennomføringen av samfunnsdelen, ofte omtalt som handlingsdelen, skjer gjennom kommunens økonomiplan og budsjett. Arealdelen viser, ved hjelp av et plankart, bestemmelser og beskrivelser, hvordan arealene i kommunen skal utvikles og forvaltes i tråd med målene i samfunnsdelen. Kommuneplanen utdypes videre i underordnede planer, slik som kommunedelplaner, temaplaner, virksomhetsplaner, strategidokumenter og reguleringsplaner.

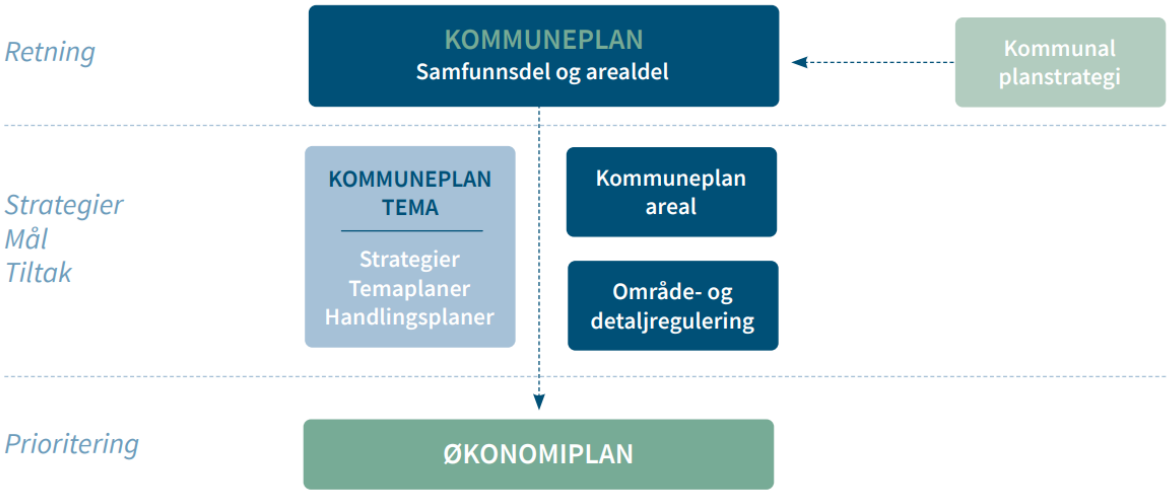


Samfunnsdelen i Holmestrands kommuneplan 2022–2035 ble vedtatt høsten 2022. Den definerer satsingsområdene Holmestrand kommune skal vektlegge som tjenesteprodusent og samfunnsutvikler. Planen er viktig for utvikling av kommunen de neste 12 årene, og legger premisser for budsjett- og økonomiplanarbeidet. Basert på den vedtatte planen foreligger det mange tema- og strategiplaner som angir konkrete mål og handlinger, og kommuneplanens handlingsdel angir tiltak som ønskes gjennomført i planperioden.

Samfunnsdelen i Holmestrands kommuneplan er bygd opp rundt fire innsatsområder. Hvert av de fire innsatsområdene har et eget hovedmål, som deretter har fire til sju delmål som viser hva som skal vektlegges. Hvert delmål er videre konkretisert i strategier eller tiltak, og det er koblet et utvalg av FNs bærekraftsmål til hvert innsatsområde.

## 6.1 God helse og livskvalitet gjennom hele livet

### 6.1.1 Hovedmål for kommunen

*Holmestrand er en kommune med trygge rammer og små forskjeller som fremmer helse, mangfold og inkludering.*

### 6.1.2 Mål for kommunen

| Hovedmål | Delmål |
|---|---|
| **Holmestrand er en kommune med trygge rammer og små forskjeller som fremmer helse, mangfold og inkludering.** | Bygge et aldersvennlig samfunn |
| | Ha egnede idretts- og friluftsarenaer for både organiserte og egenorganiserte fysiske aktiviteter. |
| | Ha synlige arenaer for tidlig innsats og forebygging |
| | Sikre at alle innbyggere har mulighet til deltakelse i frivilligheten |
| | Sikre bærekraft i lokalsamfunnet og i kommunens tjenester |
| | Sikre trygghet, mestring og læring for barn og unge |
| | Tilrettelegge for at innbyggere kan oppleve, delta i og skape kultur- idrett- og fritidsaktiviteter |
| | Utvikle helsefremmende og sosialt bærekraftige lokalsamfunn |

## 6.2 Attraktive by- og bygdesenter

### 6.2.1 Hovedmål for kommunen

*Holmestrand har attraktive by- og bygdesenter der folk vil bo, arbeide og reise til.*

### 6.2.2 Mål for kommunen

| Hovedmål | Delmål |
|---|---|
| **Holmestrand har attraktive by- og bygdesenter der folk vil bo, arbeide og reise til.** | Sikre forsvarlige og bærekraftige rammer for by- og stedsutvikling i gjennom kommunal planlegging og forvaltning |
| | Skape bo- og levemiljø med kvalitet, aktivitet og opplevelser |
| | Styrke og utvikle kommunens eksisterende senter |
| | Tilrettelegge for miljøvennlig transport og mobilitet |

## 6.3 Vekst og verdiskaping

### 6.3.1 Hovedmål for kommunen

*Holmestrand er en næringsoffensiv og bovennlig kommune.*

### 6.3.2 Mål for kommunen

| Hovedmål | Delmål |
|---|---|
| **Holmestrand er en næringsoffensiv og bovennlig kommune.** | Skape flere arbeidsplasser ved å sikre rammer for vekst og utvikling |
| | Tilrettelegge for nytenkning og utvikling i kommunens egen virksomhet |
| | Tilrettelegge for omstilling og innovasjon |
| | Være en attraktiv kommune for eksisterende og nye bedrifter, innbyggere og besøkende |

## 6.4 Klima- og miljøvennlig utvikling

### 6.4.1 Hovedmål for kommunen

*Holmestrand er et klima- og miljøvennlig samfunn som fremmer bærekraftig utvikling, beholder helse og sikrer naturmangfold.*

### 6.4.2 Mål for kommunen

| Hovedmål | Delmål |
|---|---|
| **Holmestrand er et klima- og miljøvennlig samfunn som fremmer bærekraftig utvikling, beholder helse og sikrer naturmangfold.** | Bevare og ivareta natur og friluftsliv samt sikre god miljøtilstand i vassdrag og Oslofjorden |
| | Omstille kommunens egen virksomhet i en klima- og miljøvennlig retning |
| | Redusere klimagassutslipp i tråd med nasjonale mål |
| | Tilpasse og forberede samfunnet på klimaendringer |

# 7 Befolkningsutvikling

## 7.1 Sammenheng mellom rammetilskudd og befolkningstall

Frie inntekter er midler kommunen fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler. Kommunens frie inntekter består av skatt og rammetilskudd, som fordeles ved hjelp av to utjevningsmekanismer: inntektsutjevning og utgiftsutjevning.

Skatteinntektene varierer til dels mye fra kommune til kommune. Derfor omfordeles landets samlede skatteinntekter mellom kommunene, slik at den enkelte kommunes avvik fra gjennomsnittet kompenseres med en *inntektsutjevning*. Det er ikke full inntektsutjevning i Norge, noe som betyr at kommuner med høye skatteinntekter beholder en større del av disse selv, mens kommuner med lave skatteinntekter ikke får full kompensasjon opp til gjennomsnittlig, nasjonalt nivå.

Rammetilskuddet tar utgangspunkt i beregnet utgiftsbehov i kommunene, fastsatt i et kriteriesystem. I hovedsak er det befolkningsrelaterte kriterier som legges til grunn, slik som antall innbyggere, aldersfordeling, andel uføre og innbyggere med psykisk utviklingshemming. Avvik fra gjennomsnittet kompenseres eller trekkes gjennom *utgiftsutjevning*. For å beregne fremtidige inntektsforutsetninger og planlegge kommunens utgifter, er det viktig å kartlegge disse forholdene i egen kommune.

Holmestrand kommune har en behovsindeks på 0,967 i 2024. Det betyr at kommunen er litt mer enn 3 pst billigere å drifte enn en gjennomsnittlig norsk kommune, eller sagt på en annen måte: Holmestrand kommune blir pålagt et effektivitetskrav på 3,3 pst i forhold til en gjennomsnittskommune. I 2024 utgjør dette ca. 53 mill. kroner for Holmestrand kommune. Fra 2023 til 2024 er endringen samlet sett på 13,8 mill. kroner, og det er store endringer innenfor de ulike aldersgruppene.

Størst reduksjon er det for aldersgruppen 6–15 år, der reduksjon i utgiftsbehovet anslås til 7,6 mill. kroner. For aldersgruppen 2–5 år forventes det også en reduksjon, på 6,9 mill. kroner. Størst økning er det for aldersgruppene over 67 år. Her anslås det en økning på 15,2 mill. kroner i 2023.

Det er kommunens eget ansvar å tilpasse seg de beregnede endringene i kostnadsbehov innenfor rammen. Det forventes dermed en omstilling i form av reduserte tjenester for oppvekst, mens tjenestetilbudet for omsorg øker. Figuren under illustrerer forventet befolkningsendring for Holmestrand kommune for aldersgrupper 0–5 år, 6–16 år og 67 år+ (basert på middels vekst, SSB).

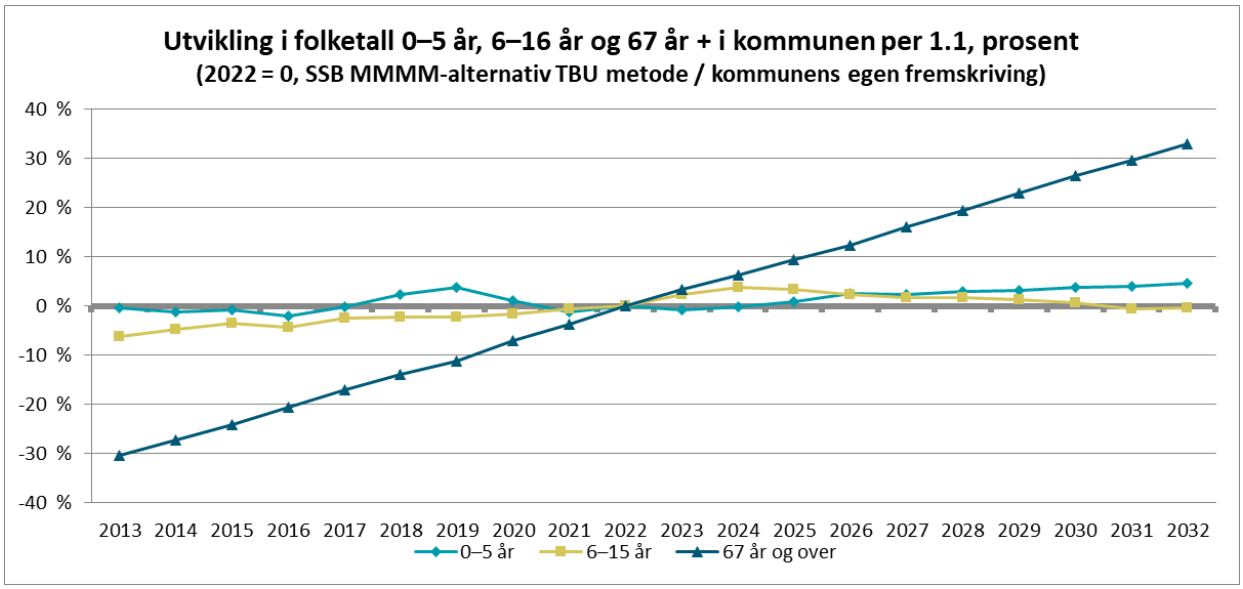


Utvikling i folketall frem til 2032

Mellom 2022 og andre kvartal 2023 har det vært befolkningsvekst i alle aldersgrupper for Holmestrand kommune. Det har vært en spesielt stor økning i aldersgruppen 20–66 år. Befolkningsprognoser viser imidlertid at andelen denne befolkningsgruppen utgjør av totalen vil minske i årene fremover.

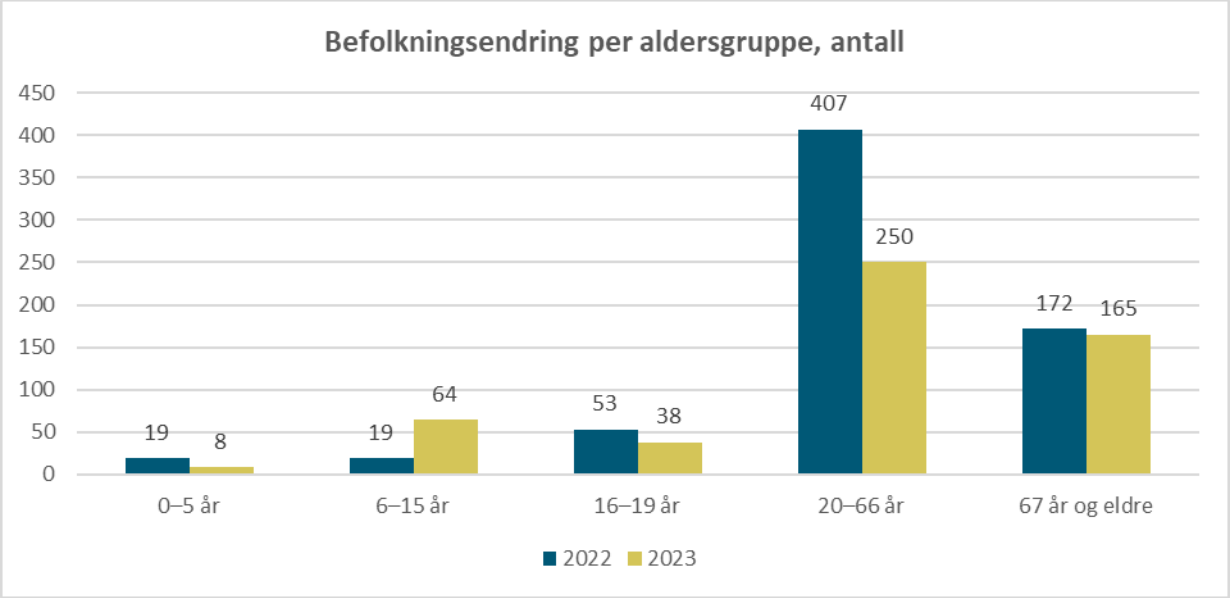


Befolkningsendring fra 2022 til 2023 per aldersgruppe, antall

De to neste figurene viser hvordan befolkningsveksten har fordelt seg på ulike aldersgrupper de ti foregående årene, og hvordan befolkningsutviklingen forventes å være de neste ti årene. Den største prosentvise endringen skjer i aldersgruppen over 67 år, som vokser fra å utgjøre 17,7 pst av befolkningen i 2022 til 20,9 pst i 2032. Mesteparten av denne veksten skjer i gruppen over 80 år, som i den samme perioden øker fra 4,4 pst til 7 pst. Antall personer i aldersgruppen 16–66 år øker totalt sett, men som andel av befolkning reduseres denne gruppen fra 64,6 pst i 2022 til 63,2 pst i 2032. Det samme gjelder aldersgruppen under 15 år, som vil reduseres fra å utgjøre 17,7 pst av befolkningen i 2022 til 15,9 pst i 2032.

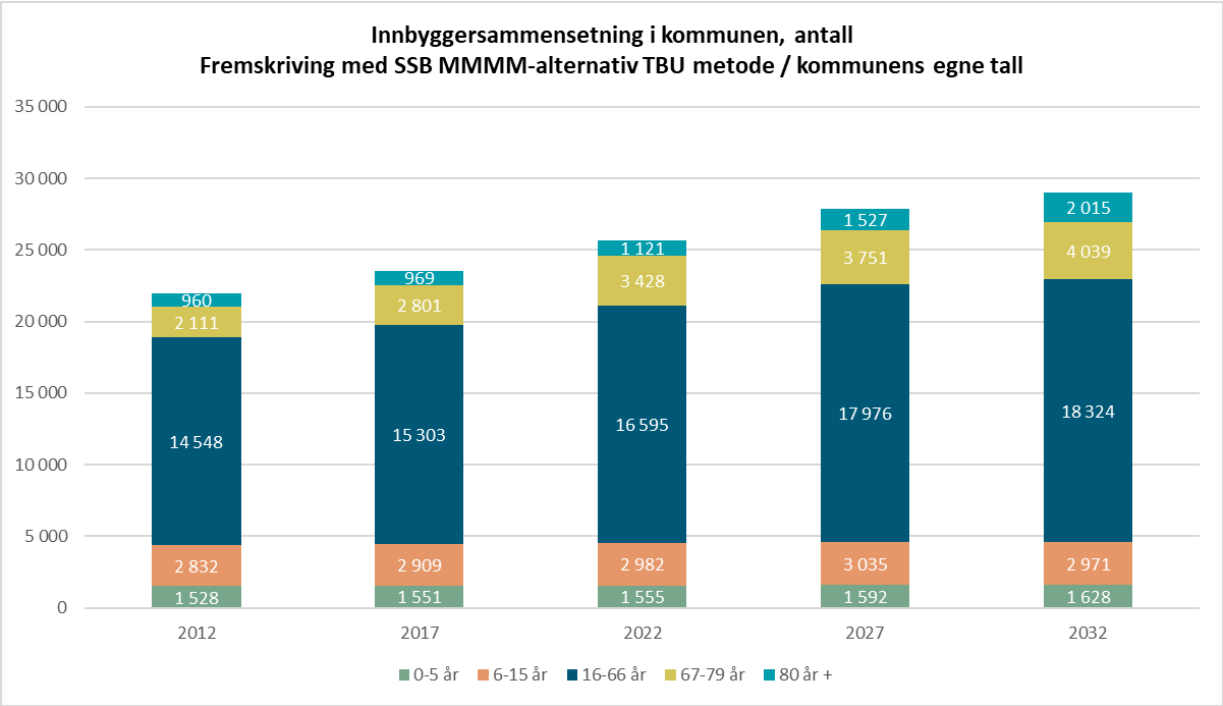


Innbyggersammensetning, antall, frem til 2032

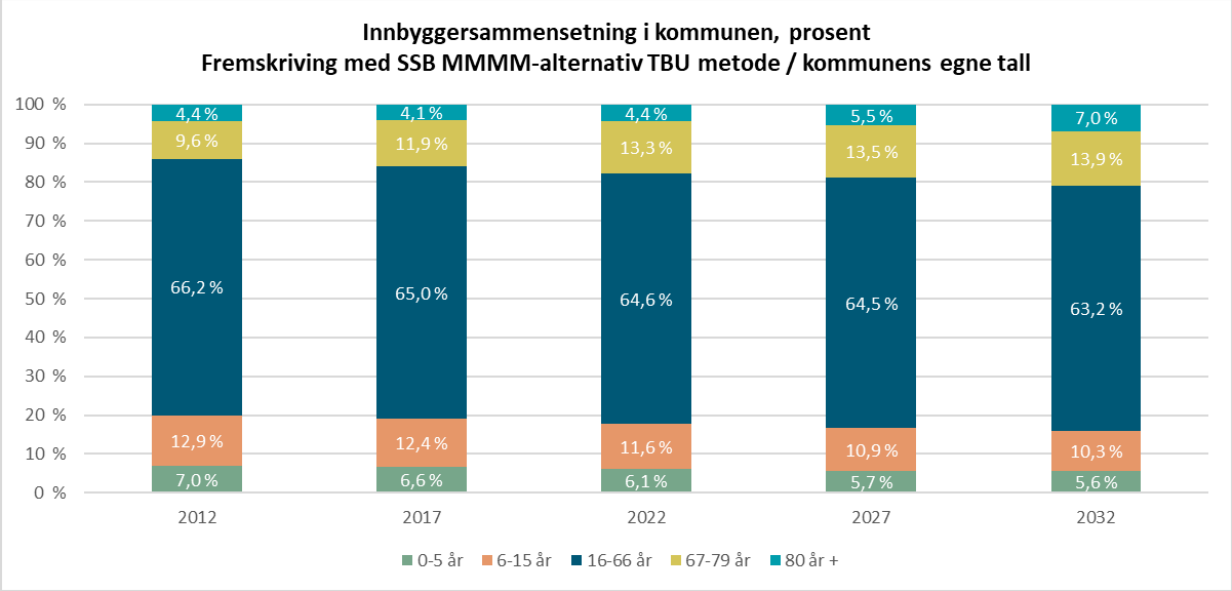


Innbyggersammensetning, i prosent, frem til 2032

## 7.2 Endring i utgiftsbehov

Figuren under er hentet fra KS sin demografimodell, og viser endring i utgiftsbehov som følge av utviklingen i befolkningstall og alderssammensetning. Grafen viser endring i samlet utgiftsbehov for de store tjenesteområdene pleie og omsorg, grunnskole og barnehage, basert på gjeldende inntektssystem og kriteriedata. Utgiftsbehovet for pleie og omsorg forventes å øke med over 35 pst på 10 år, mens det i samme periode er forventet at utgiftsbehovet for grunnskole ligger relativt flatt. For barnehage er tallene mest usikre, ettersom mange av disse barna ennå ikke er født.

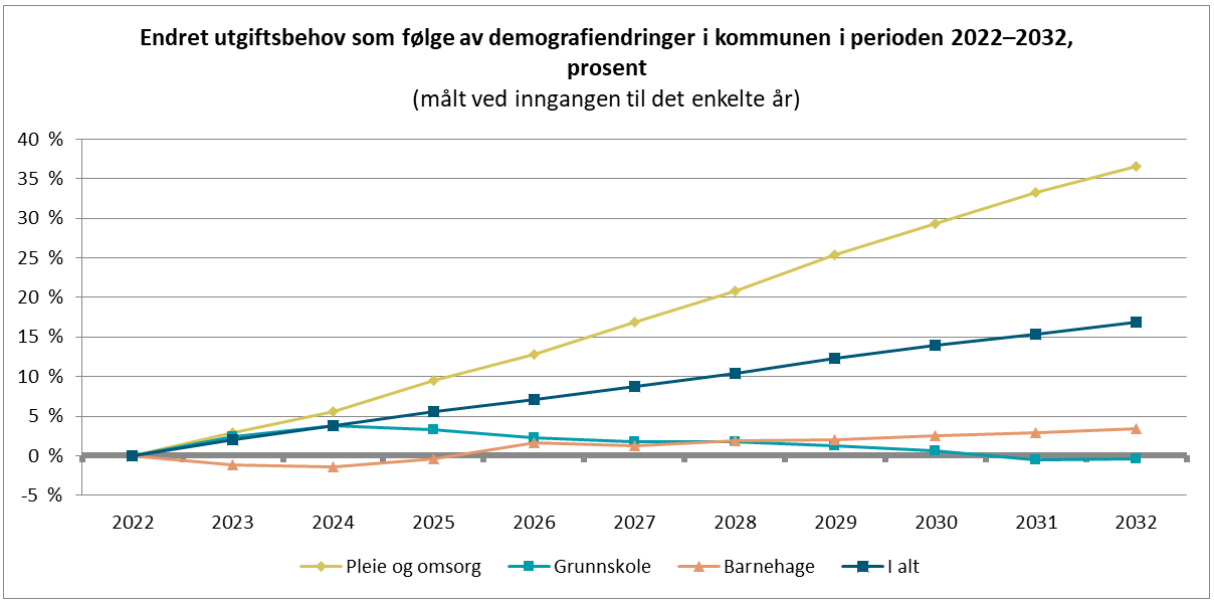


Endret utgiftsbehov som følge av demografiendringer frem til 2032, i prosent

Tallene for handlingsprogrammet 2024-2027 er trukket ut i tabellen under. Modellen gir en beregnet netto økning, på bakgrunn av demografiske forhold, på tilsammen 116,5 mill. kroner for Holmestrand kommune. Det er pleie- og omsorgstjenestene som forventes å få den største utgiftsøkningen på 96 mill. kroner.

Tallene i grafen og tabellen nedenfor er endring i forhold til forrige år. Dette gir som nevnt et økt utgiftsbehov på 116,5 mill. kroner, innenfor de tjenestene som er omfattet i tallene.

| | Pleie- og omsorg | Grunnskole | Barnehage | Sosial | Kommunehelse | Barnevern |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 2024 | 18 270 | 6 919 | - 912 | 2 604 | 2 338 | 770 |
| 2025 | 27 579 | -2 673 | 3 008 | 2 045 | 2 155 | 175 |
| 2026 | 22 481 | -4 875 | 5 467 | 1 783 | 1 864 | 92 |
| 2027 | 27 946 | -2 202 | -1 120 | 1 192 | 1 806 | - 189 |

Endring i utgiftsbehov, i hele tusen, for planperioden 2024-2027

Formålet med modellen er å vise forventede utviklingstrekk i årene som kommer. KS presiserer at beregningene er basert på landsgjennomsnittets utgifter per innbygger i de ulike aldersgruppene, og ikke den enkelte kommunes utgifter. Modellen er i tillegg følsom for avvik mellom

befolkningsframskrivinger og faktisk befolkningsutvikling. Av den grunn må enkeltår ikke tillegges for stor vekt ved bruk av modellen. Modellen vil imidlertid gi en klar indikasjon på hvor kostnadene vil komme i årene fremover. Det er på dette grunnlaget kommunen må planlegge omstillingstiltak for å tilpasse tjenestene til forventet nivå i årene som kommer. Holmestrand kommune står overfor en betydelig endring i demografi den neste tiårsperioden, og på lik linje som i resten av landet vil den største endringen komme i aldersgruppen 80–89 år. De totale demografikostnadene for alle aldersgrupper antas å øke med ca. 315 mill. kroner i løpet av tidsperioden 2022–2032.

# 8 Forutsetninger og økonomiske rammer

## 8.1 Økonomisk handlingsrom

Statlige overføringer er kommunens hovedinntekt, og skal sikre et forsvarlig driftsnivå. Utviklingen i skatt- og rammetilskudd er derfor svært viktig for kommunens økonomiske handlingsrom. Inntektssystemet beregner kommunens utgiftsbehov i hovedsak basert på innbyggerne i kommunen, og alderssammensetningen er den viktigste faktoren. Holmestrand er en kommune med noe høyere vekst i innbyggertall enn gjennomsnittet. Kommunen forventer økt aldring i befolkningen, og dermed en omfordeling av ressursinnsats fra de yngste innbyggerne til de eldre.

Driftsnivået i kommunen er imidlertid høyere enn inntektsgrunnlaget gir rom for. Det ligger derfor inne flere innsparingstiltak i handlingsprogrammet. Kommunedirektøren presiserer at dette blir gjort for å ivareta tjenesteproduksjonen, ikke bare for å kutte kostnader.

Innenfor omsorgssektoren er det høye enhetskostnader og høyere tildeling av tjenester enn for sammenlignbare kommuner. Det er et økende gap mellom innbyggernes behov og tilgjengelige ressurser i de kommunale helse- og omsorgsvirksomhetene, økning i antall brukere med sammensatte behov og i omfang av tjenester. Som et resultat av "Samhandlingsreformen" skal kommunen håndtere komplekse problemstillinger, og helseforetakene skriver ut pasienter tidligere for videre oppfølging i kommunens helsetjenester. Dette medfører en økning i antall innbyggere som trenger oppfølging.

Innenfor oppvekst er det store utfordringer med å klare å opprettholde lovkrav til bemanning, samtidig med at tjenestetilbudet fordeles på mange enheter og klasser/avdelinger. Ledig kapasitet i form av elevplasser i skolen er svært dyrt, ettersom det krever at bemanningen må økes og fordeles utover. Samtidig truer det kvaliteten ved at bemanningsnormer brytes og læringsmiljø forringes. Innen barnehagesektoren vil både mer- og mindreforbruk få direkte betydning for tilskuddet til private barnehager. Også her er det viktig å legge til rette for god kapasitetsutnyttelse, ved at man fyller opp ledige plasser i avdelingene og på den måten kan opprettholde bemanningsnormer.

Innenfor teknisk sektor er det etterslep på eiendomsmassen og det må utarbeides en vedlikeholdsplan som danner grunnlag for prioritering. Selvkostområdene vann og avløp har etterslep på rør- og ledningsnett. Ny hovedplan for vann og avløp skal sikre en trygg infrastruktur og reduksjon av uønsket utslipp innenfor de økonomiske rammene.

## 8.2 Føringer fra statsbudsjettet

Veksten i frie inntekter fra 2023 til 2024 er på 4,7 pst for Holmestrand kommune, som tilsvarer veksten på landsbasis. Veksten må sees i sammenheng med kommunens merutgifter som følge av demografiutviklingen.

Den kommunale lønns- og prisveksten (deflatoren) er beregnet til 4,3 pst, hvorav lønnsvekst er på 4,9 pst (utgjør ca. 2/3 av deflatoren) og prisvekst 3,4 pst (ca. 1/3 av deflatoren). Deflatoren skal reflektere kommunenes kostnadsutvikling, i form av anslått utvikling i lønninger og priser på varer og tjenester.

Veksten i frie inntekter skal, i tillegg til oppgavekorrigeringer, dekke endringer i demografi, oppgavejusteringer, endringer i pensjonskostnader og lønnsoppgjør. Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren, men må dekkes av veksten i frie inntekter:

- Rente- og avdragskostnader
- Demografikostnader

- Pensjonskostnader utover det som følger av lønnsutviklingen

I statsbudsjettet gis kommunene føringer for disponering av de frie inntektene de mottar gjennom rammetilskuddet. Disse føringene refereres gjerne til som *oppgavekorrigeringer*. Oppgavekorrigeringer kan enten være pålagt kommunen, eksempelvis gjennom lov eller forskrift, eller det kan være opp til kommunens lokale selvstyre å definere hvorvidt man skal prioritere dem. For enkelte av tiltakene er effekten av føringer i statsbudsjettet allerede tatt hensyn til, slik at man i tidligere vedtatte økonomiplaner har lagt inn tilsvarende tiltak. For andre tiltak er kostnaden for Holmestrand kommune en helt annen enn den som blir kompensert gjennom rammetilskuddet, og det er i slike tilfeller brukt lokale anslag når det er lagt inn konsekvenser for kommende økonomiplanperiode.

# 9 Risiko og usikkerhet

Kommunedirektøren velger å omtale noen risiko- og usikkerhetsmomenter i handlingsprogrammet for 2024–2027.

## 9.1 Finansinntekter og -kostnader

Holmestrand kommune har langsiktige finansielle plasseringer, og historisk sett har avkastningen vært god. Det er imidlertid knyttet usikkerhet til avkastning på finansplasseringer i 2024, og det er lagt inn en flat prognose på avkastningen i hele planperioden.

Det forventes flytende rente på nye låneopptak på 5,4 pst i 2024, 5,0 pst i 2025, 4,4 pst i 2026 og 4,3 pst i 2027. Det er inngått avtaler om fastrente for deler av låneporteføljen, slik at budsjettrentene ligger ca. 1/2 pst under disse rentenivåene i 2024-2027.

Det ligger til grunn en forutsetning om at det minst skal betales like stort avdrag som minimumsavdraget. Dette innebærer at avdraget minst skal være lik størrelsen på avskrivninger i året justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på avskrivbare anleggsmidler ut fra bokført verdi. Størrelse på fremtidige minimumsavdrag er påvirket av fremdriften på investeringsprosjekter og låneportefølje. Budsjetterte avdrag er derfor kun et anslag og revideres årlig.

## 9.2 Pensjon

Premiekostnadene øker som følge av økt lønnsvekst, økt grunnbeløp i folketrygden og økning i alderspensjoner og avtalefestet pensjon. Hvis premieinnbetalingene er høyere enn beregnede pensjonskostnader, må kommunen regnskapsføre et premieavvik til inntekt. Premieavviket må føres som utgift de påfølgende syv årene. Med tanke på de høye premieavvikene som er signalisert både i 2023 og 2024, vil pensjonskostnadene øke i hele planperioden. Samtidig avsetter kommunen premieavviket til pensjonsfond hvert år for å imøtekomme de økte pensjonskostnadene. I planperioden foreslår kommunedirektøren å bruke pensjonsfond for å dekke de økte amortiseringskostnadene for å skjerme programområdene for ytterligere innsparinger. Siden det er usikkerhet i tallene, er det ikke budsjettert med premieavvik eller avsetning av premieavvik i årene 2025-2027. Anslagene fra KLP kan endre seg betraktelig i løpet av det enkelte budsjettår.

# 10 Tiltak og salderinger

I kommunedirektørens forslag til budsjett er alle tiltak merket med en *tiltakstype*. På denne måten synliggjøres det om tiltaket er en innsparing, et nytt tiltak, en saldering og så videre. Noen tiltakstyper knytter seg til budsjettendringer av mer teknisk karakter, blant annet lønns- og prisendringer. I dette kapittelet rettes fokus mot de mer reelle endringene, både økninger og reduksjoner.

## 10.1 Nye driftstiltak

Nye tiltak er tiltak som ikke har vært inne i budsjettet tidligere. Grafen nedenfor viser summen av nye tiltak per programområde. Detaljer om hvilke konkrete tiltak som ligger bak summene omtales i egne kapitler om det enkelte programområde.

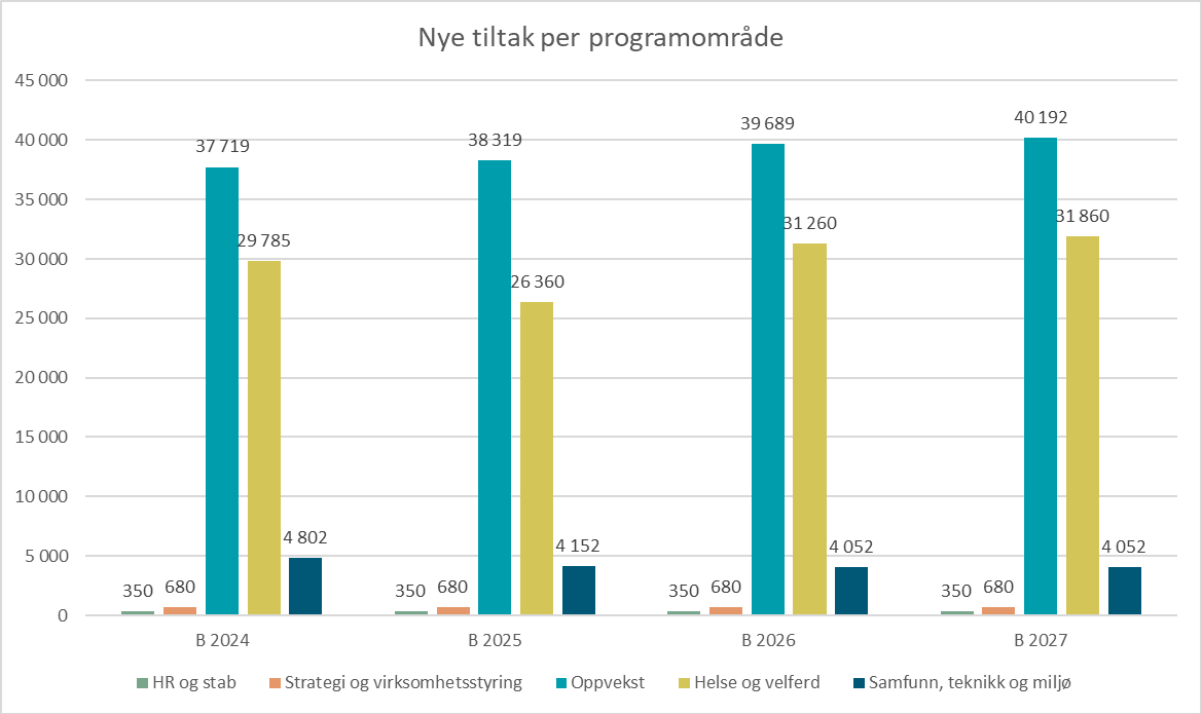


Nye tiltak per programområde

I 2024 er det lagt inn nye tiltak på totalt 73,3 mill. kroner. Det ligger inne en økning på Oppvekst og Helse og velferd på til sammen 67,5 mill. kroner. Det må presiseres at det ligger en økning i selvkostinntektene med ca. 12 mill. kroner på Samfunn, teknikk og miljø.

Dette bildet er viktig å ha med seg når man skal vurdere innsparingstiltakene som omtales under.

## 10.2 Innsparingstiltak og saldering

Selv om det både er kuttet i investeringer og inntektssiden er økt, er det likevel nødvendig med betydelige kutt i driften for å saldere budsjettet. Dette gjelder alle programområder utover planperioden, men spesielt innenfor Helse og velferd og Oppvekst er det lagt inn store kutt og innsparinger. Grafen nedenfor viser samlede innsparinger per programområde.

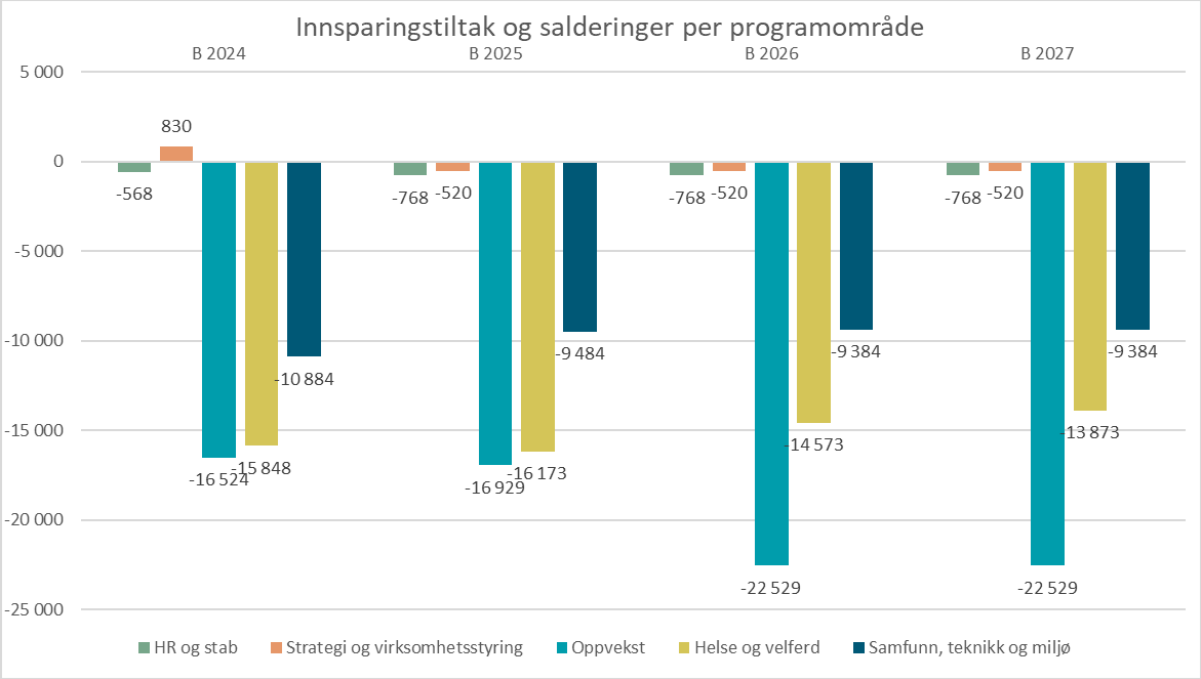


I innsparingene ligger det både forslag til kutt i eksisterende drift, og nye behov som er nullet ut i forbindelse med den siste salderingen av budsjettet. I 2024 er det ikke en innsparing på Strategi og virksomhetsstyring grunnet reversering av innsparing på ubetalt spisepause.

I 2024 er det lagt inn innsparinger og salderingstiltak på til sammen 43 mill. kroner. Dette øker til 47 mill. kroner i 2027. Det er viktig å huske på at disse kuttene ikke er basert på 2023-budsjettet, men på et styrket 2024-budsjett, jfr. forrige avsnitt. Kommunedirektøren anser dette som en stor utfordring som vil kreve innsats og utholdenhet på alle nivå i organisasjonen, inkludert folkevalgte som må fatte krevende vedtak.

For detaljert oversikt over tiltakene, og nærmere beskrivelse av hva som ligger i tallene, henvises det til tabeller på de enkelte programområdene.

## 10.3 Spesielt om betalt/ubetalt spisepause

Gjennom budsjettvedtak 16.12.2020 i handlingsprogram for 2021-2024, besluttet kommunestyret at «tidligere vedtatt betalt spisepause trekkes tilbake». Vedtaket har ikke vært rettslig mulig å iverksette for alle, ettersom bestemmelser i Hovedtariffavtalen og arbeidsmiljøloven tilsier at enkelte ansattgrupper likevel har rett til betalt spisepause. Dette gjelder kontoransatte som før kommunesammenslåingen hadde betalt spisepause, ansatte som av hensyn til tjenestetilbudet må være tilgjengelige, og ansatte som ikke har egnet spiserom.

Saken har ført til mye diskusjon i organisasjonen og det er flere personalpolitiske utfordringer knyttet til en ordning som slår ulikt ut for ansatte i kommunen. Administrasjonsutvalget fattet vedtak om at saken skulle utredes på nytt, jfr. ANH - 016/23. Vedtaket fastslår at redegjørelsen skulle vurdere konsekvenser rundt betalt/ubetalt spisepause knyttet til rekrutteringshensyn, arbeidsmiljø, tilgjengelighet, tjenestetilbud og økonomi. Det følger også av vedtaket at prinsippet om «likebehandling av alle kommunens ansatte må ligge til grunn for disse utredningene».

### Alternative løsninger

Kommunedirektøren har sett på flere alternative løsninger som kan vurderes som mulige:

- Opprettholde dagens ordning med ulike konsekvenser for ansatte
- Kontoransatte har betalt spisepause, og resten av organisasjonen har ubetalt spisepause
- En mellomløsning der de som må opprettholde 30 min. betalt har dette, og resten har 20 min. betalt pause
- Alle har betalt spisepause

### Momenter ved betalt/ubetalt spisepause

Kommunedirektøren har mottatt svært mange innspill fra virksomhetene, tillitsvalgte og vernetjenesten knyttet til uheldige konsekvenser rundt ubetalt spisepause.

Overgang fra betalt til ubetalt spisepause har, i noen tilfeller, medført en økonomisk besparelse. I praksis har det imidlertid vært mer krevende å realisere gevinst enn opprinnelig antatt.

Gjeldende regelverk innebærer at ansatte innenfor samme arbeidsplass og samme team har ulike arbeidstidsvilkår, slik det vil være innenfor skolesektoren og enkelte kontoradministrative miljøer. Dette er svært uheldig både personalpolitisk og arbeidsmiljømessige.

Ved iverksetting av ubetalt spisepause må ansatte være på arbeidsplassen 30 min. lengre hver dag, ettersom pausen er fritid og arbeidsdagen forskyves tilsvarende. Dette har ført til at enkelte ansatte har måttet vurdere stillingsforholdet fordi tidsforskyvningen gjør at ansattes hverdag ikke lenger «går opp». Dette medfører en risiko for å miste dyktige ansatte.

Det er stor konkurranse om gode medarbeidere. Flere nærliggende kommuner har betalt spisepause. Ubetalt spisepause i Holmestrand kommune medfører en risiko for at kommunen vurderes som en mindre attraktiv arbeidsplass, og kan påvirke kommunens rekruttering i negativ retning.

Kommunedirektøren vurderer at hensynet til arbeidsmiljø for ansatte og de konsekvenser ubetalt spisepause kan ha for rekruttering, er tungtveiende argumenter i saken. Dette, samt prinsippet om likebehandling for kommunens ansatte, medfører at kommunedirektøren foreslår at alle ansatte i kommunen skal ha betalt spisepause.

### Økonomiske konsekvenser av omgjøring til betalt spisepause

Det har vært stilt spørsmålstegn ved de økonomiske konsekvensene av betalt vs. ubetalt spisepause. Det har hele veien blitt understreket at dette er en teoretisk beregning – som i noen tilfeller treffer ganske godt, men i andre tilfeller treffer mindre godt. Det er uansett gjennomført et budsjettkutt på totalt 6,5 mill. kroner. Dette budsjettkuttet ligger fortsatt ufordelt på programområde Strategi og virksomhetsstyring.

Dersom vedtaket reverseres, og det innføres betalt spisepause for alle ansatte, må dette kuttet fjernes, og kommunedirektøren har derfor lagt inn dette tiltaket i budsjettet for 2024.

# 11 Hovedtallene i budsjettforslaget

## 11.1 Sentrale inntekter

| *Beløp i 1000* | | | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
| **Skatt på inntekt og formue** | -929 459 | -914 532 | -945 742 | -945 742 | -945 742 | -945 742 |
| **Ordinært rammetilskudd** | -725 929 | -750 946 | -868 122 | -868 122 | -868 122 | -868 122 |
| **Andre statlige overføringer** | -35 730 | -22 731 | -37 731 | -37 731 | -37 731 | -37 731 |
| **Andre fellesinntekter** | -2 888 | -5 439 | -5 439 | -5 439 | -5 439 | -5 439 |
| **Eiendomsskatt** | -28 914 | -61 303 | -52 885 | -55 403 | -56 314 | -55 622 |
| Sum sentrale inntekter | **-1 722 920** | **-1 754 950** | **-1 909 918** | **-1 912 436** | **-1 913 347** | **-1 912 655** |

**Skatt og rammetilskudd** er kommunens frie inntekter og utgjør 76 pst av kommunens samlede inntekter. Rammetilskuddet utgjør omtrent 48 pst av de frie inntektene, og rammetilskuddet blir fastlagt i statsbudsjettet. Den enkeltes kommunes skatteinntekter og inntektsutjevning bestemmes ikke gjennom statsbudsjettet.

Skatt på inntekt og formue er budsjettert etter KS' prognosemodell. Inntektsutjevningen beregnes etter en fordeling av skatteinntekter mellom skattesvake og skattesterke kommuner. Holmestrand kommunes skatteinntekter utgjør 88,9 pst. av referansenivået (landsgjennomsnittet) som i praksis gir kommunen en positiv inntektsutjevning.

Det er i inntektssystemet også et element av utgiftsutjevning som omfordeler ufrivillige kostnadsulemper. Dette fordeles etter en kostnadsnøkkel som vurderer en rekke objektive kriterier som antall barn i skolepliktig alder, antall eldre, bosettingsmønster og reiseavstand i kommunen. Kostnadsnøkkelen sørger for å omfordele rammetilskudd fra kommuner som er rimeligere å drive enn landsgjennomsnittet, til kommuner som er dyrere å drive enn landsgjennomsnittet. Holmestrand kommune vurderes i denne sammenhengen til å være en kommune som er billigere å drive enn landsgjennomsnittet, noe som gir et trekk i rammetilskuddet for 2024 på 52,6 mill. kroner.

**Andre statlige overføringer** er øremerkede statlige midler, herunder integrerings- og vertskommunetilskudd.

**Andre fellesinntekter** består hovedsakelig av leieinntekter i tilknytning til fast eiendom.

**Eiendomsskatt** Kommunedirektøren foreslår i handlingsprogrammet 2024-2027 at bunnfradraget økes til 1 mill. kroner med en sats på 3 promille for 2024 og 2025, 2,9 promille i 2026 og 2,7 promille i 2027. Det er tatt hensyn til en økning i formuesverdiene på 3 pst pr år.

## 11.2 Sentrale utgifter

| *Beløp i 1000* | | | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
| **Felles skjema 1B - lønnsreserve** | 0 | -7 337 | 61 811 | 61 811 | 61 811 | 61 811 |
| **Felles skjema 1B - pensjon** | -1 682 | -39 942 | -27 345 | 40 682 | 40 682 | 40 682 |
| **Felles skjema 1B - lønns- og prisreserve** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Sum sentrale utgifter | **-1 682** | **-47 279** | **34 466** | **102 493** | **102 493** | **102 493** |

**Lønnsreserven** - det er satt av 61,8 mill. kroner i lønnsreserve for 2024. I statsbudsjettet er årslønnsveksten beregnet til 4,9 pst i 2024. Lønnsoverhenget fra lønnsoppgjøret i 2023 er tatt høyde for i lønnsrammene til programområdene.

**Pensjon** – beregninger foretatt av aktuar i september 2023 er lagt til grunn for kommunens pensjonskostnader i 2024. I 2023 har pensjonskostnadene og særlig premieavviket økt sammenlignet med opprinnelig budsjett. Grunnen er at reguleringspremien ble høyere enn først anslått, som følge av økt lønnsvekst, økt grunnbeløp i folketrygden og økning i alderspensjoner og AFP-pensjoner under utbetaling. Når pensjonspremiene er høyere enn beregnet netto pensjonskostnad, vil det oppstå et premieavvik til inntekt. Premieavviket føres som inntekt det året det oppstår, og så fordeles som kostnad de påfølgende 7 år (amortisering). På grunn av det høye premieavviket i 2023 øker amortiseringskostnaden med 17 mill. kroner i 2024. Det er budsjettert med et premieavvik på 59,7 mil. kroner til inntekt i 2024. I 2025 øker dermed amortiseringskostnaden ytterligere med 8,5 mill. kroner.

Erfaringsmessig vil tallene endre seg, muligens vesentlig, frem mot kommende års budsjetter. Hovedbudskapet er at i år der kommunen må inntektsføre positive premieavvik, bør dette settes av til fond i sin helhet, slik at dette fondet kan benyttes når kommunen i påfølgende år må dekke en tilsvarende utgift. Basert på dette resonnementet er det i handlingsprogrammet synliggjort særskilt avsetning til ubundet fond knyttet til pensjon, også i år der man netto bruker mer av disposisjonsfond enn man setter av. Dersom det viser seg at premieavviket reduseres, har man ved å budsjetteknisk sette av differansen til fond samtidig sikret seg at man har en buffer til å dekke økte pensjonsutgifter. Det er ikke lagt inn anslag på premieavvik til inntekt i perioden 2025-2027 og dermed ingen tilsvarende avsetning til pensjonsfond.

## 11.3 Finansinntekter og -utgifter

*Beløp i 1000*

| | | | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
| **Renteinntekter** | -16 478 | -15 040 | -20 040 | -20 040 | -20 040 | -20 040 |
| **Gevinst finansielle instrumenter** | -34 103 | -15 000 | -16 000 | -16 000 | -16 000 | -16 000 |
| **Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter** | 54 235 | 89 136 | 125 138 | 125 932 | 122 574 | 112 904 |
| **Tap finansielle instrumenter** | 56 349 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Avdrag på lån** | 84 465 | 80 000 | 99 485 | 101 348 | 107 658 | 109 117 |
| Netto finansinntekter/finansutgifter | **144 468** | **139 096** | **188 583** | **191 240** | **194 192** | **185 981** |
| **Finansutgifter i tjenesteområdene** | 4 304 | -108 | -108 | -108 | -108 | -108 |
| Totale finansutgifter | **148 773** | **138 989** | **188 476** | **191 133** | **194 085** | **185 874** |

Netto finansutgifter viser samlede inntekter og utgifter knyttet til rente i bank og avkastning på plasseringer i finansmarkedet.

Renteinntekter på bankinnskudd er økt som følge av økt rentenivå fra 15 mill. kroner i 2023 til 20 mill. kroner årlig fra 2024.

Avkastning knyttet til kommunens langsiktige finansportefølje består av renteinntekter, kursgevinster/tap og utbytte. Det er budsjettert med 16 mill. kroner årlig fra 2024. Det ligger nå an til en avkastning i 2023 på over 20 mill. kroner.

Regelverket knyttet til føring av avkastning på langsiktig portefølje tilsier at gevinst og tap skal synliggjøres i kommunens regnskap på egne konti. Postene må derfor leses i sammenheng. Kommunen har et disposisjonsfond som er knyttet til finansforvaltningen, *bufferfond finans.* Det er avsatt 57,5 mill. kroner til dette fondet som skal kunne dekke eventuelt tap som kan oppstå i et enkelt år. Dette må sees i sammenheng med tillatt risikonivå i kommunens finansreglement.

Det forventes flytende rente på nye låneopptak på 5,4 pst i 2024, 5,0 pst i 2025, 4,4 pst i 2026 og 4,3 pst i 2027. Det er inngått avtaler om fastrente for deler av låneporteføljen, slik at budsjettrentene ligger ca. 1/2 pst under disse rentenivåene i 2024-2027.

Det ligger til grunn en forutsetning i budsjettet om at det minst skal betales like stort avdrag som minimumsavdraget. Dette innebærer at avdraget minst skal være lik størrelsen på avskrivninger i året justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på avskrivbare anleggsmidler ut fra bokført verdi. Kommunen kan betale mer enn minimumsavdraget dersom det budsjetteres med høyere beløp. Størrelse på fremtidige minimumsavdrag er påvirket av fremdrift på investeringsprosjekter og låneportefølje.

## 11.4 Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner

*Beløp i 1000*

| | | | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
| **Til ubundne avsetninger** | 81 292 | 88 113 | 59 727 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av ubundne avsetninger** | -38 830 | -96 381 | -42 379 | -37 595 | -40 494 | -32 478 |
| **Bruk av bundne avsetninger** | 0 | 0 | -0 | -0 | -0 | -0 |
| **Overføring investering** | 30 000 | 38 311 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av og avsetninger til selvkostfond** | 2 548 | 0 | -7 342 | -7 342 | -7 342 | -7 342 |
| Netto avsetninger | **75 009** | **30 043** | **10 006** | **-44 937** | **-47 836** | **-39 820** |
| **Netto avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner i tjenesteområdene** | -2 621 | -3 903 | 6 717 | 6 717 | 10 717 | 10 717 |
| Totale avsetninger | **72 406** | **26 140** | **16 723** | **-38 220** | **-37 119** | **-29 103** |

Generell bruk av disposisjonsfond er til sammen på 152,9 mill. kroner i planperioden på sentralt område. Det er budsjettert med bruk av generelt disposisjonsfond på 59,4 mill. kroner. 93,5 mill. kroner gjelder bruk av pensjonsfond på grunn av økte pensjonskostnader i planperioden. Dette gjøres for å skjerme ytterligere kutt i tjenesteproduksjonen. Det er avsatt 59,7 mill. kroner til disposisjonsfond i perioden knyttet til forutsetning om positivt premieavvik i 2024 etter anslag fra KLP. Anbefalingen henger sammen med varslet økning i positivt premieavvik, noe som gjør at amortiseringskostnaden knyttet til kommunens pensjonsforpliktelser vil øke de kommende årene. Dersom man klarer å sette av positive premieavvik på fond til disponering i senere år, sikrer dette at det ikke må kuttes i tjenesteproduksjonen for å dekke pensjonsutgifter i de årene hvor armortiseringskostnaden for pensjon vokser. Det er ikke lagt inn anslag på premieavvik til inntekt i perioden 2025-2027 og dermed ingen tilsvarende avsetning til pensjonsfond.

Pensjonsfondet er nå større enn den akkumulerte pensjonsgjelden i balansen, så kommunedirektøren foreslår å overføre 30 mill. kroner fra pensjonsfondet til generelt disposisjonsfond. Dette er også nødvendig for å ha tilstrekkelig generelle fondsmidler til å dekke den foreslåtte bruken av fond i perioden.

### 11.4.1 Bruk av og avsetninger til selvkostfond

Rammeendring på Samfunn, teknikk og miljø på bakgrunn av selvkostbudsjettering på områdene vann, avløp, renovasjon og feiing. Motpost til rammeendringen er økning i renter, avdrag og bruk/avsetning av selvkostfond. Disse motpostene føres sentralt.

## 11.5 Til disposisjon for tjenesteområdene

| *Beløp i 1000* | Budsjett | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Oppsummering sentrale poster | 2023 | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
| **Sum generelle driftsinntekter** | -1 749 512 | -1 904 480 | -1 906 998 | -1 907 908 | -1 907 216 |
| **Avskrivinger** | 107 483 | 107 483 | 107 483 | 107 483 | 107 483 |
| **Netto finansutgifter** | 139 389 | 188 476 | 191 133 | 194 085 | 185 874 |
| **Motpost avskrivninger** | -107 483 | -107 483 | -107 483 | -107 483 | -107 483 |
| **Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat** | 82 968 | 16 723 | -38 220 | -37 119 | -29 103 |
| Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene | **-1 527 155** | **-1 699 281** | **-1 754 085** | **-1 750 943** | **-1 750 446** |
| Sum fordelt tjenesteområdene | **1 527 155** | **1 699 281** | **1 754 085** | **1 750 943** | **1 750 446** |
| Merforbruk/mindreforbruk | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** |

## 11.6 Disponering av driftsrammen

### 11.6.1 Driftsbudsjettet - forslag til rammendringer per programområde i årsbudsjettet

*Beløp i 1000*

| Programområde | Vedtatt budsjett 2023 | Prisjustering og div. endringer | Nye tiltak og realendringer budsjett | Budsjett | Realendring i % 2024 |
|---|---|---|---|---|---|
| **HR og stab** | 24 741 | -1 053 | -218 | 23 469 | -0,9 % |
| **Strategi og virksomhetsstyring** | 88 890 | 8 406 | 1 510 | 98 806 | 1,7 % |
| **Oppvekst** | 654 298 | 44 772 | 21 695 | 720 765 | 3,3 % |
| **Helse og velferd** | 707 305 | 18 629 | 13 937 | 739 870 | 2,0 % |
| **Samfunn, teknikk og miljø** | 78 706 | 15 411 | -9 882 | 84 236 | -12,6 % |
| **Felles inntekter og utgifter** | 9 825 | 0 | 0 | 9 825 | 0,0 % |
| **Felles sentrale inntekter og utgifter** | -108 | 0 | 0 | -108 | 0,0 % |
| Sum netto driftsutgifter | **1 563 657** | **86 165** | **27 042** | **1 676 863** | **1,7 %** |

### 11.6.2 Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringer fordelt på endringskategorier

*Beløp i 1000*

| | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|
| | **2024** | **2025** | **2026** | **2027** |
| Opprinnelig budsjett | **1 563 657** | **1 563 657** | **1 563 657** | **1 563 657** |
| **Tekniske justeringer** | 5 271 | 5 271 | 5 271 | 5 271 |
| **Budsjettendringer inneværende år** | 93 995 | 93 995 | 89 995 | 89 995 |
| **Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan** | -13 102 | -21 870 | -23 282 | -23 082 |
| Konsekvensjusteringer | **86 165** | **77 397** | **71 985** | **72 185** |
| **Konsekvensjustert ramme** | **1 649 821** | **1 641 053** | **1 635 641** | **1 635 841** |
| **Driftskonsekvens av investeringer** | 200 | 100 | 100 | -2 400 |
| **Innsparingstiltak** | -7 550 | -9 600 | -10 150 | -9 650 |
| **Nye tiltak** | 73 336 | 69 861 | 76 031 | 77 134 |
| **Politiske vedtak** | -3 500 | -3 500 | 500 | 500 |
| **Saldering** | -35 444 | -34 274 | -37 624 | -37 424 |
| Nye tiltak og realendringer | **27 042** | **22 587** | **28 857** | **28 160** |
| **Ramme 2024-2027** | **1 676 863** | **1 663 640** | **1 664 498** | **1 664 001** |

# 12 Vurdering av den økonomiske utviklingen

## 12.1 Krav til økonomisk bærekraft

Kommuneloven pålegger kommunene å utarbeide økonomiske rammer for den langsiktige økonomiforvaltningen. Dette skal blant annet skje gjennom at kommunestyret selv vedtar økonomireglement og førende måltall for det økonomiske handlingsrommet utover økonomiplanens fireårsperspektiv. Kommunestyret har vedtatt følgende måltall (KST-sak 081/18):

1. Gjeldsgrad: Netto lånegjeld skal på sikt ikke overstige 75 pst av brutto driftsinntekter. Måltallet skal nås i løpet av 5 år.
2. Resultatgrad: Netto driftsresultat skal på sikt være på minst 1,75 pst av brutto driftsinntekter. Kommunen skal fra og med budsjett 2019 begynne å jobbe mot å nå dette målet.
3. Fondsgrad: Disposisjonsfond skal til enhver tid være minimum 5 pst av brutto driftsinntekter.

Kommunedirektøren anser at målet for gjeldsgrad ikke vil nås i denne økonomiplanperioden, men måltallet er nærmere i slutten av planperioden om man ikke inkluderer selvkostgjeld. Målet for resultatgrad er innenfor rekkevidde i 2024 uten korrigering for premieavvik. Med denne korrigeringen, og i resten av planperioden for øvrig, er imidlertid resultatgraden langt under måltallet. Fondsgraden ligger over målet på 5 pst, men med korrigering for pensjonsfond og bufferfond er også fondsgraden under måltallet i hele planperioden.

I det følgende drøftes nøkkeltallene nærmere, og hva som skal til for at disse kan oppnås.

### 12.1.1 Handlingsregel 1: Gjeldsgrad

Gjeldsgraden, det vil si netto lånegjeld i prosent av samlede driftsinntekter, har et vedtatt måltall på maksimalt 75 pst. Renter og avdrag på lånegjeld føres i driftsregnskapet, og høy gjeldsgrad fører til høye årlige utgifter til avdrag og renter. Dette medfører at det blir mindre igjen av inntektene til tjenesteleveranse og fremtidige investeringer. Høy gjeldsgrad fører derfor til mindre handlingsrom.

Grafen under viser at gjeldsgraden i hele perioden ligger over 100 pst, og at den i planperiodens tre siste år ligger over 115 pst.

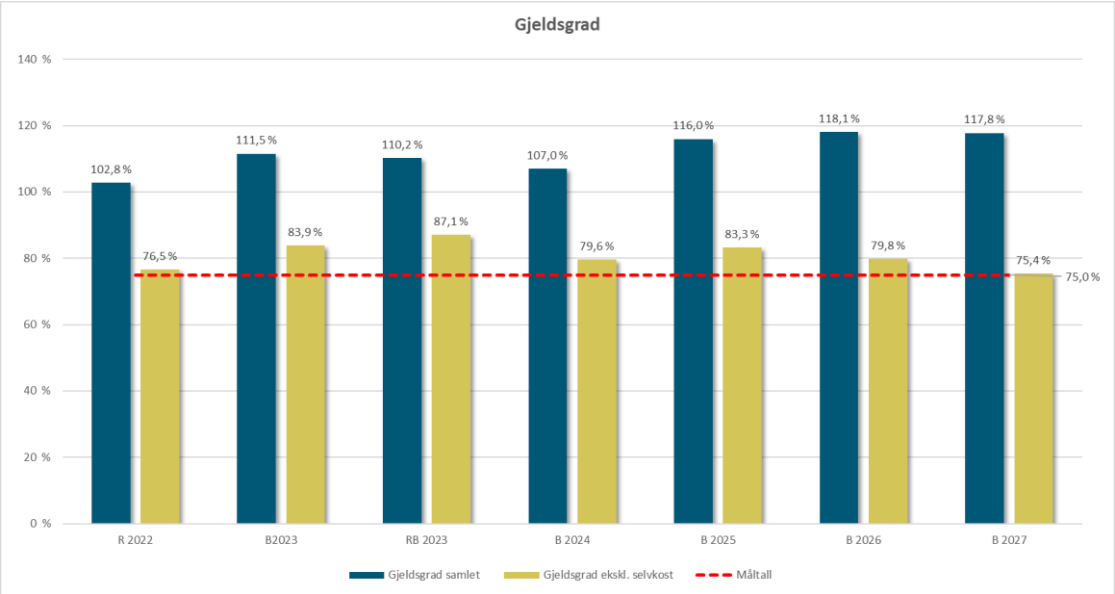

For å bruke gjeldsgraden som et uttrykk for kommunens økonomiske handlefrihet, er det imidlertid viktig å se på hva slags gjeld denne omfatter. Det er deler av gjeldsporteføljen som ikke belaster kommunekassen direkte, og deler av gjelden som kan være fri for renterisiko. Gjeld knyttet til selvkostområder som vann, avløp og renovasjon finansieres gjennom kommunale gebyrer, og belaster av den grunn ikke kommunekassen i samme grad som øvrig gjeld. Grafen over viser derfor, i tillegg til samlet gjeldsgrad, gjeldsgrad ekskludert selvkostgjeld. Denne gjeldsgraden er vesentlig lavere, og nærmer seg måltallet i slutten av perioden.

Formidlingslån (startlån) og ubrukte lånemidler er trukket ut av tallgrunnlaget i grafen over, da disse bør tallfestes og drøftes utenfor den ordinære lånegjelden, og det er også korrigert for pensjonsforpliktelser, nye låneopptak og betalte avdrag. Den samlede langsiktige gjelden, inkludert selvkost, formidlingslån og ubrukte lånemidler, er vist i figuren under.

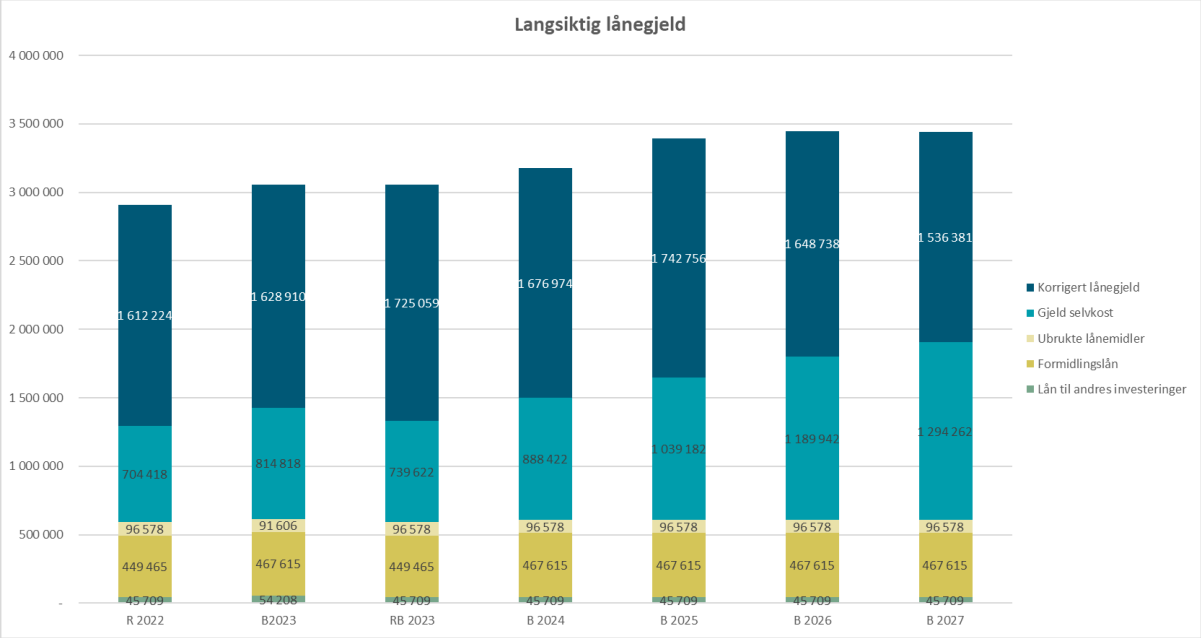


### 12.1.2 Handlingsregel 2: Resultatgrad

Netto resultatgrad er netto driftsresultat i prosent av totale brutto driftsinntekter. Netto driftsresultat er den delen av driftsinntektene som er igjen når alle drifts- og finansutgifter er dekket, og kan brukes til å finansiere investeringer og eventuelt settes av i fond til fremtidig bruk. Ifølge Teknisk beregningsutvalg (TBU) er resultatgraden det viktigste nøkkeltallet for regnskapsresultatet i en kommune, og brukes ofte som et uttrykk for handlefriheten i kommunal økonomi. Riktig nivå på resultatgrad sikrer en bærekraftig kommune over tid, slik at kommunen:

- Unngår at kommunens verdier forringes.
- Skaper handlefrihet.
- Muliggjør oppbygging av fond.
- Bygger egenkapital til fremtidige investeringer som erstatning for låneopptak.

Netto driftsresultat er anbefalt av Teknisk beregningsutvalg (TBU) å være på minimum 1,75 pst av totale brutto driftsinntekter, noe som er i tråd med kommunens vedtatte måltall. Figuren under viser resultatgraden med og uten korrigering for premieavvik.

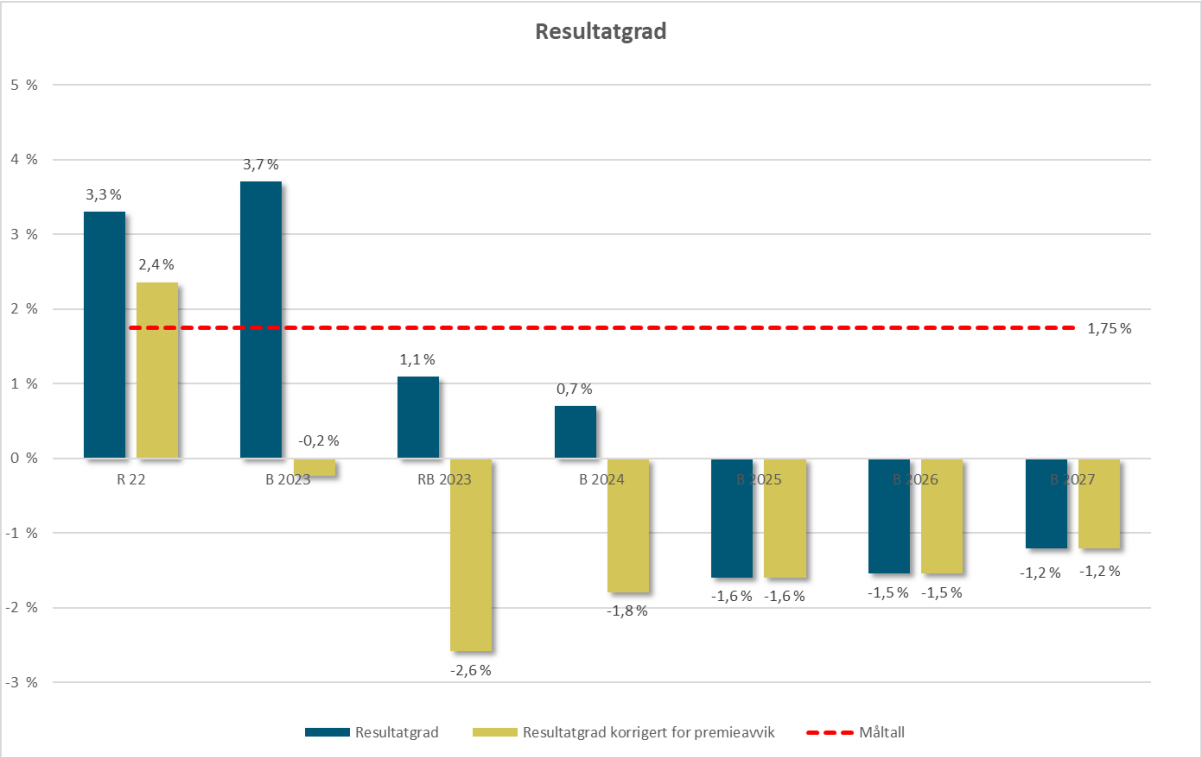


Uten korrigering for premieavvik ligger resultatgraden på 0,7 pst i 2024, og reduseres til negativ resultatgrad i resten av planperioden. Dette skyldes blant annet et generelt høyt kostnadsnivå og reduserte inntekter i form av økt bunnfradrag på eiendomsskatt.

### 12.1.3 Handlingsregel 3: Fondsgrad

Fondsgraden viser disposisjonsfondet i pst av brutto driftsinntekter, og er enkelt forklart kommunens bufferkonto. Fordi disposisjonsfondet måles mot samlede driftsinntekter, vil fondsgraden variere fra år til år. Disposisjonsfondet ivaretar blant annet kommunens behov for følgende funksjoner:

- Sikkerhet mot uforutsette utgifter og plutselige renteøkninger.
- Handlefrihet til å gripe muligheter.
- Egenkapital til fremtidige investeringer.
- Avsetning til fremtidige pensjonsforpliktelser.

Når det gjelder disposisjonsfond, ligger Holmestrand kommune langt over måltallet på 5 pst. Fondsgraden er imidlertid synkende i planperioden. Ved utgangen av 2022 hadde kommunen et disposisjonsfond på 413,7 mill. kroner, hvorav 268,8 mill. kroner var avsatt til pensjon og finansbufferfond. I planperioden legges det opp til en netto bruk av disposisjonsfond på til sammen 101,2 mill. kroner, hvorav 33,8 mill. kroner er knyttet til pensjonsforpliktelser. Dette kommer i tillegg til bruk av disposisjonsfond på 96,2 mill. kroner i 2023, noe som utgjorde 41,5 mill. kroner mer enn opprinnelig budsjett. Ved utgangen av 2027 vil kommunen ha 304,2 mill. kroner igjen av disposisjonsfondet. Korrigert for pensjonsfond og finansbufferfond ligger fondsgraden dermed under måltallet i hele planperioden, og er negativ i planperiodens tre siste år. En negativ korrigert fondsgrad betyr at summen av framtidige pensjonsforpliktelser og finansbufferfond er større enn det totale

disposisjonsfondet. Budsjettert bruk innebærer med dette en tapping av det generelle disposisjonsfondet, og er ikke forenelig med å beholde en korrigert fondsgrad over måltallet på 5 pst.

Figuren under viser disposisjonsfond i pst av brutto driftsinntekter, med og uten ovennevnte korrigeringer.

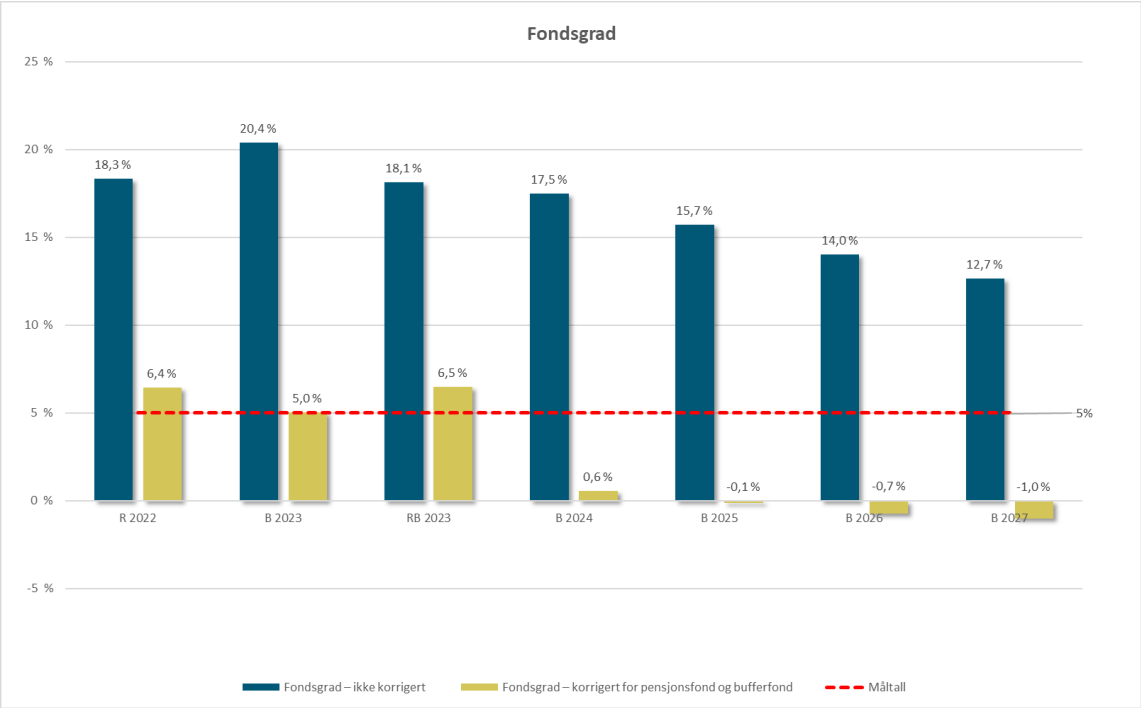


For å sikre at det er nok midler på generelt disposisjonsfond til den budsjetterte bruken, foreslår kommunedirektøren å flytte 30 mill. kroner fra pensjonsfondet til generelt disposisjonsfond i 2024. Dette gjør at pensjonsfondet i større grad samsvarer med de forventede pensjonsforpliktelsene, uten at total fondsgrad blir påvirket. Effekten av dette tiltaket er gjengitt i grafen nedenfor.

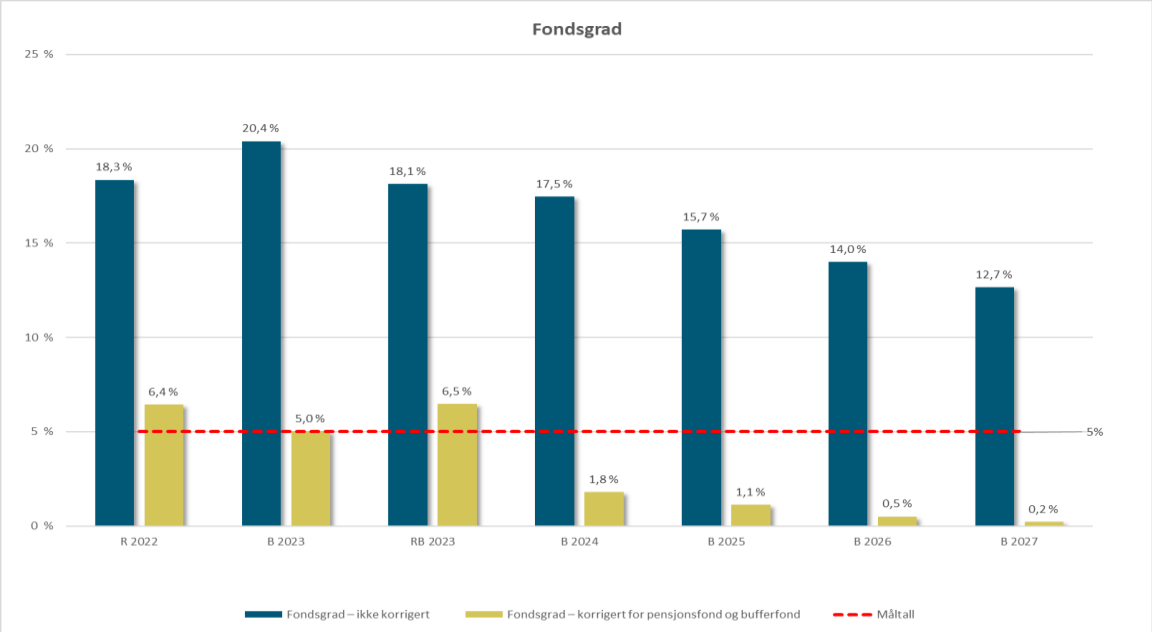

# 13 Investeringer i økonomiplanen

## 13.1 Investeringstabell for kommunen samlet

### 13.1.1 Strategi og virksomhetsstyring

| *Beløp i 1000* | Samlede prosjektbeløp | Økonomiplan | | | | Sum |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Investeringsprosjekter | Brutto prosjektutgift | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2024-27 |
| **Deponering fjernarkiv gamle Hof** | 600 | 600 | 0 | 0 | 0 | 600 |
| **Deponering fjernarkiv gamle Holmestrand** | 900 | 900 | 0 | 0 | 0 | 900 |
| **Deponering fjernarkiv gamle Sande** | 1 000 | 1 000 | 0 | 0 | 0 | 1 000 |
| **Investeringsmidler til oppfølging av IKT-plan** | | 11 100 | 10 600 | 10 600 | 10 600 | 42 900 |
| **Tilskudd kirken** | 14 600 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 4 000 |
| Sum Strategi og virksomhetsstyring | **17 100** | **14 600** | **11 600** | **11 600** | **11 600** | **49 400** |
| | | | | | | |
| Sum | **17 100** | **14 600** | **11 600** | **11 600** | **11 600** | **49 400** |

**Deponering fjernarkiv gamle Hof**
Estimert anslag på arbeidet er minimum 0,57 mill. kroner. Prosjektet omfatter deponering av arkivverdig materiale fra Hof herredshus. Arbeidet utføres av IKA.

**Deponering fjernarkiv gamle Sande**
Deponering av arkivverdig materiale for dokumenter som befinner seg i Sande administrasjonsbygg. Estimert beregning basert på antall hyllemeter anslås kostnaden til minimum 0,95 mill. kroner. Arbeidet skal utføres av IKA Kongsberg i tillegg til egne ansatte.

**Investeringsmidler til oppfølging av IKT-plan**
Investeringsmidler til oppfølging av IKT-plan ligger inne i handlingsprogrammet med en årlig investeringssum på 11,1 mill. kroner fra 2023. Budsjettforslaget er noe synkende i planperioden. Satsningen *Digitalisering i skolen* videreføres i Holmestrand kommune. I overkant av halvparten av investeringsbevilgningen kanaliseres til skolesektoren. Øvrige midler er til kontinuerlig utskifting av infrastruktur, forbedring av datalinjer og utstyr, samt behov innenfor de andre programområdene.

**Tilskudd kirken**
Kommunedirektøren foreslår et investeringstilskudd til kirken på 2,5 mill. kroner i 2023, da det blant annet står igjen en del arbeid på Hof kirke. Fra og med 2024 foreslår kommunedirektøren et årlig investeringstilskudd på 1 mill. kroner.

### 13.1.2 Oppvekst

| *Beløp i 1000* | Samlede prosjektbeløp | Økonomiplan | | | | Sum |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Investeringsprosjekter | Brutto prosjektutgift | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2024-27 |
| **Formålsbygg Gullhaug** | 294 936 | 65 000 | 133 800 | 0 | 0 | 198 800 |
| **Implementere fagsystem barnevern** | 200 | 200 | 0 | 0 | 0 | 200 |
| **Inventar i skolene** | 5 500 | 500 | 500 | 500 | 500 | 2 000 |
| **Lage overbygg/vognskjul Hof barnehage** | 1 500 | 500 | 0 | 0 | 0 | 500 |
| **Lekeapparater barnehagene** | | 500 | 500 | 500 | 500 | 2 000 |
| **Ny barnehage Knutseskogen** | 120 000 | 0 | 40 000 | 80 000 | 0 | 120 000 |
| Sum Oppvekst | **422 136** | **66 700** | **174 800** | **81 000** | **1 000** | **323 500** |
| | | | | | | |
| Sum | **422 136** | **66 700** | **174 800** | **81 000** | **1 000** | **323 500** |

**Formålsbygg Gullhaug**
I sak KS-NH-037/23 ble det vedtatt at formålsbygg Gullhaug barnehage etableres. Kommunen har gjennomført en anbudskonkurranse for prosjektet og mottatt fire tilbud.

Ny sak er lagt fram i kommunestyret 1. november 2023 for å følge opp vedtaket.

**Implementere fagsystem barnevern**
**Nå-situasjon:** Barneverntjenesten i Holmestrand har sammen med de andre barneverntjenestene i Vestfold og Telemark inngått et samarbeid med Digi-TV om anskaffelse av nytt fagsystem for barnevern. Ved utgangen av 2023 skal anbudsrunden være avsluttet, og det skal være avgjort hvilken leverandør som skal velges. Dagens fagsystem (Visma Familia) blir ikke oppdatert fra leverandør, og nytt fagsystem må derfor implementeres i virksomheten.

**Tiltaksbeskrivelse:** Investering til implementering av nytt fagsystem.

**Mulige konsekvenser:** Dersom nytt system ikke innføres, vil de faglige kvalitetene ikke ivaretas slik det er lagt opp til i de nye fagsystemene. Avtalen om anbudet er bindende, og kommuneledelsen har vært involvert i prosessen frem mot beslutning av at barneverntjenesten skulle inngå i dette anbudet.

**Plan for gjennomføring:** Følger plan ut ifra hvem som vinner anbudet. Iverksetting vil trolig skje første halvår 2024.

**Forutsetninger og risiko ved gjennomføring:** Det er nedsatt en prosjektgruppe internt i Barneverntjenesten for innføring av nytt fagsystem. Da anbudet ikke er avsluttet, kan dette innebære økte kostnader både i investeringen og de løpende driftskostnadene. Svaret på dette foreligger ikke før anbudet er avsluttet.

**Investeringsbehov:** Summen er meldt inn i investeringsbudsjettet.

**Beskrivelse av økonomiske effekt og tidsplan for realisering:** Tidsplanen bli avklart ved anbudets slutt, mest trolig første halvår 2024.

**Inventar i skolene**
Løpende investeringer ved skolene som ikke kan håndteres over virksomhetens budsjett. Fordeles årlig til skolene etter prioritert liste. I 2024 vil midlene brukes på nye pulter og stoler på Gjøklep ungdomsskole, samt møbler til SFO-rom på Hof skole.

**Lage overbygg/vognskjul Hof barnehage**
Det er behov for å bygge tak over atrium, slik at dette fungerer som vognskjul. Manglende vognskjul kan føre til stengte rømningsveier. Dette har blitt risikovurdert i Hof kommune, deretter årlig i Holmestrand kommune. Etter risikovurderingene har det blitt informert om saken i Arbeidsmiljøutvalget. I budsjett for 2023 er det vedtatt en investering på 1 mill. kroner, men det er utfordrende å få anbud som ligger innenfor kommunens ramme. Det vil derfor bli lagt inn en økning på 0,5 mill. kroner i tillegg til tidligere bevilget beløp. Det jobbes fortsatt med å få nedskalert prosjektet i tråd med budsjett.

**Lekeapparater barnehagene**
Løpende investeringer til fastmonterte lekeapparater (ute). Fordeles årlig til barnehager etter prioritert liste.

**Ny barnehage Knutseskogen**
**Nå-situasjon**
Knutseskogen drives i dag i paviljonger. Det koster kommunen ca. 2 mill. kroner i leie hvert år. I sak KS-NH- 094/ 22 (barnehage og skolebruksplanen) ble det vedtatt at man i løpet av planperioden skal erstatte Knutseskogen barnehage med permanente bygg. I mars 2022 ble det utarbeidet en total oversikt over kommunens barnehager i forbindelse med arbeidet som ble gjort i barnehagebruksplanen.

**Tiltaksbeskrivelse:** Kommunedirektøren har tidligere foreslått at det bygges en ny barnehage der både Knutseskogen og Gullhaug inngår. Dette ble ikke vedtatt i handlingsprogrammet 2023. Det er i 2023 satt i gang en mulighetsstudie for Knutseskogen. Formålsbygg Gullhaug er i både planleggingsfasen og anbudsfasen. Det bør vurderes om Hof barnehage skal bygges ut, når det foreligger et varig behov for å øke kapasitet i Hof. Eidsfoss barnehage ble overtatt av private fra 1.8.2023.

**Mulige konsekvenser:** Kommunale barnehager som driftes som større enheter er mer kostnadseffektive. Dette reduserer tilskuddssatsen til de private barnehagene. Tilbudet til barn vil bli mer likeverdig, fagmiljøet vil være mer robust og det gir større mulighet til stordriftsfordeler.

**Plan for gjennomføring:** Da det ikke ble vedtak om samlokalisering av Gullhaug og Knutseskogen, er det lagt inn investeringer for både Formålsbygg Gullhaug separat og Knutseskogen. Hvis dette blir gjennomført i 2025/ 2027 kan man dra nytte av stordriftsfordelene.

**Forutsetninger og risiko ved gjennomføring:** Forutsetter finansiering.

**Beskrivelse av økonomisk effekt og tidsplan for realisering:** Endringer i kommunal barnehagestruktur vil gi effekt på tilskuddssats til private barnehager to regnskapsår etter.

### 13.1.3 Helse og velferd

| *Beløp i 1000* | Samlede prosjektbeløp | Økonomiplan | | | | Sum |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Investeringsprosjekter | Brutto prosjektutgift | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2024-27 |
| **Anskaffe/bygge 6 tilrettelagte omsorgsboliger** | 28 000 | 2 000 | 13 000 | 13 000 | 0 | 28 000 |
| **Inventar og utstyr Helse og velferd** | | 3 000 | 3 000 | 3 000 | 3 000 | 12 000 |
| **Påbygg Rove - øke antall sykehjemsplasser** | 1 000 | 1 000 | 0 | 0 | 0 | 1 000 |
| **Velferdsteknologi** | | 3 500 | 3 500 | 3 500 | 3 500 | 14 000 |
| Sum Helse og velferd | **29 000** | **9 500** | **19 500** | **19 500** | **6 500** | **55 000** |
| Sum | **29 000** | **9 500** | **19 500** | **19 500** | **6 500** | **55 000** |

**Anskaffe/bygge 6 tilrettelagte omsorgsboliger**
Det er behov for bemannede omsorgsboliger for mennesker med samtidig rus og psykiske lidelser. Det ønskes å gjennomføre et forprosjekt i 2024 som vil danne grunnlag- for beskrivelse av mål og omfang knyttet til boligene.

**Inventar og utstyr Helse og velferd**
Det er behov for jevnlig utskifting av inventar som møbler, kjøkken, heiser og senger, maskiner ol. på alle institusjonene. Samtidig er det behov for en del oppgraderinger.

**Velferdsteknologi**
Velferdsteknologi innføres løpende i alle tjenesteområder som et virkemiddel for å nå mål om bærekraftig drift, treffsikre tjenestetilbud og mer forebygging.

### 13.1.4 Samfunn, teknikk og miljø

| *Beløp i 1000* | Samlede prosjektbeløp | Økonomiplan | | | | Sum |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Investeringsprosjekter | Brutto prosjektutgift | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2024-27 |
| **2 biler til renhold** | 700 | 700 | 0 | 0 | 0 | 700 |
| **Boliger Ekelundveien** | 10 000 | 2 500 | 7 500 | 0 | 0 | 10 000 |
| **ENØK tiltak kommunale bygg** | | 4 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 7 000 |
| **Feiebil med større kapasitet** | 3 000 | 0 | 0 | 0 | 3 000 | 3 000 |
| **Fjellsikring** | 2 000 | 500 | 500 | 500 | 500 | 2 000 |
| **Forsterke eller legge fastdekke på grusveier** | | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 4 000 |
| **Gjøklep ungdomsskole** | 1 000 | 1 000 | 0 | 0 | 0 | 1 000 |
| **Hovedledning vann Hillestad til Gullhaug** | 51 000 | 17 000 | 17 000 | 17 000 | 0 | 51 000 |
| **Høydebasseng Solli** | 66 000 | 22 000 | 22 000 | 22 000 | 0 | 66 000 |
| **Lastebil** | 2 500 | 0 | 0 | 2 500 | 0 | 2 500 |
| **Nytt brøyteskjær** | 250 | 250 | 0 | 0 | 0 | 250 |
| **Offentlig pålegg - brann og miljørettet helsevern** | | 3 000 | 0 | 0 | 0 | 3 000 |
| **Områdemodell felles infrastruktur Sande sentrum** | 69 400 | 0 | 15 000 | 0 | 0 | 15 000 |
| **Oppgradering av eksisterende kunstgressbaner ihht krav i forskrift** | 1 000 | 500 | 0 | 0 | 0 | 500 |
| **Oppgradering og sikkerhetstiltak bhg og skole** | | 2 000 | 2 000 | 2 000 | 2 000 | 8 000 |
| **Overvann vei / kommunale eiendommer** | | 1 500 | 800 | 800 | 800 | 3 900 |
| **Rehabilitering nærmiljøanlegg** | | 700 | 500 | 500 | 500 | 2 200 |
| **Trafikksikkerhet** | | 7 500 | 5 000 | 5 000 | 5 000 | 22 500 |
| **Traktor** | 2 500 | 2 500 | 0 | 0 | 0 | 2 500 |
| **Utredning Nitrogen** | 4 000 | 4 000 | 0 | 0 | 0 | 4 000 |
| **Utskifting maskiner og utstyr renhold** | 2 600 | 300 | 300 | 300 | 300 | 1 200 |
| **VA Avløp fra Holmestrand renseanlegg til Sande sør** | 65 000 | 5 000 | 20 000 | 20 000 | 20 000 | 65 000 |
| **Vann og avløp** | | 110 400 | 110 400 | 110 400 | 110 400 | 441 600 |
| **Varebiler drift** | 1 500 | 1 500 | 0 | 0 | 0 | 1 500 |
| **Varebiler vaktmester/eiendom drift** | 1 500 | 1 500 | 0 | 0 | 0 | 1 500 |
| **Vei, fortau og veilys, inklusiv VA-prosjekter** | 4 000 | 1 000 | 1 000 | 0 | 0 | 2 000 |
| Sum Samfunn, teknikk og miljø | **287 950** | **190 350** | **204 000** | **183 000** | **144 500** | **721 850** |
| | | | | | | |
| Sum | **287 950** | **190 350** | **204 000** | **183 000** | **144 500** | **721 850** |

**2 biler til renhold**
Det er dårlig tilstand på to av renholdsbilene tilhørende virksomhet Service og renhold. De vil ikke gå gjennom EU kontroll ved neste sjekk uten store reparasjoner. De er i tillegg diesel/bensinbiler som ønskes erstattet med el-varebiler. For renholdsavdelingen vil det være mest økonomisk å kjøpe bilene, da de kun kjører rundt i nærmiljøet og km pr år begrenser seg til ca. 10 000 km. Nye biler vil holde i mange år. Tidsplan for realisering: 1 kvartal 2024 etter anbudsrunde.

**Boliger Ekelundveien**
Gjelder bygging av småhus på kommunens tomt, Ekelundveien 1, gbnr. 9/1/1. I forkant av prosjektet må det gjennomføres behovsanalyse, mulighetsstudie og kostnadsanalyse.

**ENØK tiltak kommunale bygg**
Til oppfølging av ENØK-tiltak føres et årlig anslagsbeløp på 1 mill. kroner.

**Feiebil med større kapasitet**
Feiebil med større kapasitet. Det er i dag kun én feiebil i hele kommunen. Anskaffes innen 2026.

**Forsterke eller legge fastdekke på grusveier**
Det er behov for å forsterke eller evt. legge fastdekke på eksisterende grusveier. Disse tiltakene gjør det enklere å vedlikeholde utsatte strekninger. Hvert år prioriteres strekninger etter en faglig gjennomgang av dagens grusveier, belastning på veiene, behov for vedlikehold osv. Gjennomføres etter prioritert liste hvert år.

**Gjøklep ungdomsskole**
Gjelder innrapportert forsterket opplæringsarena og brakkerigg på Gjøklep.

**Hovedledning vann Hillestad til Gullhaug**
Det er begrenset kapasitet på hovedledning, pumpestasjon og høydebasseng. Det medfører en utfordring med forsyningssikkerhet ved stort vannforbruk. Ledninger, trykkøkning og høydebasseng må skiftes ut. Det må bevilges ekstra midler. Prosjektering og utredning har startet. Ferdigstilles innen 2028.

**Høydebasseng Solli**
Det er begrenset kapasitet på hovedledning, pumpestasjon og høydebasseng. Det medfører en utfordring med forsyningssikkerhet ved stort vannforbruk. Ledninger, trykkøkning og høydebasseng må skiftes ut. Det må bevilges ekstra midler. Prosjektering og utredning har startet. Ferdigstilles innen 2028.

**Lastebil**
Dagens lastebil er fra 2007. Økende vedlikeholdskostnader og stor risiko for driftsstans. Kommune har ikke reserveløsning for denne bilen. Realiseres i 2026.

**Nytt brøyteskjær**
Nytt brøyteskjær for en mer rasjonell drift. Realiseres i 2024. Det ikke lønnsomt å betale for videre reparasjoner av de gamle skjærene.

**Offentlig pålegg - brann og miljørettet helsevern**
Det føres opp en årlig anslagsbevilgning til overvannshåndtering knyttet til kommunale bygg og veier. I de senere årene har ekstremnedbør forårsaket store skader. Dette værskiftet ser ut til å fortsette. For å forebygge skader i etablerte områder må det iverksettes tiltak. Normalt skjer dette i tilknytning til VA-anlegg uten at VA skal dekke alle kostnader. For nye anlegg gis det pålegg til utbyggere om overvannstiltak.

**Områdemodell felles infrastruktur Sande sentrum**
Kommunestyre i gamle Sande vedtok i 2017 en områdemodell for felles infrastruktur i Sande sentrum. Prosjektets gjennomføringsperiode er satt fra år 2019-2045. Delprosjektene Veiomlegging av fylkesvei på Klokkerjordet, Erosjonssikring av Sandeelva og Miljøgate Magna Ottersens vei er gjennomført. I 2024 vil det jobbes mulighet for fremskynding av planlagt bro over Sandeelva fra Wingejordet til Haga. Prosjektets likviditet er stram i årene 2019-2025, før det forventes en bedring som følge av planlagte utbygginger og som vil genere innbetaling av infrastrukturbidrag.

**Oppgradering av eksisterende kunstgressbaner ihht krav i forskrift**
Eksisterende kunstgressbaner i Holmestrand kommune oppfyller ikke relevante forskriftskrav. Det må iverksettes tiltak for å hindre at granulat havner utenfor banen. Blant annet må det opprettes en fysisk barriere rundt banene, granulatfilter i kummene og et snødeponi. Informasjon om håndtering av granulat må gjøres tilgjengelig. Kommunen har substitusjonsplikt, det vil si at det må velges et mer miljøvennlig produkt hvis det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.

**Overvann vei / kommunale eiendommer**
Prosjektet gjelder oppgradering og utvidelse av stikkrenner og veisluk for å håndtere overvann fra vei og eiendommer. Løpende bevilgning som gjennomføres etter årlig, prioritert liste.

**Rehabilitering nærmiljøanlegg**
Lekeapparater i barnehager, skoler og andre kommunale lekeplasser må jevnlig byttes pga at de ikke lenger fyller kvalitetskrav eller er i dårlig forfatning. Det er avsatt 0,5 mill. kroner årlig til å bytte ut apparater.

**Trafikksikkerhet**
Løpende bevilgning som gjennomføres etter årlig, prioritert liste. Midlene skal blant annet benyttes til utbygging av gang og sykkelveinett på de mest trafikkbelastede veistrekninger, jfr. Trafikksikkerhetsplan 2022-2025.

Holmestrand kommune ble godkjent som trafikksikker kommune 2. november 2021. Godkjenningen bygger på kommunens Trafikksikkerhetsplan 2022-2025 og er et kvalitetsstempel for godt, målbevisst og helhetlig arbeid med trafikksikkerhet.

**Traktor**
Dagens traktor er fra 2011. Det er risiko for vedlikeholdskostnader og fare for driftsstans. Driftsstans kan medføre at driftsavdelingen ikke får utført pålagte tjenester, dette gjelder særlig vintervedlikehold. Realiseres i 2024.

**Utredning Nitrogen**
Nye krav krever oppgradering av vårt renseanlegg, og dette kan medføre store investeringer. Det utredes sammen med Horten og Tønsberg om flere alternativer på konseptvalgutredning. Dette er planlagt ferdig høst 2024.

**Utskifting maskiner og utstyr renhold**
Det er dårlig tilstand på en rekke gamle renholdsmaskiner og utstyr, noe som fører til mangelfullt renhold, klager og misfornøyde brukere. Ifølge leverandør er det ikke lønnsomt å betale for videre reparasjoner av de gamle maskinene. De må byttes ut med nye maskiner. Dette kan resultere i en viss effektivisering, da nye maskiner er enklere å vedlikeholde og går noe hurtigere enn de gamle.

**VA Avløp fra Holmestrand renseanlegg til Sande sør**
Det er begrenset kapasitet på spillvannoverføringen fra Sande til Holmestrand renseanlegg. Kapasitet vil økes ved å legge en ny ledning fra Sande til Holmestrand renseanlegg. Om ikke kapasiteten økes vil det i nær fremtid være utfordringer med nye tilknytninger. Dette utredes per dags dato nærmere. Det jobbes også med fjerning av fremmedvann. Det trengs ekstra investeringsmiddel. Tidsplan er avhengig av budsjett. Kan realiseres innen 5 år.

**Vann og avløp**
Holmestrand kommune trenger betydelige oppgraderinger av sine VA-anlegg og utbygging av sine VA-anlegg i de årene fremover.

1. Utfordring med avløp og avløpskapasitet: Det trengs en grundig og omfattende utredning av fremtidige renseløsninger, Nitrogenrensekrav og utbygging av overføringsledninger som øker avløpskapasitet fra Holmestrand nord og Holmestrand sør til Renseanlegget i Holmestrand.
2. Utfordringer med vann-nettet og vannkapasitet. Hovedvannforsyning fra Hillestad til Gullhaug, inkludert nytt høydebasseng, må skiftes ut. Dette er ett langvarig og økonomisk krevende prosjekt som er nødvendig for å sikre trygd og godt drikkevann til tettsted Holmestrand,

inkludert tilstrekkelig slukkevannkapasitet. Også i Holmestrand nord må vannledningsnettet oppgraderes for å møte kravet for slukkevann og kapasitet for framtidige utbygninger.

3. Utskiftning av eksisterende VA anlegg. I tillegg til store hovedprosjekter må eksisterende VA anlegg skiftes ut i henhold til hovedplanen for å sikre god VA kapasitet i områder med eksisterende bebyggelse. Dette er også nødvendig for å ikke øke etterslepet, men heller minske etterslepet som er i VA rehabiliteringen i dag.

**Varebiler drift**
Kjøp av varebiler i stedet for leasing, gir reduksjon i tilleggskostnader. Lys og innredning kan sjelden gjenbrukes i nye leasingbiler.

**Varebiler vaktmester/eiendom drift**
Kjøp av varebiler til vaktmester/eiendom drift i stedet for leasing, gir reduksjon i tilleggskostnader. Lys og innredning kan sjelden gjenbrukes i nye leasingbiler.

**Vei, fortau og veilys, inklusiv VA-prosjekter**
Virksomhet for VA har flere pågående prosjekter som berører kommunal vei, fortau og veilys. For kostnader som ikke kan dekkes av selvkost er det behov for ekstramidler. Det er ikke alltid mulig for VA å planlegge når i slike prosjekter vei vil bli involvert. Virksomhet for STM Forvaltning og prosjekt har derfor liten mulighet til å legge dette inn i sine budsjetter. Ved å etablere en mulighet for at vei kan rehabilitere/rette opp egen infrastruktur når VA allerede må inn på en strekning, vil man kunne bruke kommunens midler på en mer effektiv måte ved at jobben utføres når man likevel er i området det skal jobbes i. Avhengig av hvilke prosjekter VA utfører i løpet av et år vil det kunne være ulike behov, dvs. kostnaden kan være både større og mindre for vei. Effekten av investeringen vil være bedre utnyttelse av offentlige midler ved at man kan gjøre flere tiltak samtidig til en lavere kostnad enn dersom de skulle vært gjort hver for seg. I år hvor VA ikke utfører prosjekter med slike konsekvenser, brukes midlene til kommunal vei, fortau og veilys.

### 13.1.5 Felles sentrale inntekter og utgifter

*Beløp i 1000*

| Investeringsprosjekter | Samlede prosjektbeløp Brutto prosjektutgift | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | Sum 2024-27 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Egenkapitaltilskudd KLP** | | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 16 000 |
| Sum Felles sentrale inntekter og utgifter | **0** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **16 000** |
| Sum | **0** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **16 000** |

## 13.2 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Investeringer i varige driftsmidler** | 531 230 | 333 191 | 280 150 | 408 900 | 294 100 | 162 600 |
| **Tilskudd til andres investeringer** | 2 500 | 2 500 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 |
| **Investeringer i aksjer og andeler i selskaper** | 9 421 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 4 000 |
| **Utlån av egne midler** | 6 917 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Avdrag på lån** | 1 499 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Sum investeringsutgifter | **551 567** | **339 691** | **285 150** | **413 900** | **299 100** | **167 600** |
| | | | | | | |
| **Kompensasjon for merverdiavgift** | -77 627 | -39 241 | -32 800 | -62 010 | -40 700 | -32 520 |

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Tilskudd fra andre** | -62 174 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Salg av varige driftsmidler** | -22 776 | -30 000 | -30 000 | -30 000 | -90 000 | -30 000 |
| **Salg av finansielle anleggsmidler** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Mottatte avdrag på utlån av egne midler** | -6 906 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av lån** | -316 538 | -228 039 | -218 350 | -317 890 | -164 400 | -101 080 |
| Sum investeringsinntekter | **-486 022** | **-297 280** | **-281 150** | **-409 900** | **-295 100** | **-163 600** |
| | | | | | | |
| **Videreutlån** | 70 113 | 70 000 | 70 000 | 70 000 | 70 000 | 70 000 |
| **Bruk av lån til videreutlån** | 0 | -70 000 | -70 000 | -70 000 | -70 000 | -70 000 |
| **Avdrag på lån til videreutlån** | 18 150 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Mottatte avdrag på videreutlån** | -27 425 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Netto utgifter videreutlån | **60 838** | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** |
| | | | | | | |
| **Overføring fra drift** | -30 000 | -38 311 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Avsetninger til bundne investeringsfond** | 11 774 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av bundne investeringsfond** | -72 769 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Avsetninger til ubundet investeringsfond** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Bruk av ubundet investeringsfond** | -4 000 | -4 000 | -4 000 | -4 000 | -4 000 | -4 000 |
| **Dekning av tidligere års udekket beløp** | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Sum overføring fra drift og netto avsetninger | **-94 995** | **-42 311** | **-4 000** | **-4 000** | **-4 000** | **-4 000** |
| | | | | | | |
| Fremført til inndekning i senere år (udekket) | **31 387** | **100** | **0** | **0** | **0** | **0** |

## 13.3 Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

### 1. Investeringer i varige driftsmidler

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 | Øk.plan Sum 2024-2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Strategi og virksomhetsstyring** | 5 789 | 25 550 | 13 600 | 10 600 | 10 600 | 10 600 | 45 400 |
| **Oppvekst** | 2 728 | 42 315 | 66 700 | 174 800 | 81 000 | 1 000 | 323 500 |
| **Helse og velferd** | 9 717 | 32 049 | 9 500 | 19 500 | 19 500 | 6 500 | 55 000 |
| **Samfunn, teknikk og miljø** | 463 474 | 233 178 | 190 350 | 204 000 | 183 000 | 144 500 | 721 850 |
| **Felles sentrale inntekter og utgifter** | 49 149 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Org. oppsett mangler** | 372 | 100 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Investeringer i varige driftsmidler | **531 230** | **333 191** | **280 150** | **408 900** | **294 100** | **162 600** | **1 145 750** |

### 2. Tilskudd til andres investeringer

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 | Øk.plan Sum 2024-2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Tilskudd kirken** | 2 500 | 2 500 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 4 000 |
| **Sentrumsskolene i Sande** | -7 401 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Sentrumsskolene i Sande - lønns- og prisstigning** | 962 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Områdemodell Sande sentrum** | 6 439 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 | Øk.plan Sum 2024-2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Tilskudd til andres investeringer | **2 500** | **2 500** | **1 000** | **1 000** | **1 000** | **1 000** | **4 000** |

## 3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 | Øk.plan Sum 2024-2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Egenkapitaltilskudd KLP** | 4 014 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 4 000 | 16 000 |
| **Utlån Gigafib Holding AS** | 5 407 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Investeringer i aksjer og andeler i selskaper | **9 421** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **4 000** | **16 000** |

## 4. Utlån av egne midler

*Beløp i 1000*

| | Regnskap 2022 | Rev. budsjett 2023 | Øk.plan 2024 | Øk.plan 2025 | Øk.plan 2026 | Øk.plan 2027 | Øk.plan Sum 2024-2027 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Utlån Gigafib Holding AS** | 6 917 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Utlån av egne midler | **6 917** | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** | **0** |
| | | | | | | | |
| Sum del 1-4 | **550 068** | **339 691** | **285 150** | **413 900** | **299 100** | **167 600** | **1 165 750** |

# 14 Klimabudsjett

## 14.1 Bakgrunn

Klimabudsjett 2024-2027 er Holmestrand kommune sitt andre klimabudsjett. Klimabudsjettet er en oppfølging av handlingsprogrammet til Kommunedelplan for klima, energi og miljø 2023-2025, samt en vurdering av utslippseffekt av aktuelle investeringer i den samlede Handlings- og økonomiplanen for 2024-2027. Klimabudsjettet inkluderer også en referansebane basert på allerede vedtatte og andre aktuelle klimatiltak fra Klimakur 2030 (Miljødirektoratet, 2020).

Sammen med årets klimabudsjett følger et klimaregnskap. Klimaregnskapet viser en status for utslipp av klimagasser fra ulike kilder. Regnskapet tar for seg både utslipp fra kommunen som virksomhet og direkte utslipp fra Holmestrands samfunnet. Klimaregnskapet er en rapportering av utslipp fra kommunen som virksomhet fra 2001 til 2022, samt at det viser utviklingen i direkte klimagassutslipp for Holmestrandsamfunnet i perioden fra 2009 til 2021.

Klimabudsjettet og -regnskap er utarbeidet som en oppfølging av kommunestyrets vedtak om å innføre klimarapporteringssystemer (Jfr. vedtak i Handlingsprogram 2021-2024 og budsjett 2021).

## 14.2 Innledning og mål

Et av hovedmålene i Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2035 er at Holmestrand er et klima- og miljøvennlig samfunn som fremmer bærekraftig utvikling, beholder helse og sikrer naturmangfold, hvor første delmål er å «*Redusere klimagassutslipp i tråd med nasjonale mål».*

Målet fra samfunnsdelen er videre konkretisert i Kommunedelplan for klima, energi og miljø 2023-2030. I kommunedelplanen er det vedtatt at Holmestrand kommune skal følge 3 hovedmål for reduksjon av klimagassutslipp:

| Mål | |
|---|---|
| Direkte utslipp samfunn | De direkte klimagassutslippene innenfor Holmestrand kommunes grenser skal reduseres med 50 % og opp mot 55 % innen 2030, sammenlignet med referanseår 2009. |
| Direkte utslipp egen virksomhet | De direkte klimagassutslippene fra kommunes egen virksomhet skal reduseres med 50-55% innen 2030 i forhold til sammenlignbart år. |
| Indirekte utslipp | Klimafotavtrykket (indirekte utslipp) fra Holmestrandsamfunnet og fra Holmestrand kommune som virksomhet skal reduseres, og er betydelig lavere i 2030 enn i 2021. |

## 14.3 Klimaregnskap

### 14.3.1 Holmestrand som samfunn (Direkte utslipp samfunn)

Den positive utslippstrenden man har sett for direkte utslipp fra Holmestrandssamfunnet den siste ti-årsperioden fortsatte også i 2021. I 2021 var det totalt 134 958 tonn direkte utslipp av CO2-ekvivalenter innen Holmestrands kommunegrenser. Det gir sammenlignet med forrige utslippstall fra 2020 en prosentvis nedgang på omlag 2,4 pst. Dette er et bedre resultat enn det som er lagt til grunn i framskrivninger av utslippsbaner frem mot 2030 basert på tiltak fra Klimakur 2030 - Utslippssenarioer frem mot 2030, s. 30-31.

De siste 12 årene viser nå Miljødirektoratets - Klimastatistikk at de direkte utslippene i Holmestrand kommune som samfunn har blitt redusert med ca. 26 pst i forhold til 2009-nivå.

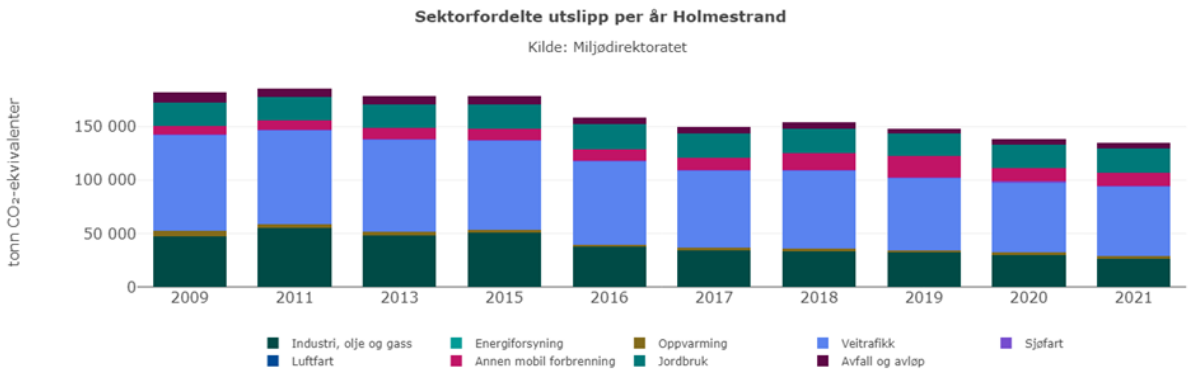


Veitrafikk er den desidert største kilden til direkte utslipp i Holmestrand kommune, med ca. 48 pst av de totale utslippene*1)*. Innen veitrafikk er det personbiler som står for de største utslippene. Det har vært en nedgang i utslipp fra personbiler og busser, mens utslippene fra varebiler og tyngre kjøretøy har økt noe fra 2020.

Industri, olje og gass er den nest største utslippskilden i Holmestrand kommune, med ca. 19 pst av de totale utslippene. Utslippene fra industri er redusert med nesten 45 pst fra 2009 til 2021. Posten inkluderer rapportere tall fra NOAH Langøya, Speira Holmestrand, Bergene Holm og supplerende industriutslipp beregnet fra SSB.

Jordbruk står for ca. 17 pst av de direkte utslippene, og er den tredje største utslippskilden i kommunen. Utslipp fra jordbruk består av kategoriene fordøyelsesprosesser hos husdyr, gjødselhåndtering og jordbruksarealer. Kategorien «annen mobil forbrenning» inkluderer utslipp fra bruk av avgiftsfri diesel og bensin til ikke-veigående motorredskaper, innenfor bl.a. bygg og anlegg, jordbruk og andre næringer. Dette er den fjerde største utslippskategorien i kommunen, og en kategori hvor utslippene har økt betydelig siden 2009. Særlig innenfor bygg og anlegg har det vært en tydelig økning i utslippene. Økningen har vært på om lag 1600 tonn, tilsvarende 86 pst økning fra 2009 til 2021. Kategorien har samtidig store svingninger og sammenlignet f.eks. 2019 har utslippene blitt redusert med ca. 46 pst i 2021.

For å nå målet om 50 pst opp mot 55 pst kutt viser klimaregnskapet av de direkte utslippene i Holmestrand kommune som samfunn må reduseres med ytterligere 43 844 til 52 955 tonn Co2-ekvivalenter frem mot 2030.

### 14.3.2 Klimafotavtrykk for Holmestrand kommune som virksomhet

I 2021 var det samlede klimafotavtrykket2) til Holmestrand kommune som virksomhet på 21 317 tonn CO2-ekvivalenter (CO2e). Nye tall for 2022 viser en økning til totalt 23 031 tonn Co2e. Ser man på utslipp fra innkjøp ser man at investeringsprosjekter innen bygg (skole) alene bidrar med en økning på nesten 1400 tonn Co2. Dette forklarer en del av den samlede økningen. Samtidig går utslippet fra flere kilder ned, bl.a. fra strøm, slik at nybygg av skole ikke alene forklarer den totale økningen. Utslippene fra tjenestefunksjonene pleie og omsorg, administrasjon og barnehage har også gått opp fra 2021 til 2022. Og utslipp fra innkjøpsarten *kjøp fra andre, private* har hatt en økning med omlag 1000 tonn Co2e fra 2021 til 2022.

Utviklingen i klimafotavtrykket til Holmestrand kommune som virksomhet viser en generell trend hvor det er store hopp i utslipp for enkelte år ved oppføring av enkeltbygg, og at de totale utslippene i stor

grad følger dette. Kjøp av tjenester har også økt i kommunen over tid, men med en nedgang fra 2019, og en påfølgende økning igjen siste året. Fotavtrykket fra energi har gradvis blitt redusert, etter hvert som energimiksen i Norden blir renere og energibruk går ned. Totalt har utslippene økt fra 19 134 tonn Co2e i 2009 til 23 031 i 2021. I 2022 er imidlertid utslippene fra kategori Bygg alene hatt en prosentvis økning på omlag 50 pst fra 2009. Dette er tall som normalt vil svinge i takt med nybygg, og viser viktigheten av å se utviklingen over tid, og at fokus på enkeltår vil kunne gi et skjevbilde av hvordan klimagassutslippene endres over tid.

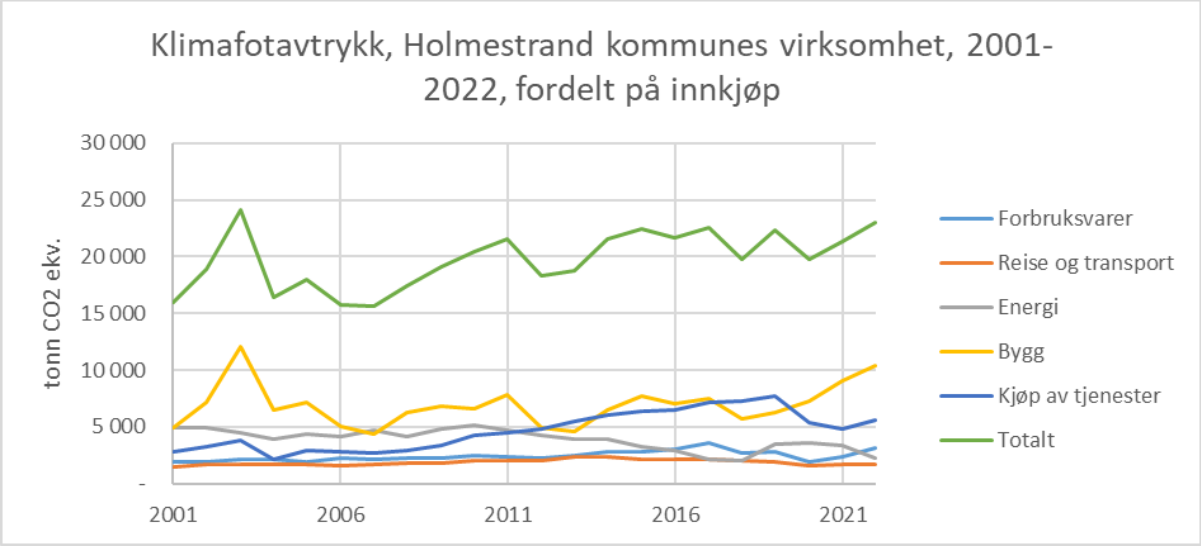


Klimafotavtrykk for Holmestrand kommunes egen virksomhet, 2009-2022 fordelt på virksomhetsområde, viser i stor grad samme tidvise økninger i utslipp som for innkjøpskategorier. Hvor toppene er knyttet til oppføring av bygningsmasse innen tjenesteområdene helse, skole og til dels barnehage. Selv med en økning i utslipp fra administrasjon fra 2021 til 2022, viser oversikten viser at totale utslipp knyttet til administrasjon er betydelig redusert i perioden. Noe som kan skyldes blant annet stordriftsfordeler knyttet til å gå fra tre ulike kommuneadministrasjoner til en. På den annen side er utslipp i VAR; materiell, matvarer, inventar og utstyr økt, i tillegg til grunnskole som allerede er omtalt. I VAR- kategorien er det utslipp fra vanndistribusjon, ulike aktiviteter knyttet til avløp samt innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall.

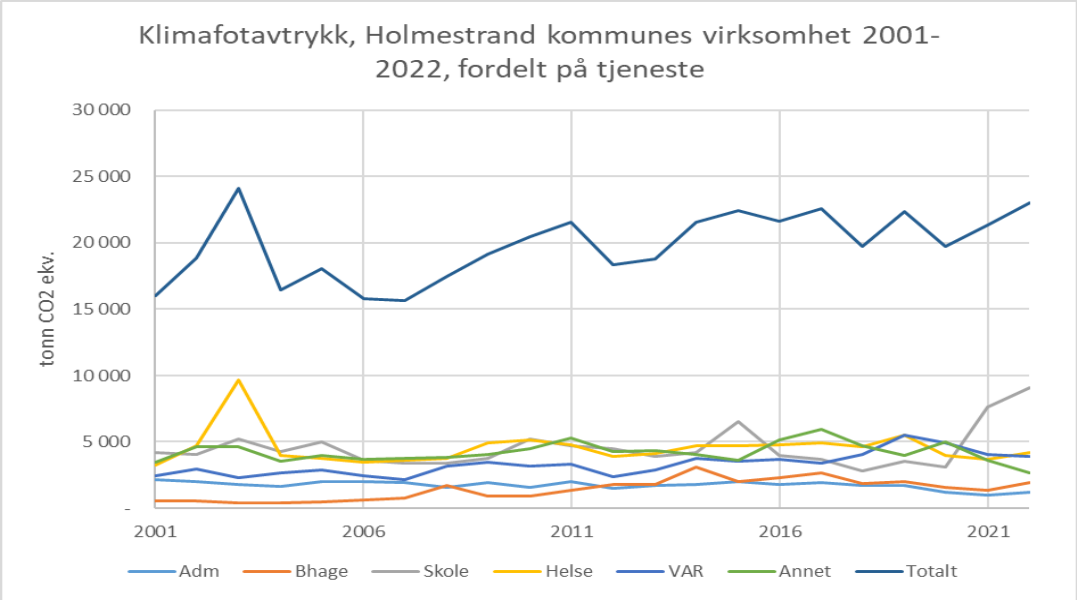

*1) Siden i fjor har Miljødirektoratet gjort noen metodiske endringer som påvirker utslippsstørrelser bl.a. fra veitrafikk.https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=615&sector=-2*

*2) Tallene i dette kapittelet omhandler det totale klimafotavtrykket til virksomheten, som inkluderer både direkte klimagassutslipp som fra forbrenning av fossile drivstoff (scope 1), indirekte klimagassutslipp fra innkjøp av energi (scope 2), og indirekte klimagassutslipp fra vare- og tjenestekjøp (scope 3). Beregning er gjort med bruk av Klimakostmodellen (https://www.klimakost.no/).*

## 14.4 Prioriteringer i handlingsplanperioden 2024-2027

I klimabudsjettet inngår tiltak fra handlingsprogrammet til Kommunedelplan for klima, energi og miljø 2023-2025, og en vurdering av utslippseffekt av aktuelle investeringer i den samlede Handlings- og økonomiplanen.

I klimabudsjettet inngår også en referansebane basert på allerede vedtatte nasjonale, regionale og lokale tiltak og virkemidler, samt andre aktuelle klimatiltak fra Klimakur 2030 (Miljødirektoratet, 2020). I effektberegningen av disse tiltakene er det inkludert hele effekten av tiltakene, selv om tiltaksgjennomføringen i flere tilfeller kun i mindre grad eller indirekte kan påvirkes av kommunen. Dette gjøres for å vise hvilke utslippsreduksjoner kommunens klimaarbeid bygger opp under, og for å sette lys på at arbeidet med den grønne omstillingen er avhengig av at ulike virkemiddeleiere trekker i samme retning og samarbeider.

## 14.5 Klimatiltak med i økonomiplanen

### 14.5.1 Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner

Beløp i 1000 kr

| Klimatiltak | Kostnad 2024 | Totalkostnad 2024-2027 | Sektor | Kilde | Ikke-kvantifisert effekt |
|---|---|---|---|---|---|
| Deltagelse i klima- og miljøsamarbeid | 0 | 0 | Annet | Annet | Ikke satt |
| ENØK tiltak kommunale bygg | 4 000 | 7 000 | Annet | Ufordelt | Medium |
| Justere saksfremleggsmaler | 0 | 0 | Annet | Annet | Ikke satt |
| Klimakriterier - Reguleringsplaner | 0 | 0 | Annet | Ufordelt | Medium |
| Kommunikasjon - Klima og miljø | 0 | 0 | Annet | Annet | Ikke satt |
| Samarbeid med andre aktører | 0 | 0 | Annet | Ufordelt | Medium |
| Utrede dekning av merkostnader til klimatiltak | 0 | 0 | Annet | Ufordelt | Medium |
| Frivillig skogvern | 0 | 0 | Arealbruk | Utslipp og opptak av klimagasser | Ikke satt |
| Informasjon og kampanjearbeid med VESAR | 0 | 0 | Avfall og avløp | Ufordelt | Medium |
| Vann og avløp | 110 400 | 441 600 | Avfall og avløp | Ufordelt | Medium |
| Grønne byggesaksgebyrer | 0 | 0 | Bygg | Ufordelt | Medium |
| Verdivedlikehold | 0 | 0 | Bygg | Ufordelt | Medium |
| Mulighetsstudie solenergi - egne bygg | 280 | 280 | Energiforsyning | Elektrisitetsproduksjon og annen energiforsyning | Lav |
| Etterspørre miljøvennlige varer og tjenester | 0 | 0 | Innkjøp | Ufordelt | Medium |
| Kontroll av klima- og miljøkrav | 0 | 0 | Innkjøp | Ufordelt | Lav |
| Retningslinjer for kjøp/leasing av biler | 0 | 0 | Innkjøp | Ufordelt | Medium |
| Revidere anskaffelsesstrategi | 0 | 0 | Innkjøp | Ufordelt | Medium |
| Formidling av tilskuddsordninger - landbruk | 0 | 0 | Jordbruk | Ufordelt | Medium |
| Stimulere bedrifter til miljøsertifisering | 0 | 0 | Miljøledelse | Ufordelt | Medium |
| Bysykkelavtale | 0 | 0 | Veitrafikk | Ufordelt | Lav |
| Prøveprosjekt - Buss | 0 | 0 | Veitrafikk | Ufordelt | Lav |
| Trafikksikkerhet | 7 500 | 22 500 | Veitrafikk | Ufordelt | Medium |
| Utlån av egne elsykler | 0 | 0 | Veitrafikk | Ufordelt | Lav |
| Velferdsteknologi | 3 500 | 14 000 | Veitrafikk | Ufordelt | Medium |
| **Sum** | **125 680** | **485 380** | | | |

### 14.5.2 Referansebane

***Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter***

| Klimatiltak | Sektor | Kilde | Reduksjon 2022 | Reduksjon 2023 | Reduksjon 2024 | Reduksjon 2025 | Reduksjon 2026 | Reduksjon 2027 | Reduksjon 2030 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Referansebane - Annen mobil forbrenning | Annen mobil forbrenning | Ufordelt | 212,0 | 498,0 | 976,0 | 1 325,0 | 1 777,0 | 2 284,0 | 4 070,3 |
| Referansebane - Avfall og avløp | Avfall og avløp | Ufordelt | 127,0 | 272,0 | 434,0 | 595,0 | 714,0 | 832,0 | 1 187,2 |
| Referansebane - Industri, olje og gass | Industri, olje og gass | Ufordelt | -302,0 | -121,0 | 448,0 | 890,0 | 2 060,0 | 3 136,0 | 6 276,0 |
| Referansebane - Jordbruk | Jordbruk | Ufordelt | 240,0 | 532,0 | 923,0 | 1 336,0 | 1 302,0 | 1 259,0 | 1 084,0 |
| Referansebane - Luftfart | Luftfart | Ufordelt | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Referansebane - Oppvarming | Oppvarming | Ufordelt | 140,0 | 280,0 | 429,0 | 549,0 | 654,0 | 721,0 | 923,1 |
| Referansebane - Sjøfart | Sjøfart | *Estimat sjøfart | 37,0 | 78,0 | 125,0 | 170,0 | 205,0 | 239,0 | 341,9 |
| Referansebane - Veitransport | Veitrafikk | Ufordelt | 2 552,0 | 4 542,0 | 6 839,0 | 9 317,0 | 12 529,0 | 15 760,0 | 25 286,0 |
| **Sum** | | | **3 006,0** | **6 081,0** | **10 174,0** | **14 182,0** | **19 241,0** | **24 231,0** | **39 168,4** |

## 14.6 Ønskede tiltak

### 14.6.1 Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner

Beløp i 1000 kr

| Klimatiltak | Kostnad 2024 | Totalkostnad 2024-2027 | Sektor | Kilde | Ikke-kvantifisert effekt |
|---|---|---|---|---|---|
| Investeringspost - Solcelleanlegg | 2 000 | 8 000 | Energiforsyning | Ufordelt | Medium |
| Utredning - Fjernvarme Holmestrand by | 400 | 1 600 | Energiforsyning | Annet | Høy |
| Klimakostanalyser | 70 | 280 | Miljøledelse | Annet | Ikke satt |
| Miljøsertifisering av egen virksomhet | 250 | 700 | Miljøledelse | Ufordelt | Medium |
| **Sum** | **2 720** | **10 580** | | | |

## 14.7 Klimagassutslipp

Figuren viser historiske direkte klimagassutslipp fra Holmestrandssamfunnet, utslippsmål for direkte utslipp frem mot 2030, samt referansebane med tiltakseffekt basert på allerede vedtatte nasjonale, regionale og lokale tiltak og virkemidler, samt andre aktuelle klimatiltak fra Klimakur 2030. I effektberegningen av disse tiltakene er det inkludert hele effekten av tiltakene, selv om tiltaksgjennomføringen i flere tilfeller kun i mindre grad, eller indirekte påvirkes av kommunen.

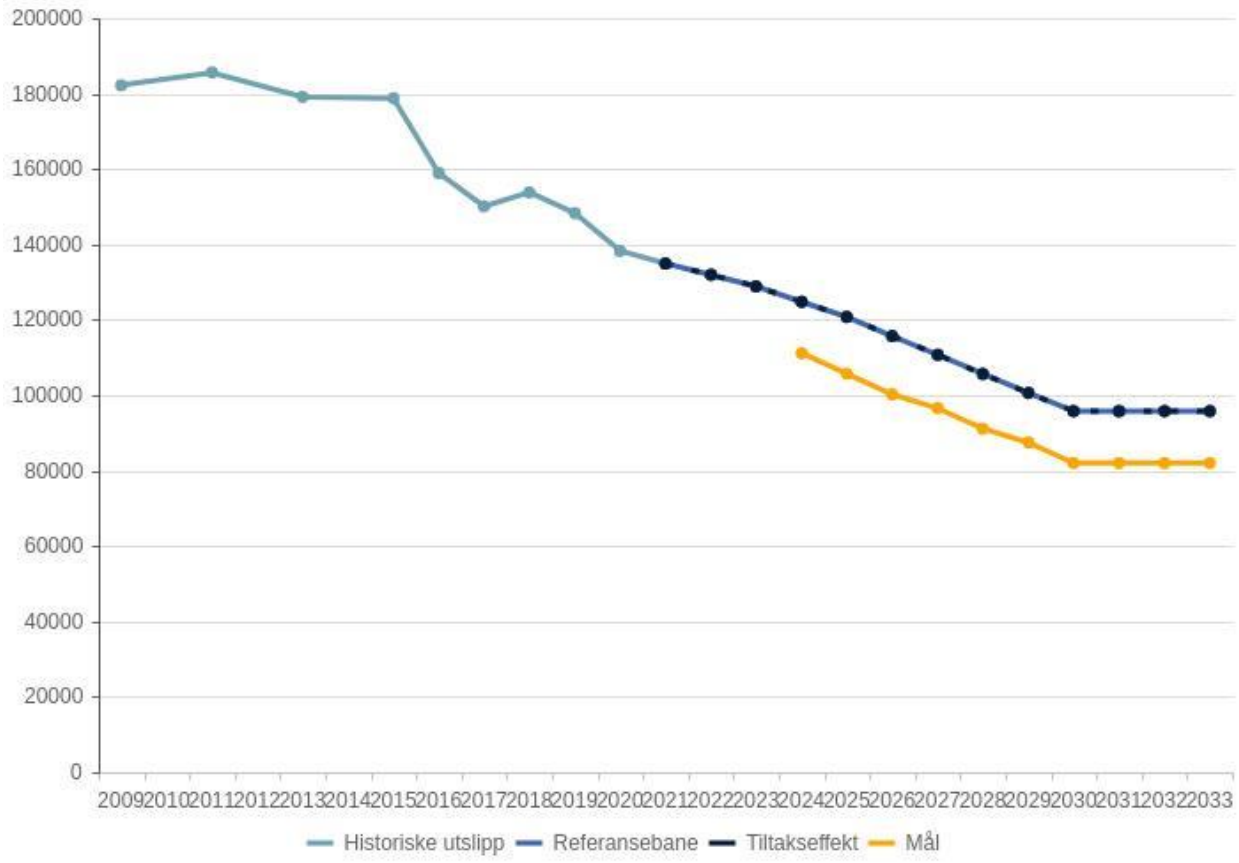


## 14.8 Ordforklaring

**CO2-ekvivalent**: En måleenhet som brukes for å kunne sammenligne oppvarmingseffekten ulike klimagasser har på atmosfæren. For eksempel inngår både CO2, metan (CH4) og lystgass (N2O) i klimaregnskapet, hvor effekten oppgis i enheten CO2-ekvivalenter.

**Direkte utslipp:** Er utslipp som fysisk skjer innenfor Holmestrand kommune sine grenser. Som f.eks. utslipp fra forbrenning av bensin eller diesel fra biler som kjører i kommunen, eller utslipp som kommer fra industrien i kommunen.

**Indirekte utslipp:** Indirekte utslipp er utslipp som kommer fra kjøp av varer og tjenester som lages utenfor Holmestrand kommune, men som forbrukes her. F.eks. utslippene fra når bilene som kjører i kommunen ble laget på en fabrikk et annet sted i verden, eller for eksempel kjøp av byggematerialer eller IKT-utstyr produsert utenfor kommunen.

**Klimafotavtrykk:** For å danne et mest mulig komplett bilde av kommunens klimafotavtrykk, inkluderes alle klimabidrag. Dette vil si at man tar med både direkte klimagassutslipp som fra forbrenning av fossile drivstoff (scope 1), indirekte klimagassutslipp fra innkjøp av energi (scope 2), og indirekte klimagassutslipp fra vare- og tjenestekjøp (scope 3).

# 15 HR og stab

## 15.1 Innledning

HR, kommunikasjon, beredskap og innbyggerservice er samlet i en stabsfunksjon direkte underlagt kommunedirektøren. Stabsfunksjonen har sin funksjon og oppgaver på tvers av kommunens programområder. Den skal understøtte daglig drift og utvikling i virksomhetene, slik at kommunen blir bedre rustet til å nå sine strategiske mål. Kommunens frikjøpte tillitsvalgte er også tilsluttet HR- og stabsavdelingen.

HR sitt hovedfokus er at Holmestrand kommune rekrutterer, organiserer og utvikler ansatte slik at kommunen er tilpasset fremtidens behov og forventninger. HR bidrar som støttepartner i lokale utviklingsprosesser, og setter i gang prosesser som omhandler organisasjonsutvikling, lederstøtte og rekruttering, herunder utvikling av verktøy for å optimalisere håndtering av personalrelaterte spørsmål i virksomhetene.

Det er viktig at innbyggerne har god tilgang på informasjon fra kommunen. At informasjonen er klar, tydelig og universelt utformet, bidrar til at innbyggere og interessegrupper kan forstå informasjonen, engasjere seg, og at lovkrav blir overholdt. Kommunens kommunikasjonsarbeid skal bidra til å øke kunnskapen om kommunens rolle som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og som demokratisk arena.

Kommunen skal også ha gode beredskapsplaner som kan tas i bruk når uønskede hendelser skjer. At disse er lett tilgjengelig og kjent for de involverte, kan bidra til at hendelsen håndteres på en god måte. Innenfor beredskap jobbes det for å øke kunnskapen om risiko og sårbarheter i kommunen, og å koordinere arbeidet med å utvikle planer, øve på håndtering av uønskede hendelser, og evaluere.

Innbyggerservice er lokalisert i alle tre kommunens sentra og er kommunens førstelinje og ansikt utad når innbyggere oppsøker kommunen enten ved personlig oppmøte eller via telefon.

## 15.2 Utfordringer

Holmestrand kommunes samfunnsoppdrag er å levere gode tjenester til innbyggerne. En avgjørende forutsetning for dette, er at kommunen evner å utvikle seg i takt med samfunnsutviklingen og tar høyde for de utfordringene kommunen står overfor. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver og kjennetegnes ved et godt arbeidsmiljø der gode ledere og medarbeidere trives, og må derfor ha en personalpolitikk som bygger oppunder dette.

Kommunen har færre ressurser på stab- og støttefunksjoner enn andre sammenlignbare kommuner. Få ansatte i slike funksjoner medfører kapasitetsutfordringer, og gjør det krevende å ha ønsket fart på strategiske utviklingsoppgaver samt å være en nødvendig støttepartner for virksomhetene. Kritiske utviklings- og rådgivningsfunksjoner fylles av få eller kun én stillingsressurs, og er dermed svært sårbart. Ved kapasitetsutfordringer hos kommunens stab- og støttefunksjoner, må ledere i virksomhetene utføre slike oppgaver selv. Dette utfordrer lederes muligheter til å følge opp egne ansatte og utøve god mestringsorientert ledelse.

**Organisasjonsutvikling**
Den demografiske utviklingen, med stadig flere eldre i behov av helsetjenester, krever innovasjon og nye løsninger. Måter oppgaver løses på, må utvikle seg i takt med at samfunnet endrer seg. Det er derfor viktig at kommunen gjør utviklingsarbeid på flere arenaer. En kommune der de aller fleste ansatte har

fulle stillinger, er en avgjørende forutsetning for å møte det fremtidige utfordringsbildet. Her er kommunens arbeid med heltidskultur avgjørende.

Med organisasjonsutvikling kommer omorganisering, endrede arbeidsprosesser og kulturendringsprosesser. Dette legger et stort arbeidspress på HR- og stab som er delaktig i de fleste store endringsprosessene som kommunen er i, blant annet gjennom prosessledelse, lederstøtte, HMS- og beredskapsarbeid eller kommunikasjonsarbeid.

Holmestrand kommune vedtok i 2022 en ny HMS-organisering med sentralt arbeidsmiljøutvalg (HAMU), lokale arbeidsmiljøutvalg i programområdene (LAMU) og HMS-utvalg i alle virksomheter. Arbeidsmiljøutvikling, økt kompetanse og struktur innen systematisk HMS-arbeid, er et strategisk virkemiddel for å få mest mulig ut av kommunens ressurser, både når det gjelder økonomi, kvalitet i tjenester og ansattes velferd. I løpet av 2024 skal ny HMS-organisering være fullt implementert.

I 2024 skal 10-FAKTOR gjennomføres i kommunen. 10-FAKTOR er KS' medarbeiderundersøkelse og et verktøy for utvikling av hele organisasjonen. Undersøkelsen er forskningsbasert og i tråd med KS' arbeidsgiverstrategi «Nyskapende arbeidsgivere». 10-FAKTOR måler faktorer som er avgjørende for at organisasjonen skal oppnå gode resultater, som å utvikle et godt mestringsklima, skape psykologisk trygghet og bidra til at ledere blir mestringsorienterte (mestringsorientert kultur).

**Rekruttering**
Kommunen er avhengig av å rekruttere god og kvalifisert arbeidskraft. Enkelte ansattressurser kan være krevende for kommunal sektor å rekruttere. Det er sterk konkurranse om attraktive medarbeidere. Andre sektorer, og særlig privat sektor, har et konkurransefortrinn når det gjelder lønnsnivå. I tillegg er det krevende å rekruttere nødvendig kompetanse innenfor helse, slik som sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere. Det er derfor behov for å jobbe strategisk knyttet til rekruttering og omdømmebygging, slik at kommunen fremstår som en attraktiv og foretrukket arbeidsplass. Den vedtatte arbeidsgiverpolitikken setter retning for dette arbeidet.

**Lærlinger**
I løpet av 2023 har Holmestrand kommune blitt godkjent som lærebedrift i to nye fag; kjemiprosess og byggdrifterfag. Kommunen har totalt 34 lærlingeplasser. Disse plassene er fordelt på 14 lærlinger på helsearbeiderfag, 14 lærlinger på barne- og ungdomsarbeiderfag, en lærling på IKT-servicefag, to lærlingeplasser som ernæringskokk, to lærlingeplasser på byggdrifter og en lærlingeplass i kjemiprosess.

Kommunedirektøren legger ikke opp til en økning av antall lærlingeplasser for 2024. Det er ønskelig å ha flere lærlinger, men de siste par årene har det, i likhet med andre kommuner i Vestfold, vært utfordrende å få rekruttert tilstrekkelig antall lærlinger. Særlig gjelder dette innenfor helse og oppvekst. Kommunedirektøren vil i stedet prioritere å bli godkjent som lærebedrift i flere fag, og i første omgang innholdsproduksjonsfaget. Disse prosessene tar noe tid, men vil bedre muligheten for å øke det totale antall lærlingeplasser i kommunen i årene fremover.

## 15.3 Rammeoversikt

| *Beløp i 1000* | | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | Tiltak | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
| Opprinnelig budsjett | | **24 741** | **24 741** | **24 741** | **24 741** |
| Sum Tekniske justeringer | | **-82** | **-82** | **-82** | **-82** |
| Sum Budsjettendringer inneværende år | | **-772** | **-772** | **-772** | **-772** |
| Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan | | **-200** | **0** | **0** | **0** |
| Konsekvensjusteringer | | **-1 053** | **-853** | **-853** | **-853** |
| Konsekvensjustert ramme | | **23 687** | **23 887** | **23 887** | **23 887** |
| Nye tiltak | | | | | |

*Beløp i 1000*

| Tiltak | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|
| **Kostnad til nødnett og sikringsradio** | 100 | 100 | 100 | 100 |
| **Økt kostnad til lisenser innenfor HMS** | 250 | 250 | 250 | 250 |
| Sum Nye tiltak | **350** | **350** | **350** | **350** |
| Saldering | | | | |
| **Innsparing sykefravær** | -18 | -18 | -18 | -18 |
| **Kostnad til nødnett og sikringsradio** | -100 | -100 | -100 | -100 |
| **Utvikling av heltidskultur - fortsatt bistand av KS** | -200 | -200 | -200 | -200 |
| **Økning antall lærlinger** | -200 | -400 | -400 | -400 |
| **Økt kostnad til lisenser innenfor HMS** | -50 | -50 | -50 | -50 |
| Sum Saldering | **-568** | **-768** | **-768** | **-768** |
| Nye tiltak og realendringer | **-218** | **-418** | **-418** | **-418** |
| Ramme 2024-2027 | **23 469** | **23 469** | **23 469** | **23 469** |

## 15.4 Driftsbudsjett

*Beløp i 1000*

| Fordeling per virksomhet (tabell) | Oppr. budsjett 2023 | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|---|
| **HR avdeling** | 19 972 | 18 431 | 18 431 | 18 431 | 18 431 |
| **Fellestjenester** | 2 621 | 2 741 | 2 741 | 2 741 | 2 741 |
| **Kommunikasjon og beredskap** | 2 147 | 2 297 | 2 297 | 2 297 | 2 297 |
| Sum | **24 741** | **23 469** | **23 469** | **23 469** | **23 469** |

## 15.5 Strategi

Driftsbudsjettet for HR og stab i 2023 var 24,7 mill. kroner. Konsekvensjustering i form av lønns- og prisstigning, budsjettendringer inneværende år og endringer i sist vedtatte økonomiplan reduserer rammen med 1,1 mill. kroner i 2024. Det er videre lagt inn tiltak som til sammen øker budsjettrammen i 2024 med 0,35 mill. kroner. Det er også lagt inn innsparingstiltak og salderingsforslag på til sammen 0,6 mill. kroner. Ny driftsramme for HR og stab i 2024, etter nye tiltak og realendringer, er satt til 23,5 mill. kroner.

**Arbeidsgiverpolitikk**
I løpet av 2023 er kommuneplanens samfunnsdel vedtatt. Sammen med arbeidsgiverpolitikken, angis kommunens mål og hvordan kommunen skal kjennetegnes som organisasjon og som arbeidsgiver. De overordnede målene for arbeidsgiverpolitikken skal understøtte kommunens samfunnsoppdrag og ha fokus på god ledelse og godt medarbeiderskap.
Arbeidsgiverpolitikkens mål er at Holmestrand kommune:

- Er en kommune i utvikling
- Er en attraktiv arbeidsgiver
- Har gode ledere og medarbeidere
- Skal kjennetegnes ved et godt arbeidsmiljø
- Er et lærende fellesskap
- Kjennetegnes som en kommune med godt partssamarbeid på alle nivåer i hele kommunen
- Legger til rette for at ansatte uten utdanning får fagutdanning, samt at det opprettes flere lærlingeplasser ved kommunale arbeidsplasser

Kommunedirektøren vil i 2024 ferdigstille retningslinjer for en senior- og livsfaseorientert personalpolitikk. Dette vil bidra til at kommunen fremstår som en attraktiv arbeidsgiver, i tråd med overordnede mål, og legger til rette for at dyktige medarbeidere i alle faser av karrieren kan være en god ressurs. En livsfaseorientert personalpolitikk er knyttet til forholdene på arbeidsplassen, men tar hensyn til familie, fritid og livssituasjonen for øvrig.

Ledere i Holmestrand kommune skal utøve mestringsorientert ledelse. Lederplakaten, ferdigstilt i 2022, tydeliggjør forventninger til kommunens ledere og operasjonaliserer den lederadferd kommunens ledere skal utøve. Lederplakaten er i 2023 implementert i organisasjonen gjennom ulike prosesser. En liknende plakat skal utvikles for alle ansatte med tanke på retningslinjer og forventninger til medarbeiderskap.

Kommunens lederplakat. Foto: utklipp

**Kommunikasjon og beredskap**
God kommunikasjon bygger fellesskap og bidrar til at både innbyggere og ansatte har tillit til kommunen. Kommunikasjonsstrategi for kommunen er under utarbeidelse og skal ferdigstilles og implementeres i løpet av 2024. På beredskapsområdet skal kommunens overordnede risiko- og sårbarhetsanalyse revideres og oppdateres, og det skal lages en handlingsplan for å møte de tiltakene som ROS-analysen avdekker behov for. Kommunens overordnede beredskapsplan skal også revideres, og øvrig planverk skal videreutvikles.

**Heltidskultur**
I henhold til politisk vedtak (KS-NH-027/22) har Holmestrand kommune «som mål å gjøre alle stillinger i kommunen til heltidsstillinger, med unntak av rekrutteringsstillinger og andre med rett til deltid etter arbeidsmiljøloven og/eller permisjonsreglementet». Etablering av heltidskultur er en av de store og viktige organisasjonsendringene kommunesektoren må gjennomføre for å kunne levere gode og forsvarlige tjenester også fremover i tid. Holmestrand kommune har vedtatt en opptrappingsplan med mål om andel heltidsansatte. Målet for 2023 var 63 pst heltidsansatte og er nådd. Målet for 2024 er at Holmestrand kommune skal ha 65 pst. heltidsansatte.

Kommunedirektørens perspektiv for etablering av heltidskultur er vedtatt å gjelde hele organisasjonen. Dette innebærer en stor kulturell endring i flere av kommunens tjenester. En økning av andelen heltidsstillinger vil fremme kvalitet og bedre utnyttelse av fagkompetanse. Rett kompetanse, kontinuitet i tjenestene og styrket kapasitet er elementer som påvirker kvaliteten. Rammene for arbeidet er vedtatt i juni 2023 gjennom kommunens heltidserklæring (ANH - 006/23).

Heltidskulturprosjektet er omfattende og kapasitetskrevende, og drives av HR i samarbeid med ledere, ansatte, tillitsvalgte og vernetjeneste. I 2022 og 2023 har Holmestrand kommune fått bistand i arbeidet fra KS. Dette samarbeidet ønskes videreført i noen grad i 2024. Kommunedirektøren ser at dette samarbeidet er nyttig, ikke bare for prosjektet, men også for utvikling av intern kompetanse.

En varig kulturendring knyttet til heltid forutsetter lederforankring, involvering og samarbeid. Det er i 2023 gjennomført ledersamlinger med samtlige ledere innenfor helse og velferd som har turnusdrift. Dette er gjort sammen med lokale tillitsvalgte og verneombud. I lederutviklingsarbeidet har det vært viktig å hente ut erfaringer og gode løsninger fra andre kommuner som har lyktes godt i heltidskulturarbeidet. Det har også vært fokus på turnus og arbeidstid, med vekt på fleksibilitet og mulighetsrom for den enkelte avdeling. I tillegg fremforhandles en ny særavtale som skal gi ledere mulighet for større fleksibilitet i arbeidet med å tilpasse turnuser etter innbyggernes behov og ansattes ønsker så langt det er mulig. Denne blir implementert i 2024.

I 2023 har arbeidet i hovedsak vært rettet mot programområdet helse og velferd, da deltidsutfordringen er størst innenfor dette programområdet. I 2024 vil fokus også rettes mer mot øvrige programområder. Den helhetlige satsningen på heltidskultur medfører at arbeidet inkluderes i kommunens planlegging og virksomhetsstyring for 2024, i kommunens lederverktøy, i utarbeidelsen av en senior- og livsfasepolitikk samt i ny HMS-organisering.

**HMS**
Ny struktur innenfor HMS-arbeidet skal sikre at alle programområder jobber enhetlig og systematisk med HMS-arbeid, samt sikre god informasjonsflyt i hele kommunen. Saker skal behandles på lavest mulig nivå.

Med en slik organisering skal Holmestrand kommune:

- Ivareta plikter iht. regelverket, jf. internkontrollforskriften § 5

- Ha god oversikt over risiko i arbeidet
- Ha god oversikt over tiltak som er iverksatt, og om disse er tilstrekkelige
- Ha gode muligheter til å forebygge akutte skader og skade/sykdom på lang sikt
- Sikre god risikostyring, noe som kan redusere sykefravær effektivt
- Sikre medvirkning fra arbeidstakere i partssammensatte grupper
- Evaluere gjennomførte tiltak og iverksette nye etter risikobasert prioritering.

Mål for 2024 er at arbeidsmiljø- og HMS-utvalg i kommunen er godt etablert og driver god oppfølging av arbeidsmiljøet innenfor sine områder. Alle arbeidsmiljøene skal være risikovurdert innen utløpet av 2024. Dette skal gjøres i henhold til nytt malverk. I forebyggende sykefraværsarbeid er risikovurderingen sentral, da den peker ut områder som gir størst risiko for arbeidsrelatert skade og sykdom. Risikovurderingen setter også tiltak i system der målrettede tiltaksforslag legges inn i handlingsplan med frister. Slik legges det opp til å arbeide systematisk og godt over tid med evalueringer av tiltak og revisjoner av risikovurdering underveis, slik at sykefravær kan forebygges snarere enn å måtte repareres.

Det strukturelle arbeidet forventes å gi positive konsekvenser i arbeidsmiljøet. Opplevd godt arbeidsmiljø legger grunnlag for at ansatte står i jobb, i mindre grad blir syke av jobben og ønsker å forbli i jobbene sine. Dette legger til rette for kontinuitet i arbeidet, at riktig kompetanse er på jobb, og at ansatte opplever kapasitet til å stå i hele stillinger, hvilket igjen bidrar til å øke kvaliteten i tjenestene til Holmestrand kommunes innbyggere.

# 16 Strategi og virksomhetsstyring

## 16.1 Utfordringer

Det er spesielt to utfordringer knyttet til fagområdene på dette feltet; lav bemanning og vanskeligheter knyttet til rekruttering. Flere utlyste stillinger har manglet kvalifiserte søkere. I tillegg har det etter kommunesammenslåingen vært stor gjennomstrømming av ansatte i noen virksomheter.

Stab- og støttefunksjonene er svært viktige for virksomhetene og lederne i den øvrige organisasjonen. Lav bemanning på disse tjenestene fører til at oppgaver i verste fall må flyttes fra stab og støtte, og ut til lederne. Dette er selvsagt ingen ønsket situasjon. Lederne bør benytte sin kompetanse og ressurser til å støtte opp om tjenestene som produseres, og ikke på administrative oppgaver. Disse kan utføres mye mer effektiv innenfor støttefunksjonene, under forutsetning av at det er nok kompetanse på disse områdene.

For de ordinære administrasjonstjenestene kan utfordringene grovt deles inn i følgende forhold:

1. Stadig høyere krav om rapportering til nasjonalt nivå
2. Stadig sterkere behov for bistand til ledere internt i organisasjonen
3. Stadig høyere krav om utredninger og analyser fra politisk nivå
4. Krav om stadige kvalitetsforbedringer
5. Vedvarende krav og forventing om innsparinger og effektiviseringer – i tillegg til den store innsparingen som allerede er gjennomført på området
6. Vanskeligheter med å rekruttere innenfor noen av fagområdene

Agenda Kaupang gjennomfører hvert år en administrasjonsundersøkelse. Denne omfatter de tradisjonelle stab- og støttefunksjonene, samt toppledergruppen, og analyserer kommuner som er sammenlignbare med tanke på størrelse og økonomiske forutsetninger. I undersøkelsen fra 2021 sammenlignes i tillegg sammenslåtte kommuner med hverandre. Holmestrand kommune ligger svært lavt i denne sammenligningen, som det tidligere er vist til. Kommunen har ikke kjøpt tilgang til resultatene for 2022, men det er ingen grunn til å tro at det vil være vesentlige endringer i forhold til resultatene for 2021.

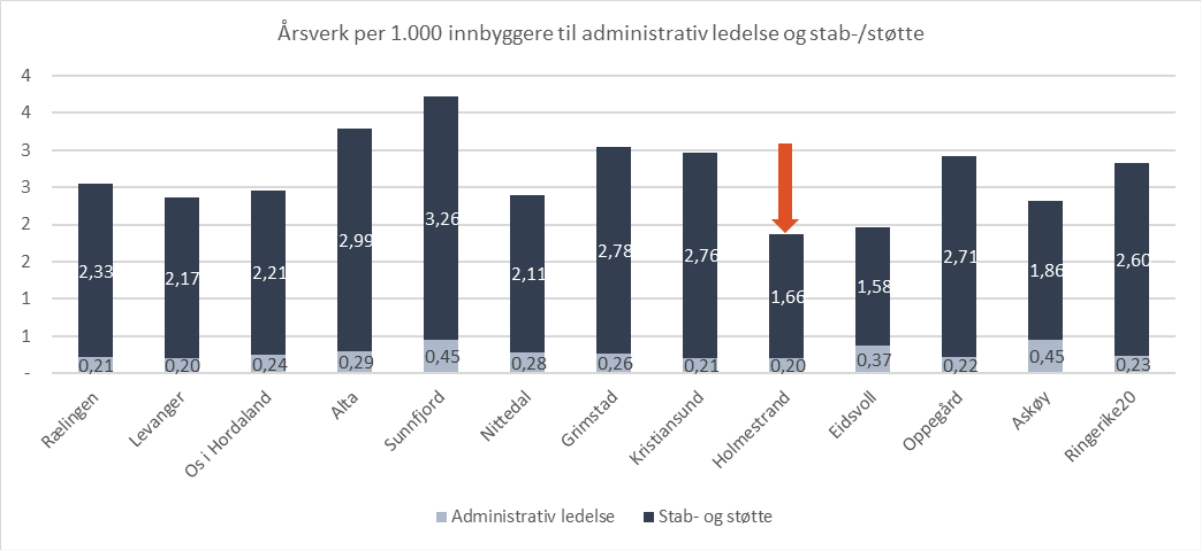

Administrativ ledelse er i denne sammenhengen toppledergruppen (kommunedirektør + kommunalsjefer). Når det gjelder toppledelsen ligger Holmestrand, sammen med et par andre kommuner, lavest i sammenligningen. Også stab- og støttefunksjoner ligger på et lavt nivå, når det sammenholdes med størrelsen på kommunen.

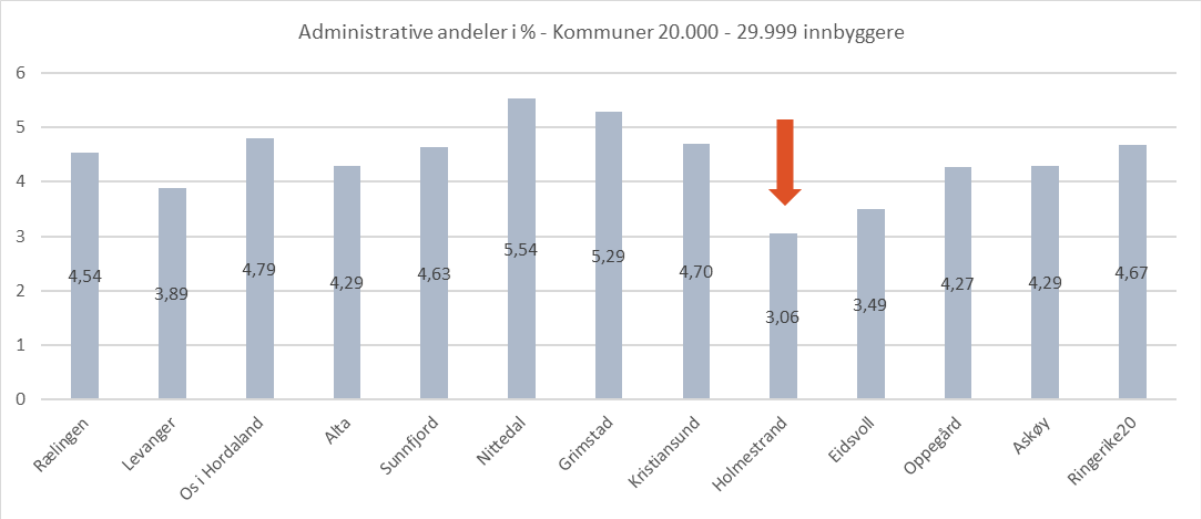


Denne grafen viser hvor stor andel administrative stillinger utgjør av alle stillinger i kommunen. Også i denne sammenligningen ligger Holmestrand betydelig lavere enn de andre kommunene i utvalget.

## 16.2 KOSTRA

| Prioritet | Holmestrand 2021 | Holmestrand 2022 | Horten | Færder | Lier | Kongsberg | Kostragruppe 09 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Administrasjon, kommune Lønn ekskl. sykelønn Beløp pr innb (kr) *)** | 2 549 | 2 751 | 2 294 | 2 702 | 2 618 | 1 684 | 2 784 |
| **Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)** | 3 729 | 3 671 | 2 745 | 2 735 | 3 415 | 2 190 | 3 539 |
| **Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) *) **)** | 4 461 | 4 711 | 3 663 | 4 131 | 5 013 | 3 695 | 4 875 |

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

## 16.3 Rammeoversikt

| *Beløp i 1000* | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|
| Tiltak | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
| Opprinnelig budsjett | **88 890** | **88 890** | **88 890** | **88 890** |
| Sum Tekniske justeringer | **1 204** | **1 204** | **1 204** | **1 204** |
| Sum Budsjettendringer inneværende år | **3 902** | **3 902** | **3 902** | **3 902** |
| Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan | **3 300** | **5 200** | **5 150** | **5 350** |
| Konsekvensjusteringer | **8 406** | **10 306** | **10 256** | **10 456** |
| Konsekvensjustert ramme | **97 296** | **99 196** | **99 146** | **99 346** |
| Innsparingstiltak | | | | |
| **Innsparing kirken** | -500 | -1 000 | -1 000 | -1 000 |
| Sum Innsparingstiltak | **-500** | **-1 000** | **-1 000** | **-1 000** |
| Nye tiltak | | | | |
| **DigiTV - samarbeid om digitalisering og tjenesteutvikling i Telemark og Vestfold** | 180 | 180 | 180 | 180 |
| **Døvetolk av publisert video** | 400 | 400 | 400 | 400 |
| **Økte kostnader klageutvalget** | 100 | 100 | 100 | 100 |
| Sum Nye tiltak | **680** | **680** | **680** | **680** |
| Saldering | | | | |
| **Avlevering av fysisk arkivmateriale fra tidligere kommuner** | 0 | -850 | -850 | -850 |
| **Innsparing eksterne avtaler** | -3 000 | -3 000 | -3 000 | -3 000 |
| **Innsparing sykefravær** | -70 | -70 | -70 | -70 |
| **Reversering av ubetalt spisepause** | 6 500 | 6 500 | 6 500 | 6 500 |
| **Andre tiltak** | -2 100 | -2 100 | -2 100 | -2 100 |
| Sum Saldering | **1 330** | **480** | **480** | **480** |
| Nye tiltak og realendringer | **1 510** | **160** | **160** | **160** |
| Ramme 2024-2027 | **98 806** | **99 356** | **99 306** | **99 506** |

### Innsparing kirken

Kommunedirektøren foreslår en innsparing på driftstilskuddet til kirken på 0,5 mill. kroner neste år, økende til 1 mill. kroner fra og med 2025. Bakgrunnen for dette forslaget er at også de eksterne virksomhetene til kommunen bør underlegges den samme effektiviseringen som kommunens interne virksomheter.

### DigiTV - samarbeid om digitalisering og tjenesteutvikling i Telemark og Vestfold

Holmestrand kommune bør delta i regionale samarbeid om digitalisering, da kommunen ikke har økonomi og ressurser til å drive alt dette på egen kjøl. Alle Vestfold-kommunene deltar i DigiTV-samarbeidet.

### Døvetolk av publisert video

Som del av universell utforming, må kommunen døvetolke publiserte videoer. Dette gjelder spesielt politiske møter.

### Økte kostnader klageutvalget

Totale utgifter til møtegodtgjørelse for klageutvalget er økt.

### Avlevering av fysisk arkivmateriale fra tidligere kommuner

Det antas at avlevering av fysisk arkivmateriale blir fullført i løpet av 2024, og midler til dette trekkes derfor inn fra og med 2025.

### Innsparing eksterne avtaler

Kommunedirektøren foreslår at overføringer til kommunale samarbeid, som f.eks. IKS'er og tjenestesamarbeid reduseres med til sammen 3 mill. kroner fra og med neste år. Bakgrunnen for dette

forslaget er at også de eksterne virksomhetene til kommunen bør underlegges den samme effektiviseringen som kommunens interne virksomheter.

### Innsparing sykefravær

Kommunedirektøren har lagt inn en innsparing på sykefravær, med en antatt nedgang i fraværet på 1 prosentpoeng.

### Reversering av ubetalt spisepause

Det vises til eget avsnitt 10.3 for beskrivelse av dette tiltaket.

### Andre tiltak

Som en del av salderingen av budsjettet er det lagt inn en del innsparinger. Dette knytter seg til budsjettposter som lisensutgifter, konsulentbruk, innsparing på NKOM-midler m.m.

Det vil være negative konsekvenser ved å fjerne disse midlene. Blant annet har Holmestrand kommune benyttet seg av ordningen med NKOM-midlene for å bygge ut bredbånd til deler av kommunen der det ikke vil være økonomisk lønnsomt for bredbåndsleverandører å bygge ut nettet. Kommunedirektøren foreslår å fjerne kommunens egenandel på 320.000 kroner, og at det dermed foreløpig blir en stans i dette arbeidet.

Øvrige konsekvenser er blant annet at datasystemer må sies opp, og digitaliseringsarbeidet trappes noe ned i forhold til de opprinnelige planene.

## 16.4 Driftsbudsjett

*Beløp i 1000*

| Fordeling per virksomhet (tabell) | Oppr. budsjett | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | 2023 | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
| **Strategi og utvikling** | 22 034 | 31 011 | 30 511 | 30 511 | 30 511 |
| **Politikk** | 7 320 | 7 376 | 7 926 | 7 376 | 7 376 |
| **Styring og analyse** | 20 363 | 17 771 | 17 771 | 17 771 | 17 771 |
| **Digitalisering** | 39 173 | 42 648 | 43 148 | 43 648 | 43 848 |
| Sum | **88 890** | **98 806** | **99 356** | **99 306** | **99 506** |

## 16.5 Investeringsbudsjett

*Beløp i 1000*

| Investeringsprosjekter | Samlede prosjektbeløp Brutto prosjektutgift | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | Sum 2024-27 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Deponering fjernarkiv gamle Hof** | 600 | 600 | -0 | 0 | 0 | 600 |
| **Deponering fjernarkiv gamle Holmestrand** | 900 | 900 | -0 | 0 | 0 | 900 |
| **Deponering fjernarkiv gamle Sande** | 1 000 | 1 000 | -0 | 0 | 0 | 1 000 |
| **Investeringsmidler til oppfølging av IKT-plan** | | 11 100 | 10 600 | 10 600 | 10 600 | 42 900 |
| **Tilskudd kirken** | 14 600 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 4 000 |
| Sum Strategi og virksomhetsstyring | **17 100** | **14 600** | **11 600** | **11 600** | **11 600** | **49 400** |

# 17 Oppvekst

Programområdet omfatter 21 virksomheter, samt oppvekstteamet bestående av Barnehage felles, Skole felles og Oppvekst felles. Det er sju kommunale barnehager, sju barneskoler, en ungdomsskole og to kombinerte skoler (1.–10. trinn). I tillegg er det Voksenopplæringen, Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Barne- og familiesenteret, Barneverntjenesten og Kultur og fritid.

## 17.1 Utfordringer

Programområdet Oppvekst står overfor betydelige utfordringer, da det er flere barn og unge som trenger mer tilrettelegging og tilpasning enn tidligere. Dette gjelder både i barnehager og i skoler. Programområdets tjenester sikrer barn og unges grunnleggende rettigheter, og oppvekstreformen krever at kommunen forebygger og er tidlig ute med god nok hjelp, omsorg og veiledning til alle. Derfor må programområdet ha rom for både forebygging og spesifikke tiltak, samt ha nok ressurser til å følge opp barn og unge over lengre tid. Både rammeplan for barnehagen, fagfornyelsen for skolen og rammeplan for SFO legger vekt på et trygt og godt barnehage- og skolemiljø for alle. Barn og unge skal oppleve læring og mestring på de arenaene der kommunen kan bidra, og det er nulltoleranse for mobbing. Det er kommunens forpliktelse til alle barn og unge. Kravet til programområdet om å levere gode tjenester, og samtidig bidra med økonomiske innsparinger, er imidlertid en utfordrende øvelse når innsparingene ikke skal gå ut over barn og unge.

For å beholde kommunens konkurransefortrinn, må det legges vekt på mulighet for løpende opptak i barnehagene. Det er det få andre kommuner som har. Hvis Holmestrand kommune ikke kan tilby nok barnehageplasser, betyr det at foreldre kan velge en privat barnehageplass i en annen kommune. Dette medfører økte kostnader som er lite forutsigbare. Det er også viktig at kommunen forblir en robust barnehageeier som drifter kostnadseffektivt og sikrer at barnehagesektoren har en bærekraftig økonomi. Som barnehageeier er kommunen avhengig av å ha barnehager som kan øke bemanningen og ta imot flere barn, dersom private barnehager i kommunen velger å legge ned sin virksomhet. Dette har nylig vært en problemstilling i kommunen. Det er i tillegg forventet befolkningsvekst i hele kommunen de kommende årene, og det er kommunens målsetning å tilby barnehageplasser til alle som ønsker det fremfor plasser i andre kommuner.

I skolehelsetjenesten mangler det på det nåværende tidspunkt en 50 pst-stilling for at bemanningen skal være i tråd med anbefalt norm. Det er kommunens ansvar og plikt å sikre at det blir ansatt kompetent personell til å utføre oppgavene i tjenesten. Slik det er i dag, er det ikke stabilitet og kapasitet i tjenesten, og dette går ut over det lovpålagte helsetilbudet til barn og unge. Kommunen har derfor behov for å styrke tjenesten med en 100 pst stilling for å sikre forebyggende helsetilbud til barn og unge i skole. Dette underbygges av at de anbefalte måltallene er gamle og ikke lenger gjenspeiler arbeidsoppgavene som ligger til tjenesten, samt av Holmestrand kommunes vektlegging av heltidskultur.

Barneverntjenesten står også overfor vesentlige utfordringer de kommende år. Ny Lov om barnevern gjeldende fra 1.1.2023, har krav til økt kompetanse i virksomheten. I tillegg skal Barneverntjenesten ivareta nye oppgaver som kommunene tidligere har kunnet kjøpe i statlige tiltak. Holmestrand kommune må derfor bygge opp kompetanse i tråd med lovkravene, og samtidig etablere nye, omfattende tiltak for å utøve barnevernets ansvar på en tilfredsstillende måte.

## 17.2 KOSTRA

| | Holmestrand 2021 | Holmestrand 2022 | Horten | Færder | Lier | Kongsberg | Kostragruppe 09 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Prioritet | | | | | | | |
| **Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner *)** | 2 006 | 1 912 | 2 840 | 1 534 | 2 010 | 3 718 | 2 569 |
| **Netto driftsutgifter per innbygger (201) førskole (B) *) **)** | 8 882 | 8 736 | 8 450 | 8 368 | 8 562 | 8 602 | 8 392 |
| **Netto driftsutgifter per innbygger (202) grunnskole (B) *) **)** | 12 544 | 12 024 | 12 980 | 13 543 | 13 248 | 12 068 | 12 671 |
| **Netto driftsutgifter per innbygger (213) voksenopplæring (B) *) **)** | 292 | 216 | 236 | 324 | 273 | 340 | 281 |
| **Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B) *) **)** | 10 225 | 10 189 | 9 915 | 10 110 | 9 465 | 9 806 | 9 769 |
| Produktivitet | | | | | | | |
| **Brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. og priv. bruker *)** | 37 858,9 | 35 821,5 | 30 608,6 | 39 834,3 | 30 081,7 | 39 469,3 | 33 768,8 |

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

## 17.3 Rammeoversikt

*Beløp i 1000*

| | Tiltak | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|---|
| Opprinnelig budsjett | | **654 298** | **654 298** | **654 298** | **654 298** |
| Sum Tekniske justeringer | | **5 715** | **5 715** | **5 715** | **5 715** |
| Sum Budsjettendringer inneværende år | | **41 443** | **41 443** | **41 443** | **41 443** |
| Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan | | **-2 387** | **-8 480** | **-8 480** | **-8 480** |
| Konsekvensjusteringer | | **44 772** | **38 679** | **38 679** | **38 679** |
| Konsekvensjustert ramme | | **699 070** | **692 977** | **692 977** | **692 977** |
| Innsparingstiltak | | | | | |
| **Reduksjon av driftsrammer for oppvekst** | | 0 | -550 | -1 100 | -1 100 |
| Sum Innsparingstiltak | | **0** | **-550** | **-1 100** | **-1 100** |
| Nye tiltak | | | | | |
| **Lisenskostnad for dataregistrering (Conexus Engage Oppfølging)** | | 77 | 77 | 77 | 0 |
| **Alle skal med – økonomisk støtte til fritidsaktiviteter for barn og unge** | | 80 | 80 | 80 | 80 |
| **Boktransport mellom kommunens bibliotek** | | 50 | 50 | 50 | 50 |
| **BUA utlånssentral** | | 100 | 100 | 100 | 100 |
| **Demenskor** | | 150 | 150 | 150 | 150 |
| **Etablere nettverkskonsulent i Barneverntjenesten** | | 0 | 0 | 850 | 850 |
| **Forsterket opplæringstilbud på Gjøklep ungdomsskole** | | 1 700 | 1 700 | 1 700 | 1 700 |
| **Generasjon M: Ansette ungdommer til eldrebesøk** | | 130 | 650 | 1 170 | 0 |
| **Generell rammestyrking i skolene** | | 5 000 | 5 000 | 5 000 | 5 000 |
| **Interaktive tavler til Voksenopplæring** | | 120 | 0 | 0 | 0 |
| **Justering av budsjett – barnehage felles** | | 8 000 | 8 000 | 8 000 | 8 000 |
| **Justering av budsjett – skole felles** | | 2 800 | 2 800 | 2 800 | 2 800 |
| **Kompensasjon gratis SFO 2. trinn (12 timer)** | | 4 020 | 4 020 | 4 020 | 4 020 |
| **Læremidler til modulbasert grunnskole for voksne** | | 300 | 50 | 50 | 50 |
| **Muliggjøre intensive tiltak i Barneverntjenesten** | | 2 650 | 2 650 | 2 650 | 2 650 |
| **Oppgradere Kulturskolens instrumentpark** | | 50 | 50 | 50 | 50 |
| **Opprette en ergoterapeut-stilling for barn og unge** | | 760 | 760 | 760 | 760 |
| **Opprette en psykologstilling ved Barne- og familiesenteret** | | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 |
| **Opprettholde Veterankontakt** | | 60 | 60 | 60 | 60 |
| **Oppvekstløftet – helhetlig satsning på barn og unge** | | 200 | 200 | 200 | 200 |
| **Redusert makspris barnehage til 2000 kr fra 01.08.2024** | | 7 400 | 7 400 | 7 400 | 7 400 |
| **Styrke skolehelsetjenesten med en helsesykepleierstilling** | | 800 | 800 | 800 | 800 |

*Beløp i 1000*

| Tiltak | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|
| **Styrking av legeressurs på helsestasjon** | 274 | 274 | 274 | 274 |
| **Videreføre ordning med rusforebyggende ungdomsteam** | 0 | 0 | 0 | 1 750 |
| **Videreføre tilbud om tilrettelagt musikkgruppe i Kulturskolen** | 60 | 60 | 60 | 60 |
| **Videreføre to skolelos-stillinger** | 0 | 850 | 850 | 850 |
| **Øke logopedstilling til 100 pst.** | 460 | 460 | 460 | 460 |
| **Økt bokbudsjett til bibliotekene** | 100 | 100 | 100 | 100 |
| **Økt kompensasjon makspris barnehage (kr 3000) i 2023** | 778 | 778 | 778 | 778 |
| **Økte tilskuddsmidler til kultur- og idrettsformål** | 200 | 200 | 200 | 200 |
| **Andre tiltak** | 400 | 0 | 0 | 0 |
| Sum Nye tiltak | **37 719** | **38 319** | **39 689** | **40 192** |
| Politiske vedtak | | | | |
| **Økte utgifter til husleie for Voksenopplæring** | 500 | 500 | 500 | 500 |
| Sum Politiske vedtak | **500** | **500** | **500** | **500** |
| Saldering | | | | |
| **BUA utlånssentral** | -50 | -50 | -50 | -50 |
| **Etablere nettverkskonsulent i Barneverntjenesten** | 0 | 0 | -850 | -850 |
| **Forsterket opplæringstilbud på Gjøklep ungdomsskole** | -850 | -850 | -850 | -850 |
| **Generell rammestyrking i skolene** | -5 000 | -5 000 | -5 000 | -5 000 |
| **Innsparing sykefravær** | -2 100 | -2 100 | -2 100 | -2 100 |
| **Interaktive tavler til Voksenopplæring** | -120 | 0 | 0 | 0 |
| **Justering av budsjett – barnehage felles** | -1 300 | -1 300 | -1 500 | -1 500 |
| **Læremidler til modulbasert grunnskole for voksne** | -150 | -25 | -25 | -25 |
| **Muliggjøre intensive tiltak i Barneverntjenesten** | -2 650 | -2 650 | -2 650 | -2 650 |
| **Opprette en ergoterapeut-stilling for barn og unge** | -760 | -760 | -760 | -760 |
| **Opprette en psykologstilling ved Barne- og familiesenteret** | -1 000 | -1 000 | -1 000 | -1 000 |
| **Opprettholde Veterankontakt** | -60 | -60 | -60 | -60 |
| **Struktur barnehage (bygge nye - Gullhaug og Knutseskogen)** | 2 000 | 4 000 | 0 | 0 |
| **Styrke skolehelsetjenesten med en helsesykepleierstilling** | -800 | -800 | -800 | -800 |
| **Styrking av legeressurs på helsestasjon** | -274 | -274 | -274 | -274 |
| **Øke logopedstilling til 100 pst.** | -460 | -460 | -460 | -460 |
| **Økt bokbudsjett til bibliotekene** | -50 | -50 | -50 | -50 |
| **Andre tiltak** | -2 900 | -5 000 | -5 000 | -5 000 |
| Sum Saldering | **-16 524** | **-16 379** | **-21 429** | **-21 429** |
| Nye tiltak og realendringer | **21 695** | **21 890** | **17 660** | **18 163** |
| Ramme 2024-2027 | **720 765** | **714 867** | **710 637** | **711 140** |

## 17.4 Driftsbudsjett

*Beløp i 1000*

| Fordeling per virksomhet (tabell) | Oppr. budsjett 2023 | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|---|
| **Kultur og fritid** | 30 718 | 32 718 | 32 715 | 32 714 | 32 714 |
| **Barnehager felles** | 153 256 | 179 301 | 174 722 | 169 962 | 172 362 |
| **Hof barnehage** | 7 004 | 9 146 | 9 146 | 9 146 | 7 464 |
| **Eidsfoss barnehage** | 1 580 | -0 | -0 | -0 | -0 |
| **Gausetangen barnehage** | 12 700 | 14 442 | 14 442 | 14 442 | 13 748 |
| **Gullhaug barnehage** | 9 095 | 9 728 | 9 728 | 9 728 | 9 728 |
| **Kleiverud barnehage** | 12 674 | 13 489 | 13 489 | 13 489 | 13 489 |
| **Knutseskogen barnehage** | 10 083 | 11 565 | 11 565 | 11 565 | 10 860 |
| **Haga barnehage** | 12 556 | 13 028 | 13 028 | 13 028 | 13 028 |
| **Nordre Jarlsberg barnehage** | 14 131 | 14 505 | 14 505 | 14 505 | 15 187 |
| **Oppvekst felles** | 1 147 | 1 418 | 1 415 | 1 415 | 1 415 |
| **Skole felles** | 26 653 | 29 949 | 28 655 | 29 145 | 27 898 |
| **Hof skole** | 33 953 | 36 021 | 35 899 | 35 905 | 35 905 |
| **Botne skole** | 26 486 | 28 504 | 28 390 | 28 395 | 28 395 |
| **Ekeberg skole** | 31 412 | 35 108 | 34 971 | 34 977 | 34 977 |
| **Kleiverud skole** | 14 796 | 17 894 | 17 836 | 17 844 | 17 844 |
| **Haga skole** | 28 131 | -0 | -0 | -0 | -0 |

| Fordeling per virksomhet (tabell) | Oppr. budsjett | Økonomiplan | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | 2023 | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
| **Selvik skole** | 17 216 | 18 557 | 18 489 | 18 492 | 18 492 |
| **Galleberg skole** | 12 934 | 13 612 | 13 576 | 13 578 | 13 578 |
| **Kjeldås skole** | 15 198 | 16 414 | 16 358 | 16 361 | 16 361 |
| **Gjøklep ungdomsskole** | 38 583 | 44 102 | 43 964 | 43 971 | 43 971 |
| **Sande ungdomsskole** | 38 381 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| **Klokkerjordet skole** | 0 | 70 433 | 70 433 | 70 433 | 70 433 |
| **PP tjenester** | 13 219 | 14 103 | 14 951 | 14 951 | 14 951 |
| **Barneverntjenesten** | 54 197 | 55 720 | 55 714 | 55 714 | 55 714 |
| **Barne- og familiesenteret** | 32 506 | 34 076 | 34 070 | 34 070 | 35 820 |
| **Voksenopplæring** | 5 691 | 6 933 | 6 807 | 6 808 | 6 808 |
| Sum | **654 298** | **720 765** | **714 867** | **710 637** | **711 140** |

## 17.5 Strategi

Budsjettrammen til programområdet var i 2023 på 654,3 mill. kroner. Konsekvensjusteringer i form av lønns- og prisstigning, fjorårets vedtak og budsjettjusteringer er på tilsammen 44,8 mill. kroner. Det er lagt inn nye tiltak på totalt 38,2 mill. kroner. I hovedsak er dette knyttet til oppvekstreform og tilskudd til private barnehager, samt kompensasjon for redusert makspris i barnehagene. Deretter er budsjettet saldert med 16,5 mill. kroner, slik at forslag til budsjett for 2024 er 720,8 mill. kroner.

**Oppvekstløftet i Holmestrand**
Oppvekstløftet i Holmestrand beskriver kommunens satsninger innenfor oppvekstsektoren. Dette inkluderer «Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis», statlige føringer fra Oppvekstreformen og forankring av samarbeid på tvers av virksomhets- og tjenesteområder. Målsettingen til Oppvekstløftet er at alle barn og unge og deres familier opplever Holmestrand som en god kommune å vokse opp i, og at kommunen har et forebyggende, helhetlig og koordinert tjenestetilbud. For å oppnå dette, må det samarbeides om å bygge tjenestene rundt barn og unge. Aktuelle virksomheter må ha tett dialog om forebyggende aktiviteter, og skape arenaer som inkluderer alle og gir barn og unge opplevelse av mestring.

For å legge til rette for et slikt helhetlig tjenestetilbud, er alle virksomhetene aktivt med i samhandling med andre tjenester. Den elektroniske handlingsveilederen *patvers.no* benyttes. Den inneholder aktuelt kunnskapsgrunnlag og vedtatt metodikk. Det avholdes jevnlig oppvekstledermøter som søker å skape sammenheng og kjennskap mellom alle virksomhetene som jobber med barn og unge, og hver skole lager en plan for samarbeidet med helsesykepleier, PPT og nettverkskontakt. I de kommende årene har kommunen en forpliktelse til at Oppvekstløftet ikke blir en hvilende plan, men et arbeidsverktøy som er grunnlag for samarbeidet i hverdagen.

**Barneverntjenesten**
Barnevernsreformen, også kalt oppvekstreformen, legger et økt krav på kommunen om å arbeide forebyggende. Barneverntjenestens kompetanse til å forhindre omsorgssvikt vil være avgjørende i dette arbeidet. Samtidig er det viktig med bevisstgjøring av offentlig ansatte om risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer hos barn for å forebygge best mulig og sikre tidlig innsats. Barneverntjenesten har ansatt tre nettverkskontakter som skal arbeide forebyggende med barnehager og barneskoler og være tilgjengelig for både barn, foreldre og ansatte på de arenaene der de til daglig ferdes. Dette vil hjelpe kommunen ved at familier som har behov for hjelp, tidlig blir henvist til riktig instans. Barnevernet har også ansvaret for PMTO arbeidet. PMTO står for Parent Management Training – Oregon, og er et lavterskeltilbud til foreldre som har barn med atferdsproblemer eller samspillsvansker. I tillegg vil det være viktig å få både familierådgiver, veileder til utøvende tiltaksteam og psykolog til barneverntjenesten for å styrke tilbudet til familier som trenger hjelp. Dette er beskrevet i de ulike tiltakene som er med i handlingsprogrammet. Samtidig foreslås det en innsparing i form av å la være å

budsjettere med en institusjonsplass, da kommunen tilstreber at bruk av denne kan unngås ved å jobbe forebyggende og proaktivt.

**Kompetanseheving i barnehagene og skolene**
I samarbeid med PPT arbeides det med kompetanseheving og styrking av det allmennpedagogiske tilbudet. Målet er at alle barn skal oppleve et inkluderende fellesskap og få et tilpasset pedagogisk tilbud der barnet er. Dette er et langsiktig arbeid, og kommunen ser at det er stort behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehagene, samt et økende behov for spesialundervisning i skolene. I barnehage- og skoleåret 2023/2024 er alle skoler og barnehager i Holmestrand kommune med i dette arbeidet.

**Grunnskole**
Holmestrand kommune har i planperiodens budsjett videreført bemanningen i grunnskolen i henhold til lærernormen. Bemanningsbehovet er utregnet på skolenivå. Skolene har i dag bemanning slik normen forutsetter, og det legges opp til å opprettholde dette nivået. Holmestrandsskolen jobber målrettet for å utvikle et skoletilbud som er inkluderende og likeverdig. Enkelte elever kan likevel i perioder ha utbytte av et forsterket opplæringstilbud som legges utenfor det ordinære tilbudet og på kvalifiserte, alternative arenaer. Kommunen vil utrede om det kan tilbys alternative arenaer innenfor egen kommune, slik at kommunen kan ivareta disse elevene på en best mulig måte.

**Samlokalisering – strukturgrep innen oppvekst**
Dagens barnehage- og grunnskolestruktur har vesentlig betydning for kommunens økonomiske handlingsrom. En gjennomgang av aktuelle nøkkeltall for programområdet viser at det generelt sett driftes effektivt, men at det ligger et forbedringspotensial i å redusere antall virksomheter og samlokalisere tjenester. For grunnskolesektoren viser en sammenligning med omkringliggende kommuner og KOSTRA-gruppe 9 at driften er effektiv, men at det er muligheter for å effektivisere mer ved å utnytte ledig kapasitet på flere skoler. Innenfor barnehagesektoren har Holmestrand kommune mulighet til å kutte kostnader ved å drifte barnehagene mer effektivt og kutte ned på antall små virksomheter. Å samlokalisere tjenester som helsestasjon eller kulturskole vil kunne skape et bedre fagmiljø og et tjenestetilbud som er både større og bedre, samtidig som det ville ha medført et økt transportbehov for innbyggerne som benytter seg av tjenestene. På grunnlag av dette foreslår kommunedirektøren at det blir gjennomført en strukturanalyse av oppvekst.

**Bemanning**
Programområdet har 729,22 årsverk fordelt på 798 ansatte. Kommunen opplever utfordringer med å rekruttere og beholde fagpersoner, spesielt helse- og psykiatrisykepleiere, jordmødre, spesialpedagoger, barnevernspedagoger og pedagogiske ledere. Dette er en vedvarende utfordring Holmestrand kommune deler med flertallet av kommuner i Norge.

**Saldering – omtale av noen tiltak**
Skolene har i dag stramme økonomiske rammer. Når behov for forsvarlig tilrettelegging oppstår, vil skolene være lovpålagt å tilby dette. Skolene må derfor ha fokus på forebygging og tidlig innsats som krever tiltak. Det er foreslått en styrkning av grunnskolesektoren for å imøtekomme det lovverket krever, men dette tiltaket er ikke prioritert.

Som beskrevet under tiltakene som gjelder barnevern, er det behov for å imøtekomme forventningene om forebygging og gode, intensive tiltak. Det gjelder blant annet foreldreveiledning, psykolog, nettverkskontakt, familierådskoordinator og økt tilgjengelighet på ettermiddag, kveld og helg. En saldering medfører at barnevernet ikke i ønsket grad styrker sin forebyggende aktivitet, samt at familier ikke vil bli tilbudt like intensive tiltak som behovene tilsier.

## 17.6 Investeringsbudsjett

| *Beløp i 1000* | Samlede prosjektbeløp | Økonomiplan | | | | Sum |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Investeringsprosjekter | Brutto prosjektutgift | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2024-27 |
| **Formålsbygg Gullhaug** | 294 936 | 65 000 | 133 800 | 0 | 0 | 198 800 |
| **Implementere fagsystem barnevern** | 200 | 200 | 0 | 0 | 0 | 200 |
| **Inventar i skolene** | 5 500 | 500 | 500 | 500 | 500 | 2 000 |
| **Lage overbygg/vognskjul Hof barnehage** | 1 500 | 500 | 0 | 0 | 0 | 500 |
| **Lekeapparater barnehagene** | | 500 | 500 | 500 | 500 | 2 000 |
| **Ny barnehage Knutseskogen** | 120 000 | 0 | 40 000 | 80 000 | 0 | 120 000 |
| Sum Oppvekst | **422 136** | **66 700** | **174 800** | **81 000** | **1 000** | **323 500** |

# 18 Helse og velferd

Helse og velferd yter helse- og omsorgstjenester til hele befolkningen, og omfatter forvaltning og tjenestetildeling, institusjonsbaserte tjenester, hjemmebaserte tjenester, habilitering, folkehelse, forebygging og frivillighet, psykisk helse og avhengighet og NAV.

## 18.1 Utfordringer

Holmestrand kommune står overfor store fremtidige utfordringer på helse- og omsorgsfeltet. Strategien Helhetlig innsats er iverksatt for å sikre fremtidig økonomisk bærekraft i helse- og omsorgstjenestene. Strategien skal føre til en dreining mot mer forebygging og utvikling av et tjenestetilbud som treffer innbyggernes behov bedre enn i dag.

Det er et økende gap mellom innbyggernes behov og tilgjengelige ressurser i de kommunale helse- og omsorgsvirksomhetene, økning i antall innbyggere med sammensatte utfordringer og økning i omfang av tjenester. Som et resultat av "Samhandlingsreformen" skal kommunen i økende grad håndtere komplekse problemstillinger, og helseforetakene skriver ut pasienter tidligere for videre oppfølging i kommunens helsetjenester. Det er derfor utfordrende å rekruttere kompetent helse- og omsorgspersonell, etablere sterke fagmiljøer og samtidig sikre spesialisert og tverrfaglig kompetanse som møter de ulike behovene som finnes hos kommunens innbyggere.

Kommunen må ta kloke veivalg for å opprettholde fremtidig bærekraft og være en relevant tjenesteleverandør til innbyggerne. Det innebærer en helhetlig tilnærming som balanserer økonomiske, sosiale og miljømessig hensyn, bedre utnyttelse av teknologi og systematisk satsing på kontinuerlig forbedring og innovasjon.

Helse og velferd må bedre dagens struktur og aktivitet og samtidig gjennomføre de vedtatte kuttene i økonomiplanen. Det ble 2023 gjort et arbeid for å se på fremtidig struktur på institusjonsplasser og boliger i kommunen. Spørsmålene som må besvares er om kommunen har de rette plassene, den rette geografiske plasseringen og om det er nok boliger. Arbeidet vil fortsette i 2024 - 2027 og oppdraget vil være å konkretisere behovet for tilrettelagte boliger gjennom en ny Boligpolitisk temaplan, og å se på konkrete muligheter for strukturgrep innenfor Helse og velferd.

I den kommende fireårsperioden vil rammene for Helse og velferd gå ned før eventuelle korrigeringer for demografi. Dette vil utfordre tjenestene i kommunen. Området må derfor levere mer ressurseffektivt innenfor lavere budsjetter i årene framover.

**Formål og krav til resultat for programområdet**
Holmestrand kommune har et omstillingsbehov og det er en forventning til at tjenesteområdet skal spare inn store beløp de neste årene. Økende tjenestebehov framover krever smartere måter å levere tjenestene på. En oppdatering av Agenda Kaupangs tidligere analyse viser fortsatt at behovet for pleie- og omsorgstjenester i Holmestrand fram mot 2050 mer enn dobles dersom kommunen fortsetter med dagens praksis. Behovet øker betydelig mer enn i de andre store sektorene i kommunen.

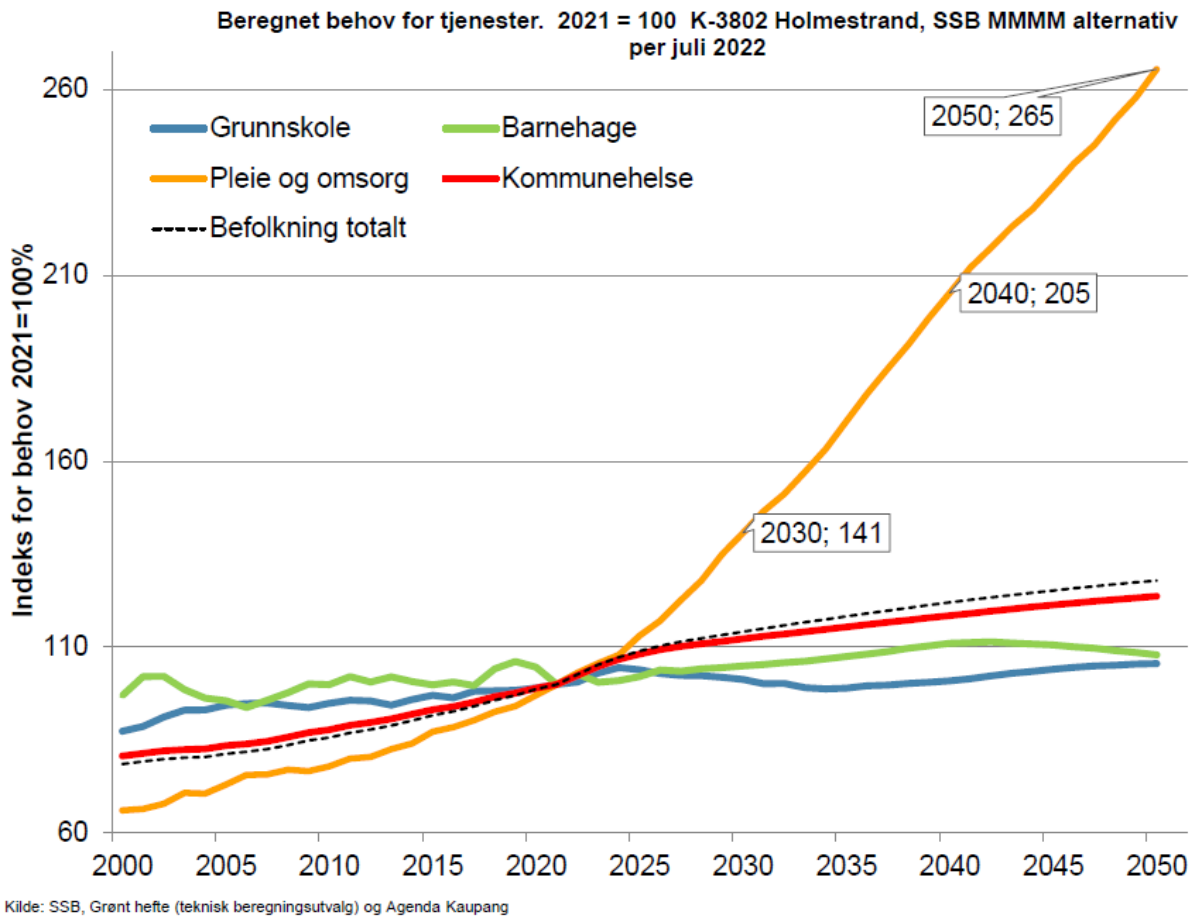


Beregnet behov for tjenester frem mot 2050

Utfordringsbildet framover, med økt vekst i behov og mindre potensiale for pårørendeomsorg både i Holmestrand og nasjonalt, vil raskt kreve nye arbeidsformer og endret praksis for å kunne være bærekraftig og sikre en smartere måte å vokse på. I tillegg lever folk lenger og ønsker seg et godt og aktivt liv gjennom hele livet (jr. Fellesskap og mestring - Bo trygt hjemme).

Det er flere kostnadsdrivere som legger press på helse- og omsorgstjenestene i kommunen – i dag og i årene fremover:

- Dreining mot en større eldrebefolkning betyr at flere syke og pleietrengende vil trenge behandling fra kommunale helse- og omsorgstjenester. Utviklingen må sees i forhold til bemanningsbehovet i helse- og omsorgstjenestene. Helse og velferd opplever allerede i dag utfordringer med å rekruttere helse- og omsorgspersonell. Mangel på helsepersonell er et nasjonalt problem som krever lokale løsninger.
- Antall pasienter i tjenesteforløp mellom kommune og spesialisthelsetjeneste er stort og økende. Kortere liggetid i sykehus gir økning i antall brukere med alvorlige sykdommer og symptomer, og flytter avanserte behov for behandling og rehabilitering. Dagens situasjon for pasienter med demens, avanserte medisinske sykdomstilstander samt rus- og psykiske lidelser, gir kompetanse- og kapasitetsutfordringer. Spesielt gjelder dette muligheten til å gi alle kompetent og individuell oppfølging.
- Utfordrende og utagerende atferd hos ulike pasientgrupper er en problematikk som har økt betydelig. Utfordringene krever nytenkning og investeringer både knyttet til kompetanse og

omgivelser for at kommunen skal kunne gi disse pasientene tjenester av god kvalitet og ivaretakelse av ansatte. Kommunen har de siste to årene redusert antall kjøp av tjenester utenfor kommunen, og opprettet egne plasser hvor det gis gode og forsvarlige tjenester.

- Fremtidens helse- og omsorgstjeneste står foran en digitaliseringsprosess. Ny informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) samt velferdsteknologi er et satsingsområde og vil i økende grad tas i bruk i tjenestene.

For flere av virksomhetene i Helse og velferd er det også kostnadsdrivende å opprettholde kvalitativt gode desentraliserte tjenestetilbud i tre kommunesentre.

Det sees en stor økning av vedtakstimer i hjemmetjenesten som ser ut til å fortsette. Dette er en bevist dreining av tjenestene i tråd med ny reform (jfr. Fellesskap og mestring - Bo trygt hjemme).

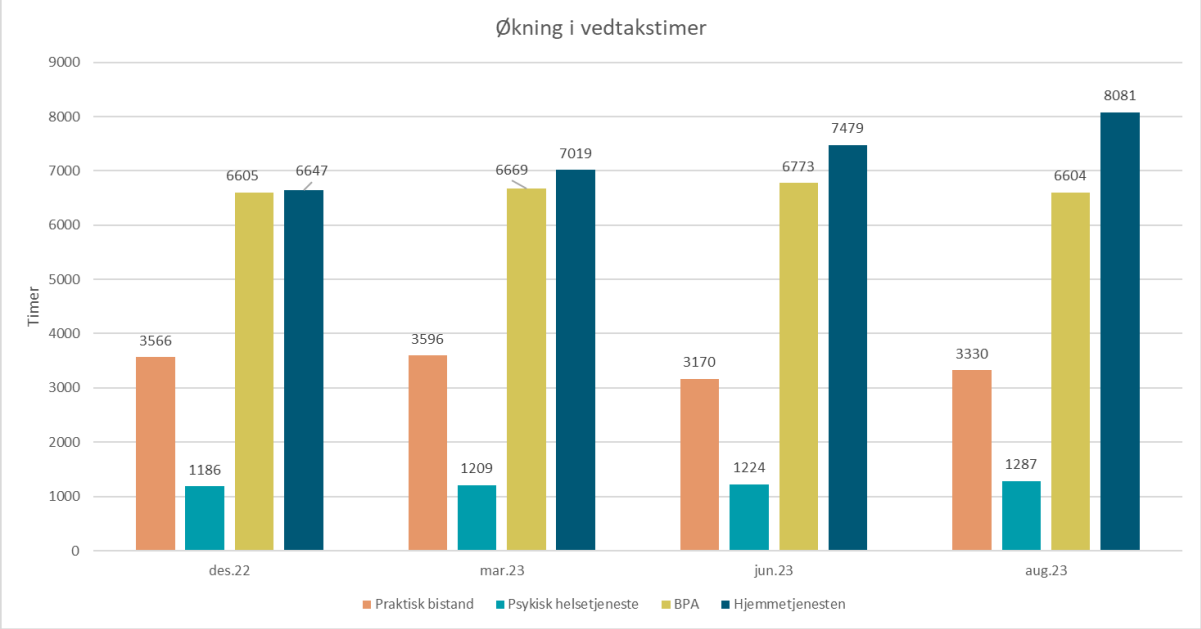


Økning i vedtakstimer fra des. 2022 til aug. 2023

**Helhetlig innsats**

Virksomhetene vil sette søkelys på utvikling av bærekraftige tjenester og sikre at Helse og velferd skaper fremtidshelse. Ved å ha bevissthet rundt virkningsfulle tjenester på et lavest mulig nivå kan behovet for mer ressurskrevende tjenester forsinkes eller i beste fall opphøre. Her er riktig kompetanse til rett tid én av flere suksessfaktorer. Helse og velferd har etablert «helhetlig innsats» i drift, der de ulike nivåene representerer grad av inngripen i innbyggerens liv. Jo høyere nivå i "heisen" jo større kommunal inngripen. Målet er hele tiden å styre aktivitet og omfordele økonomi fra de høyeste nivåene til mer egenmestring og forebyggende tiltak på de nedre nivåene. Kommunen vil redusere etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester ved å forebygge mer og søke ytterligere samarbeid med frivillige organisasjoner og foreninger.

## 18.2 KOSTRA

| | Holmestrand 2021 | Holmestrand 2022 | Horten | Færder | Lier | Kongsberg | Kostragruppe 09 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Prioritet | | | | | | | |
| **Netto driftsutgifter i prosent 234 aktiv.- og servicetjen eldre og pers. m/funk.nedsett. (B)** | 2,0 % | 2,1 % | 1,2 % | 2,1 % | 1,4 % | 2,1 % | 1,6 % |
| **Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B) *) **)** | 6 744 | 6 602 | 7 560 | 9 230 | 7 539 | 8 373 | 8 055 |
| **Netto driftsutgifter per innbygger (261) institusjonslokaler (B) *) **)** | 809 | 834 | 973 | 1 041 | 1 191 | 1 086 | 1 086 |
| **Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgtjenesten (B) *) **)** | 24 287 | 22 326 | 20 419 | 24 015 | 25 172 | 23 680 | 23 715 |
| Produktivitet | | | | | | | |
| **Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) *)** | 362 054 | 313 406 | 351 344 | 238 704 | 480 727 | 422 614 | 335 524 |
| **Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B) *)** | 1 713 052 | 1 514 040 | 1 485 153 | 1 742 202 | 1 557 865 | 1 550 934 | 1 519 987 |
| Dekningsgrad | | | | | | | |
| **Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbyggere 80 år og over (B)** | 257 | 249 | 213 | 305 | 251 | 255 | 284 |
| **Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)** | 12,7 % | 12,7 % | 14,0 % | 14,4 % | 18,2 % | 14,6 % | 15,3 % |

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

## 18.3 Rammeoversikt

*Beløp i 1000*

| | Tiltak | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|---|
| Opprinnelig budsjett | | **707 305** | **707 305** | **707 305** | **707 305** |
| Sum Tekniske justeringer | | **-370** | **-370** | **-370** | **-370** |
| Sum Budsjettendringer inneværende år | | **30 203** | **30 203** | **30 203** | **30 203** |
| Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan | | **-11 205** | **-13 880** | **-15 430** | **-15 430** |
| Konsekvensjusteringer | | **18 629** | **15 954** | **14 404** | **14 404** |
| Konsekvensjustert ramme | | **725 933** | **723 258** | **721 708** | **721 708** |
| Innsparingstiltak | | | | | |
| **Opprette stilling turnus fysioterapeut** | | -1 500 | -1 500 | -1 500 | 0 |
| **Slå sammen virksomheter, felles virksomhetsleder** | | -1 300 | -1 300 | -1 300 | -1 300 |
| **Andre tiltak** | | -2 250 | -3 250 | -3 250 | -4 250 |
| Sum Innsparingstiltak | | **-5 050** | **-6 050** | **-6 050** | **-5 550** |
| Nye tiltak | | | | | |
| **Tilpasset kostnader tilknyttet dagens tjenesteproduksjon - basistilskudd og praksiskompensasjon fastleger** | | 3 650 | 3 650 | 3 650 | 3 650 |
| **AKS stilling opprettes tilknyttet virksomheter BBS** | | 0 | 900 | 900 | 900 |
| **Bolig for mennesker med rusutfordringer** | | 750 | 0 | 5 000 | 5 000 |
| **Dagsenter for demente, økt bemanning** | | 2 000 | 2 000 | 2 000 | 2 000 |
| **Forebyggende helsetjenester for eldre** | | 2 350 | 2 350 | 2 350 | 2 350 |
| **Forebyggende ungdomsteam** | | 0 | 0 | 0 | 800 |
| **Forventet økt omfang av tjenestetimer** | | 2 900 | 2 900 | 2 900 | 2 900 |
| **Full lønn til nytt årsverk Bilhold** | | 350 | 350 | 350 | 350 |
| **Hjelp til selvforsørgelse for innbyggere over 30 år** | | 425 | 850 | 850 | 850 |
| **Kjøp av arbeids- og aktivitetstilbud** | | 920 | 920 | 920 | 920 |
| **Lønnsmidler til merkantil som kommer tilbake etter permisjon** | | 175 | 175 | 175 | 175 |

*Beløp i 1000*

| Tiltak | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|
| **Merforbruk Drammen legevakt og kjøp av legetjenester** | 875 | 0 | 0 | 0 |
| **Nye BPA - ordninger** | 1 200 | 0 | 0 | 0 |
| **Opprette aktivitetskoordinator, felles for 3 sykehjemmene** | 800 | 600 | 400 | 200 |
| **Opprette nytt driftstilskudd selvstendig næringsdrivende fysioterapeut** | 500 | 500 | 500 | 500 |
| **Opprette stilling turnus fysioterapeut** | 480 | 480 | 480 | 480 |
| **Prisøkning leasing biler** | 160 | 160 | 160 | 160 |
| **Prisøkning matvarer** | 460 | 460 | 460 | 460 |
| **Prisøkning medikamenter** | 67 | 67 | 67 | 67 |
| **Prisøkning medisinsk forbruksmateriell** | 138 | 138 | 138 | 138 |
| **Psykolog** | 0 | 1 000 | 1 000 | 1 000 |
| **Reduksjon av refusjon RKT på BPA** | 1 920 | 1 920 | 1 920 | 1 920 |
| **Saksbehandlerstilling Tjenestekontoret** | 850 | 850 | 850 | 850 |
| **Stillingsmidler barnekoordinator** | 200 | 200 | 200 | 200 |
| **Tilpasset dagens tjenesteproduksjon - økte driftskostnader i virksomheten** | 200 | 200 | 200 | 200 |
| **Tilpasset dagens tjenesteproduksjon - miljørettet helsevern** | 140 | 140 | 140 | 140 |
| **Tilpasset dagens tjenesteproduksjon- legevakt og ØHD** | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 |
| **Tiltak fra demensplan; hukommelsesteam, ambulant team og økt kompetanse** | 2 300 | 2 200 | 2 300 | 2 300 |
| **Økning av vedtakstimer hjemmetjenesten** | 1 750 | 0 | 0 | 0 |
| **Økning BPA** | 2 100 | 2 100 | 2 100 | 2 100 |
| **Økning i antall biler til hjemmebaserte tjenester** | 250 | 250 | 250 | 250 |
| **Økning omsorgslønn etter politisk vedtak** | 875 | 0 | 0 | 0 |
| Sum Nye tiltak | **29 785** | **26 360** | **31 260** | **31 860** |
| Saldering | | | | |
| **AKS stilling opprettes tilknyttet virksomheter BBS** | 0 | -900 | -900 | -900 |
| **Dagsenter for demente, økt bemanning** | -2 000 | -1 000 | -1 000 | -1 000 |
| **Forebyggende helsetjenester for eldre** | -900 | -900 | 0 | 0 |
| **Forventet økt omfang av tjenestetimer** | -900 | -900 | -900 | -900 |
| **Hjelp til selvforsørgelse for innbyggere over 30 år** | -425 | -850 | -850 | -850 |
| **Innsparing lederstilling** | -1 200 | -1 200 | -1 200 | -1 200 |
| **Innsparing sykefravær** | -2 503 | -2 503 | -2 503 | -2 503 |
| **Kjøp av arbeids- og aktivitetstilbud** | -920 | -920 | -920 | -920 |
| **Opprette aktivitetskoordinator, felles for 3 sykehjemmene** | -800 | -600 | -400 | -200 |
| **Opprette nytt driftstilskudd selvstendig næringsdrivende fysioterapeut** | -500 | -500 | 0 | 0 |
| **Saksbehandlerstilling Tjenestekontoret** | -650 | 150 | 150 | 150 |
| Sum Saldering | **-10 798** | **-10 123** | **-8 523** | **-8 323** |
| Nye tiltak og realendringer | **13 937** | **10 187** | **16 687** | **17 987** |
| Ramme 2024-2027 | **739 870** | **733 445** | **738 395** | **739 695** |

## 18.4 Driftsbudsjett

*Beløp i 1000*

| Fordeling per virksomhet (tabell) | Oppr. budsjett 2023 | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|---|
| **NAV** | 53 065 | 53 755 | 53 755 | 53 755 | 53 857 |
| **Helse og velferd** | 17 099 | 9 945 | 6 895 | 5 195 | 2 692 |
| **Hof og Holmestrand bo- og behandlingssenter** | 99 389 | 98 539 | 98 539 | 98 539 | 98 909 |
| **Sande bo- og behandlingssenter** | 100 750 | 102 571 | 103 571 | 103 571 | 103 939 |
| **Hjemmebaserte tjenester** | 130 951 | 138 826 | 137 801 | 137 801 | 139 840 |
| **Voksenhabilitering** | 156 710 | 161 090 | 160 090 | 159 770 | 159 494 |
| **Folkehelse, forebygging og frivillighet** | 70 598 | 86 073 | 84 298 | 85 768 | 85 887 |
| **Psykisk helse og avhengighet** | 69 768 | 82 722 | 82 222 | 87 722 | 88 714 |
| **Forvaltning og tjenestetildeling** | 8 975 | 6 350 | 6 275 | 6 275 | 6 364 |
| Sum | **707 305** | **739 870** | **733 445** | **738 395** | **739 695** |

## 18.5 Strategi

Driftsbudsjett 2023 for Helse og velferd var på 707 mill. kroner. Konsekvensjustering, i hovedsak lønns- og prisstigning, vil øke rammen med 18,6 mill. kroner i 2024. Det er videre lagt inn tiltak som sammen øker budsjettrammen i 2024 med 29,8 mill. kroner. I hovedsak dreier dette seg om å oppdatere til dagen driftsnivå, samt noen nødvendige tiltak. Det er også lagt innsparingstiltak og salderingsforslag på til sammen 15,9 mill. kroner, slik at rammen reelt sett økes med 13,9 mill. kroner. Ny driftsramme for Helse og velferd i 2024, etter nye tiltak og realendringer, er satt til 739,9 mill. kroner.

Holmestrand kommune har gjennom sin oversikt over helsetilstanden i befolkningen fra 2022, identifisert fem utfordringsområder. Økende antall eldre, frafall fra videregående opplæring, psykisk uhelse, fysisk inaktivitet og sosiale ulikheter i helse. Disse gjenspeiler innsatsområder og tiltak i ulike programområder i kommunen som følge av ulike nasjonale satsingsområder, reformer, meldinger og opptrappingsplaner. Bo trygt hjemme-reformen, som er oppfølgeren til Leve hele livet-reformen, legger viktige føringer for et aldersvennlig samfunn. Det vises også til opptrappingsplanen for psykisk helse.

**Helhetlig innsats**
Gjennom etablering av helhetlig tjenesteforvaltning, differensiert og spesialisert heldøgnsomsorg, nye boformer, tidlig innsats og forebyggende tjenester, skal Helse og velferd bli mer effektiv og «vokse smartere». Samtidig skal tjenestene leveres med god kvalitet. Det er i den sammenheng viktig med gode samhandlingsprosesser med innbyggere, pårørende og ansatte, hvilket var et av kommunens satsningsområder i 2023.

For å sikre tilstrekkelig effektivisering skal programområdet digitalisere prosesser og tjenester, utnytte stordriftsfordeler, etablere strategisk ledelse for å utnytte synergier av fellesskapsløsninger og sikre effektiv kompetansestyring.

Innsatsen skal bidra til å forhindre at innbyggere får behov for omsorgstjenester, og bidra til å sikre at programområdet kan gi tjenester til flere uten store økonomiske endringer og samtidig sikre likeverdige tjenester til innbyggerne.

Programområdet har arbeidet innenfor følgende tre innsatsområder:

- Helhetlig tjenesteforvaltning
- IKT, digitalisering og velferdsteknologi
- Kompetanse-, turnus- og bemanningsstyring

**Helhetlig tjenesteforvaltning**
Det er etablert en forvaltningsenhet, tett knyttet til kommunalsjef, som styrker kommunens arbeid med forvaltningsoppgaver. Forvaltningsenheten arbeider med kartlegging, innhenting av styringsdata og gjør vurderinger av juridiske problemstillinger i henhold til helse- og omsorgslovgivningen, Forvaltningsloven og Pasient- og brukerrettighetsloven.

Forvaltningsenheten arbeider også med anskaffelser i Helse og velferd samt identifiserer og utfører virksomhets- og programovergripende prosesser og oppgaver. Enheten skal drive profesjonell saksbehandling i tråd med aktuelt lovverk, tjeneste- og boligkoordinering og sikre god samhandling ekstern og internt. Videre skal den bidra til enhetlige rammer og driftskvalitet i Helse og velferd.

**Velferdsteknologi**
Tjenestetilbudet vris til å satse på velferdsteknologi som kommunens første tiltak. Velferdsteknologiske

tilbud gir den enkelte innbygger muligheter til økt selvstendighet og mestring av egen hverdag. På den måten kan innbyggeren ha større mulighet til å styre egen tid.

Digitalisering er et satsingsområde for kommunen og ble vedtatt i kommunestyret juni 2022. Velferdsteknologi skal bli en integrert del av tjenestene i helse og velferd. For å lykkes med realisering av strategien ansettes nå en digitaliseringsrådgiver og tilsvarende innen velferdsteknologi. Det er behov for å ha gode rutiner for å kunne identifisere, kartlegge og tilby velferdsteknologi som en del av kommunens tjenester. Det er derfor viktig å gå igjennom hvordan behovet for tjenester kartlegges og tilbys i dag, slik at velferdsteknologi blir en integrert del av kommunens tjenester som skal vurderes.

På bo- og behandlingssentrene benyttes det elektronisk medisinkabinett, elektroniske traller og flere sensorer, som døralarmer og matter. Tjenesten benytter digitalt tilsyn som bidrar til bedre og mer sammenhengende søvn for pasientene. I hjemmebaserte tjenester er Spider (verktøy for planlegging/optimering av transport eller av tjenester) implementert, og i stadig utvikling ut i fra innbyggernes behov. Spider bidrar til at kvalitetssikring slik at innbyggerne får rett kompetanse til å utføre tjenestene til enhver tid og bidrar samtidig til ressurseffektivitet i tjenesten.

**Bemanning**
I 2023 har programområdet ca. 1000 ansatte, hvorav størsteparten jobber i turnus. Kommunen opplever til dels utfordringer med å rekruttere og beholde fagpersoner. Framskrivninger tilsier at tilgangen på formell helsefaglig kompetanse går ned i årene fremover. Dette er en utfordring Holmestrand kommune deler med flertallet av kommuner i Norge, og det ser ikke ut til å være en rask løsning på utfordringen. Det finnes imidlertid eksempler på at kommuner har lykkes med å snu denne utviklingen gjennom målrettet bruk av virkemidler som høyere grunnlønn, stipender og tilrettelagte fleksible turnuser. Holmestrand kommune er med i et vestfoldsamarbeid for å se på ulike arbeidstidsordninger, og arbeider også med turnus internt.

Ut over grepene nevnt over, ser programområdet på kompetansebruk. Programområdet må arbeide systematisk med å kartlegge oppgaver og kompetansebehov, slik at man sikrer effektiv ressursbruk i tjenestene. Dette arbeidet er i gang, og blir en viktig del av bemanningsstyringen fremover.

Av de som jobber i turnusvirksomhetene i Helse og velferd jobber i overkant av 30 pst i en heltidsstilling. Arbeidet med å øke heltidsandelen i kommunen fortsetter. Dette arbeidet er inkludert i hvordan Helse og velferd skal klare å gi tjenester til en innbyggergruppe som vokser og som har et stadig økende behov. Ledere, verneombud og tillitsvalgte er sentrale nøkkelroller i å møte behovene fremover, og de jobber sammen om denne problemstillingen. Kvalitet, kompetanse, kapasitet og kontinuitet står sentralt i arbeidet, som vil fortsette i 2024.

Kommunestyret har tidligere vedtatt å gjennomføre en pilot ved en av institusjonene for å se på hvilken effekt økt grunnbemanning har for sykefravær. Piloten startet 1. september 2022. Det vil leveres en sluttrapport til politisk nivå. Piloten viser effekt i form av lavere sykefravær og økt ressursstabilitet inn mot brukergruppen.

Økt grunnbemanning ved alternativ bruk av variable lønnsmidler kan ses som et virkemiddel for å oppnå heltidskultur. Kommunedirektøren vil utarbeide en plan for økt grunnbemanning i hele kommunen, sett i lys av evalueringer etter gjennomført pilot. Dette i tråd med vedtak KS-NH-027/22. Rammene for programområdet går i hovedsak til lønnsmidler, noe som underbygger behovet for strukturgrep dersom det skal lykkes å begrense utgiftene.

**Heldøgns omsorg**
Kommunen må legge til rette for et helhetlig boligtilbud slik at flere kan klare seg selv i egen bolig lengre

enn i dag. Det er utarbeidet tiltak som vil bety innsparinger og omprioriteringer av ressurser fra de høyeste nivåene til de lavere nivåene.

**Nye boformer**
Ved å utvikle nye boformer vil kommunen redusere presset på de øvrige kommunale heldøgns omsorgstilbudene og institusjonstilbudene. Det foreligger et pågående arbeid med å fremskrive en boligpolitisk temaplan som vil ferdigstilles for politisk behandling medio 2024.

**Helhetlige ambulante tjenester**
Kommunens utviklingsarbeid gjennom 2023 har vist at ambulante, oppsøkende tjenester driftes effektivt knyttet til andre kommunale faste og lokale tjenester. Organiseringen ivaretar behovet for nærhet til innbyggeren og muligheten for rask bistand, og dekker behovet for tjenester til innbyggerne i deres egen bolig når det er behov for det.

Helhetlig innsats i Holmestrand kommune er illustrert gjennom en "innsatsheis" der hensikten er å vise at det er naturlig at tjenestebehov endres og at lavere eller høyere tjenestebehov må ses i lys av disse endringene. Ved å legge til rette for og tilby ambulante tjenester på et tidligere tidspunkt når det er behov for det, bidrar kommunen til at innbyggerne kan bo i eget hjem lenger.

**Kommunale tjenester til asylsøkere**
Det er gjennom høsten 2023 etablert to ordinære asylmottak i Holmestrand kommune med til sammen 380 plasser. Det etableres tjenester innenfor helse og opplæring knyttet til begge mottakene. Kommunen mottar vertskommune-tilskudd og en sum årlig per plass i mottak som tilsvarer et gjennomsnitt for drift av helse, barnevern, tolk og administrasjon. Skole, barnehage og opplæring av voksne finansieres også delvis gjennom tilskudd.

Det kommunale arbeidet med planlegging, samhandling, drift og evaluering, medfører bruk av kommunale ressurser som ikke dekkes av tilskuddet.

**Nivå på tjenester**
I de tre tidligere kommunene Sande, Hof og Holmestrand, forelå det ulik tilnærming til forståelse av tjenestenivå på de ulike tjenesteområdene og hva som tilligger et kommunalt ansvar. Det har blitt lagt ned et betydelig arbeid i å kartlegge hvordan praksis har vært, og det har vært vesentlig å finne en god, samlet forståelse av tjenestenivå opp mot Helse- og omsorgstjenesteloven. Etter kartlegging er det utarbeidet nye tjenestebeskrivelser innen målområdet, og det utvikles fortløpende nye beskrivelser som legges frem for politisk behandling. Felles for alle nye beskrivelser er at terskelen for å få innvilget en tjeneste er hevet. Dette er en konsekvens av de innsparingskravene som ligger til sektoren, men også en konsekvens av den endringen som ses både lokalt og nasjonalt - en pågående økning i antall innbyggere med behov for helse- og omsorgstjenester. Kommunen må tilby forsvarlig hjelp, men heving av "terskelen" er eneste reelle mulighet for kostnadsreduksjon og nok bemanning i sektoren, bortsett fra strukturendringer.

**Samlokalisering og geografiske plasseringer**
Holmestrand kommune må utnytte stordriftsfordeler og synergier ved effektiv ressursutnyttelse på tvers. Dette kan gjøres gjennom for eksempel å samlokalisere aktiviteter, drifte ressurseffektivt ved tette samarbeid på tvers og ved å se på virksomheter opp mot oppgavedeling. Tettere samarbeid mellom hjemmetjenesten og institusjonene samt mellom boliger og aktivitetssentre/dagsenter trekkes også frem. Det er derfor i 2023 gjort et arbeid for å se på fremtidig struktur, lokasjonsbehov, og behovet

for spesialisering i deler av programområdet. Dette arbeidet vil fremlegges i en helhetlig plan som fremlegges for politisk behandling innen første halvår 2024.

**Fra Leve hele livet til Bo trygt hjemme**
Arbeidet med *Leve hele livet* ble satt i gang i 2019 for å skape et mer aldersvennlig samfunn og finne nye løsninger på utfordringer knyttet til aktivitet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp, sammenheng og overganger i tjenestene. Det er opprettet en ressursgruppe med mandat til å prioritere tiltak og sørge for fremdrift i arbeidet med reformen lokalt. Leve hele livet er blant annet forankret i ny kommuneplan og i arbeidet med Helhetlig innsats. Fra 2024 vil reformarbeidet fases over i Stortingsmeldingen Fellesskap og mestring - «Bo trygt hjemme». Ressursgruppa og arbeidet vil dermed fortsette i dette sporet.

## 18.6 Virksomhetsområder

Holmestrand kommune har gjennom sin oversikt over helsetilstanden i befolkningen fra 2022, identifisert fem utfordringsområder. Økende antall eldre, frafall fra videregående opplæring, psykisk uhelse, fysisk inaktivitet og sosiale ulikheter i helse. Disse gjenspeiler innsatsområder og tiltak i ulike programområder i kommunen, som følge av ulike nasjonale satsingsområder, reformer, meldinger og opptrappingsplaner.

**Forvaltningsenheten**
Forvaltningsenheten består av Tjenestekontoret og Forvaltning. Seksjonene er organisatorisk plassert under kommunalsjef Helse og velferd. Seksjonene har virksomhetsovergripende oppgaver, beslutnings- og vedtaksmyndighet, samt ansvar inn mot bolig- og koordinerende tjenester til barn, unge og voksne. Forvaltningsenheten har en veiledende, rådgivende, vurderende og instruerende rolle. Enheten har beslutningsmyndighet innen beskrevne områder jf. mandat. Tilknyttede funksjoner følger utvikling og behov som programområdet og kommunen til enhver tid har. Forvaltningsenheten har et tydelig ansvar for å utføre profesjonell saksbehandling, veiledning og tjeneste- og boligkoordinering. Enheten har også ansvar for å bidra til gode samhandlingsrutiner og gjennomføring av disse. Det er utviklet kunnskap om tjenestekvalitet, digitalisering, styringsdata og innhenting av oversiktsbilder slik at kommunen blir i stand til løpende å innhente kvantitative opplysninger om utvikling i organisasjonen.

Det er vesentlig at det gjennomføres interntilsyn med virksomhetsområder i Helse og velferd. Forvaltningsenheten har systematisert dette arbeidet.

**Hjemmebaserte tjenester**
Virksomhet hjemmebaserte tjenester har fokus på å ha tjenester i alle kommunedeler, slik at innbyggere har nærhet til tjenester som utføres.

Hjemmebaserte tjenester vil fortsette arbeidet med optimalisering av Spider. Dette for å sikre at brukerne får den kompetansen de har behov for, samt at ansatte har mest mulig effektive og hensiktsmessige kjøreruter. Hjemmebaserte tjenester jobber for å øke bruken av velferdsteknologi, slik at hver enkelt tjenestemottaker kan oppleve mer selvstendighet og mestring i egen hverdag. Med disse fokusområdene kan hjemmebaserte tjenester driftes på en mer ressurseffektiv måte.

**Psykisk helse og avhengighet**
Virksomhet psykisk helse og avhengighet har etablert og satt i drift ressursteam som jobber dag, kveld og helg. Dette er et tiltak for at tjenesten skal kunne tilbys til innbyggere med rusutfordringer og psykisk lidelse (Rop) utover normal dagtid, forebygge innleggelser, unngå kjøp av eksterne plasser og gjøre det mulig for innbyggere å kunne bo i eget hjem så lenge som mulig. Det er lagt vekt på faglighet og riktig kompetanse. Virksomheten har fokus på forebygging, lavterskelaktivitet, kurs, veiledning og kort og

langvarig psykisk helsehjelp. Tjenesten har fokus på brukermedvirkning og å fremme egenmestring. Innbyggeren i sentrum er et prinsipp som skal være sentralt for oppfølging og tjenesteutvikling i virksomheten.

**Institusjonstjenester**
For institusjoner i Holmestrand kommune er det viktigst å jobbe videre med spesialisering av den enkelte institusjon. Det bygger gode kompetansemiljøer og tiltrekker flere ansatte med dedikert interesse for fagfeltene.

Holmestrand og Hof bo- og behandlingssenter (BBS) utvikler, i tett samarbeid med primærhelsetjenesten, tjenestekontoret og hjemmetjenesten, gode pasientforløp som sikrer god oppfølging og overføring tilbake i eget hjem så langt det er mulig. Prosjekt for økt grunnbemanning har vært gjennomført, og gitt noen veiledende svar for satsingen fremover.

Sande BBS har utvidet kompetansen innen demensomsorg og satser på et tilbud med flere nivåer for å gi så mye frihet som mulig, men samtidig med så mye skjerming som nødvendig til enhver tid. Det satses fremover på bruk av ulik teknologi for å støtte behandling, øke sikkerheten og sette ressursene målrettet inn der det er behov for det. Felles for alle tre lokasjoner er at man også har fokus på tvers, på både fagutvikling, og på harmonisering av tjenestetilbudet på "like" institusjonsplasser. Innbyggerens ønsker og behov skal ivaretas så langt det er mulig.

**Habilitering**
Virksomhet Habilitering har et gjennomgripende fokus på brukermedvirkning, fag og forsvarlighet, mestring og selvstendighet. Arbeid med rekruttering og riktig kompetanse, samt turnus og bemanningsstyring er viktige verktøy for å oppnå en ressurseffektiv drift i virksomheten. Områdes tiltak for nedjustering av lederspenn er iverksatt og forventes å være et virkemiddel mot målet om tydeligere ressursoppfølging og med det mer effektiv økonomisk drift. Virksomheten er i endring. Ferdigstillelse av Hagenhoff ressurssenter er grep som øker sannsynligheten for fleksibilitet, mobilitet og stordriftsfordeler. Stordriftsfordelene og et godt fag- og kompetansemiljø vil sammen bidra til stabil og ressurseffektiv drift, og med det et godt sted å bo.

**NAV**
Signaler fra sentrale myndigheter tyder på fokus på flyktninger også i 2024. Kort introduksjonsprogram for mange av flyktningene vil kreve helhetlig og koordinert innsats fra hele NAV videre i 2024. På grunn av stort bosettingsbehov og høye leiepriser har NAV måtte godta boutgifter over det normale. Flere av flyktningene har derfor behov for supplerende sosialhjelp i tillegg til introduksjonsstønad. Høye strømpriser, økte renter og matpriser har vist seg å påvirke behovet for økonomisk støtte også for den øvrige befolkningen. Kvalifiseringsprogrammet er et tiltak i NAV som gir gode resultater og som derfor vil prioriteres videre i 2024.

**Folkehelse, forebygging og frivillighet**
Virksomheten deltar i utvikling av alders- og demensvennlig lokalsamfunn der innbyggere tar ansvar for egen helse og bor lenge i eget hjem.

For å lykkes med helsefremmende arbeid er kommunen avhengig av å finne løsninger for utfordringene. Demografiske endringer kan brukes som en del av løsningen og det å se muligheter i endringer blir viktig. Hovedfokus for virksomheten er å skape nye og videreutvikle eksisterende helsefremmende og forebyggende møteplasser og aktiviteter. Leve hele livet-koordinator og ressursgruppen arbeider inn mot ny eldrereform «Bo trygt hjemme». Frisklivssentral, aktivitetssentra, fastleger, kommuneoverlege og ergo- og fysioterapitjenesten er sentrale i dette arbeidet. God samhandling med innbyggere, frivillige,

lag og foreninger, næringsliv, ideelle leverandører og øvrige virksomheter i kommunen er en forutsetning, og bidrar til å endre dagens struktur. Etablering av «Energihuset» er et eksempel på dette.

Virksomheten har et ansvar innen diagnose, habilitering og rehabilitering. Ergo- og fysioterapeuter og selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter, fastleger, syn- og hørselskontakter og kommunens hjelpemiddeltjeneste, er viktige aktører for å oppnå helhetlige helsetjenester for kommunens innbyggere.

## 18.7 Investeringsbudsjett

| *Beløp i 1000* | Samlede prosjektbeløp | Økonomiplan | | | | Sum |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Investeringsprosjekter | Brutto prosjektutgift | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2024-27 |
| Helse og velferd | | | | | | |
| **Anskaffe/bygge 6 tilrettelagte omsorgsboliger** | 28 000 | 2 000 | 13 000 | 13 000 | 0 | 28 000 |
| **Inventar og utstyr Helse og velferd** | | 3 000 | 3 000 | 3 000 | 3 000 | 12 000 |
| **Påbygg Rove - øke antall sykehjemsplasser** | 1 000 | 1 000 | -0 | -0 | 0 | 1 000 |
| **Velferdsteknologi** | | 3 500 | 3 500 | 3 500 | 3 500 | 14 000 |
| Sum Helse og velferd | **29 000** | **9 500** | **19 500** | **19 500** | **6 500** | **55 000** |

# 19 Samfunn, teknikk og miljø

Programområdet har omlag 170 ansatte og er organisert i fire virksomheter: Plan, byggesak og landbruk, Service og Renhold, Prosjekt og forvaltning og Teknisk drift. De to sistnevnte er resultat av en omorganisering som ble gjennomført i løpet av året. I tillegg ligger stillingene kommuneplanlegger, klima- og miljørådgiver, juridisk rådgiver og næringssjef under kommunalsjef.

## 19.1 Utfordringer

En av programområdets største utfordringer er å til enhver tid levere tjenester tilpasset utviklingen – både med hensyn til kapasitet og kompetanse. Det er tidvis krevende å rekruttere nye medarbeidere med riktig kompetanse. Innen enkelte yrkesgrupper konkurrerer Holmestrand kommune med både offentlige og private arbeidsgivere, i samme marked som Oslo, Asker, Drammen, Horten og Tønsberg. Det er utfordrende å tilby konkurransedyktige lønnsbetingelser.

Holmestrand er en kommune i sterk vekst. Dette legger press på programområdets leveranser innenfor plan- og byggesaksbehandling og kommunalteknisk infrastruktur. For plan og byggesak sin del kommer det til uttrykk i sak behandlet i hovedutvalget for regulering, miljø og kommunalteknikk i juni 2023 om prioritering av planhenvendelser. Kommunens plankapasitet er sårbar, men kommunedirektøren har ikke funnet plass for nødvendig finansiering av en ny stilling i dette budsjettforslaget utover det saksbehandlingsgebyret dekker.

I 2025 overtar kommunen Langgata som en konsekvens av at fylkeskommunen bygger ny vei gjennom Holmestrand sentrum. Kommunen får hånd om et viktig areal i bysentrum. Arealet må utvikles i tråd med vedtatte planer og føringer, men også ta hensyn til hvilke behov kommunen ser fremover.

På grunn stort etterslep innen vann- og avløpsrehabilitering, behov for å bygge ut til økt kapasitet og tilpasse anleggene til nye krav fra myndighetene står kommunen overfor store investeringer. Øvrig kommunalteknisk infrastruktur, som veier, havn, parkering og annet offentlig areal, trenger økte drifts- og vedlikeholdsrammer og investering i rehabilitering og utvikling i årene fremover. Dette er en konsekvens av å være en kommune i sterk vekst.

Ny hovedplan for vann og avløp er viktig for å sikre forutsigbar, oppdatert og trygg infrastruktur og redusere uønskede utslipp. Utslipp fra vann- og avløpssystemer er identifisert som en sentral årsak til den dårlige miljøtilstanden i Oslofjorden. For å bedre tilstanden, vil det komme nasjonale krav om nitrogenrensing. Investeringsbehovet blir betydelig. I skrivende stund er det ikke kommet signaler om statlige midler.

Strømprisene vil være en utfordring i året som kommer. Til tross for at det innhentes råd fra de beste fagmiljøene, er det vanskelig å lage gode prognoser innenfor dette området.

Eiendomsmassen har et vesentlig vedlikeholdsetterslep som vil kreve store økonomiske ressurser i årene framover. I tillegg må det utarbeides vedlikeholdsplaner for byggene som kan danne grunnlag for prioritering. Kommunedirektøren har ikke funnet plass for tilstrekkelig midler til vedlikehold i dette budsjettforslaget. Det vil ikke være tilstrekkelige midler i 2024 til å opprettholde verdibevarende vedlikehold.

Programområdet jobber løpende med salg av kommunal eiendom. Usikre tider kan komme til å påvirke avhendingstakten. I skrivende stund er det uvisst om kommunestyret vedtar å leie nytt administrasjonsbygg/rådhus. Eventuelle endringer i organisering og oppgaveløsing innenfor programområdene kan bety endrede arealbehov. Begge disse forholdene kan innebære at kommunale

bygg og eiendommer eller deler av dem ikke lengre trengs til tjenesteproduksjonen. Det blir viktig å dimensjonere eiendomsmassen rett.

## 19.2 KOSTRA

| | Holmestrand 2021 | Holmestrand 2022 | Horten | Færder | Lier | Kongsberg | Kostragruppe 09 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Prioritet | | | | | | | |
| **Eiendomsforvaltning, kommune netto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)** | 4 874 | 4 989 | 5 264 | 5 713 | 5 881 | 7 938 | 6 243 |
| **Netto driftsutgifter per innbygger (301) plansaksbehandling (B) *) **)** | 264 | 210 | 321 | 358 | 533 | 309 | 285 |
| **Netto driftsutgifter per innbygger (332) kommunale veier (B) *) **)** | 1 097 | 1 113 | 672 | 905 | 1 430 | 1 555 | 1 361 |
| **Vann, avløp, renovasjon, avfall (var) korrigerte brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)** | 3 416 | 3 658 | 3 158 | 4 133 | 3 737 | 2 874 | 3 797 |
| Produktivitet | | | | | | | |
| **Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)** | 20 | 72 | 5 | 30 | 13 | 22 | 29 |

**) Inflasjonsjustert med deflator*
***) Justert for utgiftsbehov*

## 19.3 Rammeoversikt

*Beløp i 1000*

| | Tiltak | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|---|
| Opprinnelig budsjett | | **78 706** | **78 706** | **78 706** | **78 706** |
| Sum Tekniske justeringer | | **-1 197** | **-1 197** | **-1 197** | **-1 197** |
| Sum Budsjettendringer inneværende år | | **19 218** | **19 218** | **15 218** | **15 218** |
| Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan | | **-2 610** | **-4 710** | **-4 522** | **-4 522** |
| Konsekvensjusteringer | | **15 411** | **13 311** | **9 499** | **9 499** |
| Konsekvensjustert ramme | | **94 118** | **92 018** | **88 206** | **88 206** |
| Driftskonsekvens av investeringer | | | | | |
| **Innsynsløsning for digitalt eiendomsarkiv - Documaster** | | 200 | 100 | 100 | 100 |
| **Leie brakker Knutseskogen** | | 0 | 0 | 0 | -2 500 |
| Sum Driftskonsekvens av investeringer | | **200** | **100** | **100** | **-2 400** |
| Innsparingstiltak | | | | | |
| **Andre tiltak** | | -2 000 | -2 000 | -2 000 | -2 000 |
| Sum Innsparingstiltak | | **-2 000** | **-2 000** | **-2 000** | **-2 000** |
| Nye tiltak | | | | | |
| **Ajourhold kartverk** | | 200 | 200 | 200 | 200 |
| **Datautstyr - utskifting** | | 100 | 0 | 0 | 0 |
| **Driftstiltak ifh. til avvik branntilsyn** | | 500 | 500 | 500 | 500 |
| **E-byggesak** | | 200 | 100 | 100 | 100 |
| **Innkjøp nye nettbrett for dokumentasjon av renhold** | | 100 | 100 | 0 | 0 |
| **Leasingavtale ny vaskerobot til Ekeberghallen** | | 110 | 110 | 110 | 110 |
| **Ny rammeavtale faste matter, økte priser** | | 50 | 50 | 50 | 50 |
| **Ny stilling - viltforvalter** | | 900 | 900 | 900 | 900 |
| **Ny stilling Eiendomsforvaltning** | | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 |
| **Ny stilling teknisk drift** | | 2 000 | 2 000 | 2 000 | 2 000 |
| **Reasfaltering** | | 2 000 | 2 000 | 2 000 | 2 000 |
| **Selvkostbudsjett 2024** | | -11 983 | -11 983 | -11 983 | -11 983 |
| **Tilskudd til Skjærgårdstjenesten** | | 250 | 250 | 250 | 250 |
| **Tilstandsvurdering og driftsplan / hovedplan vei** | | 600 | 150 | 150 | 150 |
| **Vedlikehold bygg og eiendom** | | 8 000 | 8 000 | 8 000 | 8 000 |
| **Økning konsulenttjenester** | | 200 | 200 | 200 | 200 |
| **Økt ramme til næringssjef** | | 300 | 300 | 300 | 300 |
| **Økt stilling renhold 30 pst** | | 200 | 200 | 200 | 200 |

*Beløp i 1000*

| Tiltak | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|
| **Årlig vinduspuss ved nye Klokkerjordet skole** | 75 | 75 | 75 | 75 |
| Sum Nye tiltak | **4 802** | **4 152** | **4 052** | **4 052** |
| Politiske vedtak | | | | |
| **Subsidiering av gebyr VA** | -4 000 | -4 000 | 0 | 0 |
| Sum Politiske vedtak | **-4 000** | **-4 000** | **0** | **0** |
| Saldering | | | | |
| **Ajourhold kartverk** | -200 | -200 | -200 | -200 |
| **Datautstyr - utskifting** | -100 | 0 | 0 | 0 |
| **Innkjøp nye nettbrett for dokumentasjon av renhold** | -100 | -100 | 0 | 0 |
| **Innsparing sykefravær** | -309 | -309 | -309 | -309 |
| **Ny rammeavtale faste matter, økte priser** | -50 | -50 | -50 | -50 |
| **Ny stilling - viltforvalter** | -450 | 0 | 0 | 0 |
| **Ny stilling Eiendomsforvaltning** | -1 000 | -1 000 | -1 000 | -1 000 |
| **Ny stilling teknisk drift** | -1 600 | -1 200 | -1 200 | -1 200 |
| **Tilstandsvurdering og driftsplan / hovedplan vei** | -600 | -150 | -150 | -150 |
| **Vedlikehold bygg og eiendom** | -4 000 | -4 000 | -4 000 | -4 000 |
| **Økning konsulenttjenester** | -200 | -200 | -200 | -200 |
| **Økt stilling renhold 30 pst** | -200 | -200 | -200 | -200 |
| **Årlig vinduspuss ved nye Klokkerjordet skole** | -75 | -75 | -75 | -75 |
| Sum Saldering | **-8 884** | **-7 484** | **-7 384** | **-7 384** |
| Nye tiltak og realendringer | **-9 882** | **-9 232** | **-5 232** | **-7 732** |
| Ramme 2024-2027 | **84 236** | **82 786** | **82 974** | **80 474** |

## 19.4 Driftsbudsjett

*Beløp i 1000*

| Fordeling per virksomhet (tabell) | Oppr. budsjett 2023 | Økonomiplan 2024 | 2025 | 2026 | 2027 |
|---|---|---|---|---|---|
| **STM felles** | 3 655 | 4 345 | 4 370 | 4 370 | 4 370 |
| **Plan-, byggesak og landbruk** | 9 394 | 11 293 | 11 543 | 11 543 | 11 543 |
| **Teknisk drift** | 11 422 | 9 462 | 7 737 | 7 737 | 5 237 |
| **Service og** renhold | 32 888 | 35 773 | 35 773 | 35 961 | 35 961 |
| **STM Forvaltning og prosjekt** | 21 348 | 23 364 | 23 364 | 23 364 | 23 364 |
| Sum | **78 706** | **84 236** | **82 786** | **82 974** | **80 474** |

## 19.5 Strategi

Driftsbudsjett 2023 for Samfunn, teknikk og miljø var på 78,7 mill. kroner. Konsekvensjustering i form av lønns- og prisstigning, budsjettjusteringer for 2023 og endringer i sist vedtatte økonomiplan øker budsjettrammen med 15,4 mill. kroner. Det er videre lagt inn nye tiltak som til sammen øker budsjettrammen i 2024 med 4,8 mill. kroner. Det er lagt inn innsparingstiltak, politiske vedtak og salderinger på til sammen 14,9 mill. kroner. Ny driftsramme for Samfunn, teknikk og miljø i 2024, etter nye tiltak og realendringer, er 84,2 mill. kroner. Årsaken til denne effekten er blant annet at det er lagt inn økt behov for reasfaltering på veier for 2 mill. kroner og økt vedlikehold bygg og eiendom for 4 mill. kroner.

For å sikre rett prioritering av planhenvendelser sett opp mot kommunens kapasitet, videreføres hovedutvalgets prioriteringer fra juni 2023 også i 2024 med rapportering underveis.

Kommunedirektøren kartlegger hensiktsmessige prosesser som skal lede frem til beslutninger om hvordan fremtidig areal knyttet til Langgaten skal brukes når kommunen overtar. Det blir lagt frem politisk sak om dette i løpet av første halvår 2024.

Ny hovedplan for vann og avløp er viktig å få på plass for å sikre god og forutsigbar kommunal infrastruktur. Planen legges frem for politisk behandling i løpet av første halvår 2024.

For å være forberedt på forventet pålegg om nitrogenrensing av avløpsvann, fortsetter kommunedirektøren å samarbeide med Horten og andre kommuner. Hensikten er å vurdere om Holmestrand kommune skal sørge for rensing innenfor egne grenser, eller om kommunen skal samarbeide. Kommunedirektøren sitter selv i styringsgruppen for samarbeidet med Horten kommune. Arbeidet skjer innenfor rammene av kommunestyrevedtaket i mars 2023, og det blir lagt frem nye politiske saker etter behov.

For å redusere strømkostnadene er det iverksatt tiltak som lavere temperatur i utvalgte lokaler, tidsstyring på ladeplasser, optimalisering av drift av vann- og avløpsanlegg, overgang til LED-lamper og installering av bevegelsessensorer. Videre samarbeider Holmestrand kommune med andre kommuner ved å utveksle erfaringer om tiltak og konsekvenser av disse.

Kommunens bygningsmasse er preget av vesentlig vedlikeholdsetterslep uten at kommunen har tilstrekkelig midler til å møte det. Helse, miljø og sikkerhet samt andre lovkrav vil være styrende for hvordan vedlikeholdsbudsjettet benyttes.

Eiendomsmassen må tilpasses kommunens behov i tiden som kommer. Vedtatt eiendomsstrategi for formålsbygg og politiske vedtak om salg av kommunal eiendom blir fulgt opp gjennom politiske saker i første halvår 2024. Eiendomsforvaltningen skal ha som prioritert oppgave å avhende eiendommer som er besluttet solgt. Avhendingstakten blir påvirket av svingninger ellers i samfunnet. I tillegg vil det også være fokus på fornyelse av avtaler, leiepriser og utvikling av profesjonell eiendomsforvaltning.

For øvrige tiltak vises det til beskrivelsen av hvert enkelt driftstiltak i tabellen over.

## 19.6 Investeringsbudsjett

| *Beløp i 1000* | Samlede prosjektbeløp | Økonomiplan | | | | Sum |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Investeringsprosjekter | Brutto prosjektutgift | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2024-27 |
| Samfunn, teknikk og miljø | | | | | | |
| **2 biler til renhold** | 700 | 700 | 0 | 0 | 0 | 700 |
| **Boliger Ekelundveien** | 10 000 | 2 500 | 7 500 | 0 | 0 | 10 000 |
| **ENØK tiltak kommunale bygg** | | 4 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 7 000 |
| **Feiebil med større kapasitet** | 3 000 | 0 | 0 | 0 | 3 000 | 3 000 |
| **Fjellsikring** | 2 000 | 500 | 500 | 500 | 500 | 2 000 |
| **Forsterke eller legge fastdekke på grusveier** | | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 1 000 | 4 000 |
| **Gjøklep ungdomsskole** | 1 000 | 1 000 | 0 | 0 | 0 | 1 000 |
| **Hovedledning vann Hillestad til Gullhaug** | 51 000 | 17 000 | 17 000 | 17 000 | 0 | 51 000 |
| **Høydebasseng Solli** | 66 000 | 22 000 | 22 000 | 22 000 | 0 | 66 000 |
| **Lastebil** | 2 500 | 0 | 0 | 2 500 | 0 | 2 500 |
| **Nytt brøyteskjær** | 250 | 250 | 0 | 0 | 0 | 250 |
| **Offentlig pålegg - brann og miljørettet helsevern** | | 3 000 | 0 | 0 | 0 | 3 000 |
| **Områdemodell felles infrastruktur Sande sentrum** | 69 400 | 0 | 15 000 | 0 | 0 | 15 000 |
| **Oppgradering av eksisterende kunstgressbaner ihht krav i forskrift** | 1 000 | 500 | 0 | 0 | 0 | 500 |
| **Oppgradering og sikkerhetstiltak bhg og skole** | | 2 000 | 2 000 | 2 000 | 2 000 | 8 000 |
| **Overvann vei / kommunale eiendommer** | | 1 500 | 800 | 800 | 800 | 3 900 |
| **Rehabilitering nærmiljøanlegg** | | 700 | 500 | 500 | 500 | 2 200 |
| **Trafikksikkerhet** | | 7 500 | 5 000 | 5 000 | 5 000 | 22 500 |
| **Traktor** | 2 500 | 2 500 | 0 | 0 | 0 | 2 500 |
| **Utredning Nitrogen** | 4 000 | 4 000 | 0 | 0 | 0 | 4 000 |
| **Utskifting maskiner og utstyr renhold** | 2 600 | 300 | 300 | 300 | 300 | 1 200 |
| **VA Avløp fra Holmestrand renseanlegg til Sande sør** | 65 000 | 5 000 | 20 000 | 20 000 | 20 000 | 65 000 |
| **Vann og avløp** | | 110 400 | 110 400 | 110 400 | 110 400 | 441 600 |
| **Varebiler drift** | 1 500 | 1 500 | 0 | 0 | 0 | 1 500 |
| **Varebiler vaktmester/eiendom drift** | 1 500 | 1 500 | 0 | 0 | 0 | 1 500 |

| *Beløp i 1000* | Samlede prosjektbeløp | Økonomiplan | | | | Sum |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Investeringsprosjekter | Brutto prosjektutgift | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2024-27 |
| **Vei, fortau og veilys, inklusiv VA-prosjekter** | 4 000 | 1 000 | 1 000 | 0 | 0 | 2 000 |
| Sum Samfunn, teknikk og miljø | **287 950** | **190 350** | **204 000** | **183 000** | **144 500** | **721 850** |

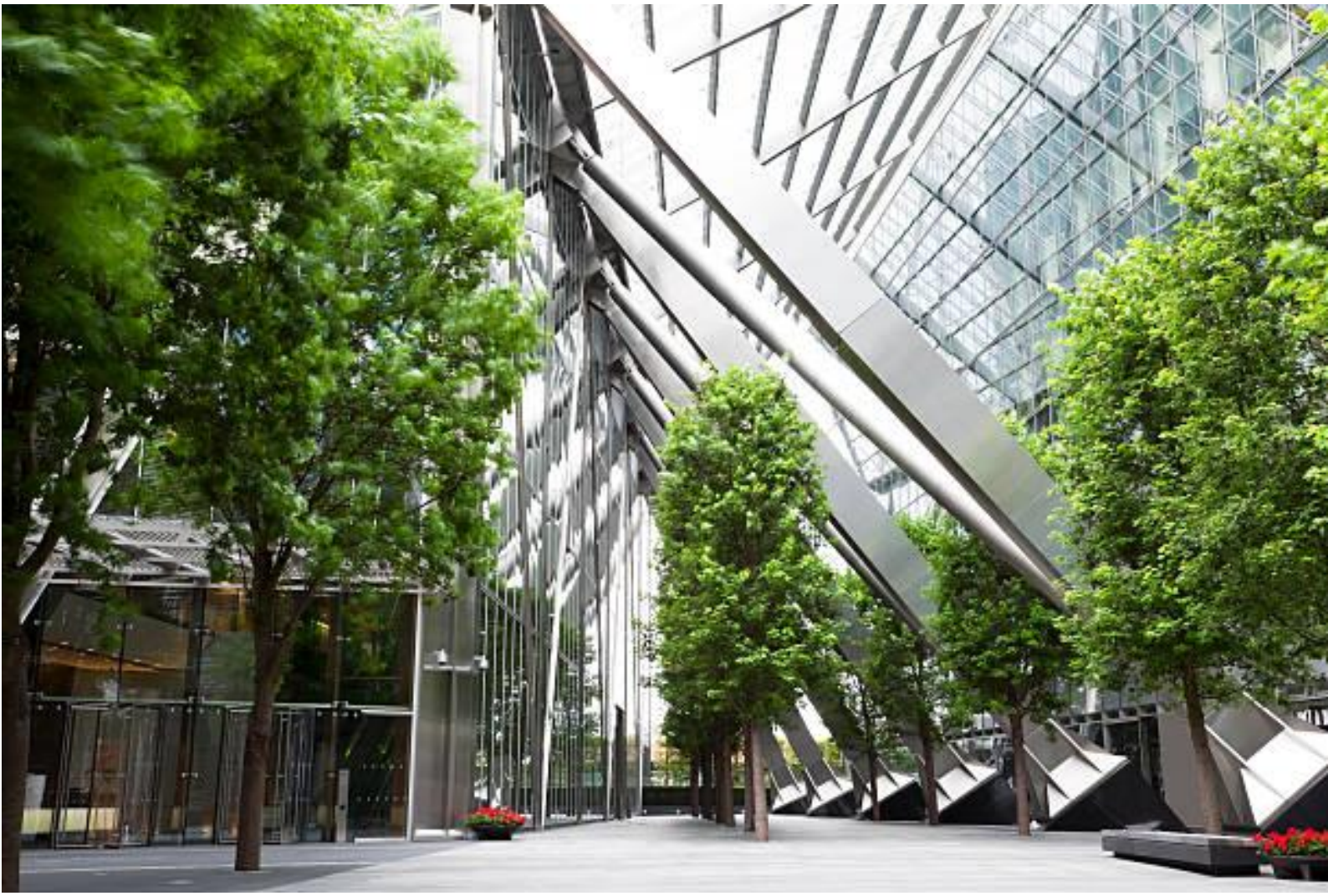

# 20 Gebyrliste

## 20.1 Bibliotek

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Erstatningskort for lånekort | | 52 | 55 | 3 | 6% | ↗ | Første lånekort er gratis. |

### Erstatningskort for lånekort

Gebyr for erstatningskort gjelder i utgangspunktet også barn og unge, men skjønn skal brukes.

### Purregebyr

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. purrebrev | | 41 | 43 | 2 | 5% | ↗ | Ingen gebyr for barn og unge under 16 år |
| 2. purrebrev | | 41 | 43 | 2 | 5% | ↗ | Ingen gebyr for barn og unge under 16 år |
| 3. purrebrev | | 104 | 109 | 5 | 5% | ↗ | Ingen gebyr for barn og unge under 16 år |

### 3. purrebrev

Etter 3. gangs purring blir lånekort sperret for videre utlån og erstatningskrav sendt. Blir materialet levert inn etter erstatningskrav er sendt, må det i tillegg til purregebyr betales et faktureringsgebyr på 50 kroner. Utestående gebyrer som overskrider 100 kroner, må betales før man kan låne igjen.

### Erstatningskrav

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| DVD | | 259 | 270 | 11 | 4% | ↗ | |
| Faglitteratur barne- og ungdomsavdelingen | | 415 | 433 | 18 | 4% | ↗ | |
| Faglitteratur voksenavdelingen | | 570 | 595 | 25 | 4% | ↗ | |
| Lydbøker på CD barne- og ungdomsavdelingen | | 363 | 380 | 17 | 5% | ↗ | Ved tap av 1 CD erstattes hele |
| Lydbøker på CD voksenavdelingen | | 467 | 485 | 18 | 4% | ↗ | Ved tap av 1 CD erstattes hele |
| Materiale innlånt fra andre bibliotek | | Iht. långivende bib. | Iht. långivende bib. | | | | |
| Skjønnlitteratur barne- og ungdomsavdelingen | | 415 | 433 | 18 | 4% | ↗ | |
| Skjønnlitteratur voksenavdelingen | | 570 | 570 | 0 | 0% | ↘ | |
| Språkkurs | | Vurderes særskilt | Vurderes særskilt | | | | |
| Tegneserier, hefte | | 114 | 150 | 36 | 32% | ↗ | Andre satser kan forekomme. |
| Tidsskrifter | | Vurderes særskilt | Vurderes særskilt | | | | |

### Tegneserier, hefte

Tap av sjeldne tegneserier eller tegneserier som inngår i en serie kan medføre høyere gebyr.

## 20.2 Kulturskole

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Elevplass pr. semester | | 1 895 | 1 975 | 80 | 4% | ↗ | 30% reduksjon for 2. elevplass. 30% søskenreduksjon. |
| Instrumentleie pr. semester | | 351 | 365 | 14 | 4% | ↗ | |
| Utvidet tid 10 minutter pr. semester | | 664 | 691 | 27 | 4% | ↗ | |
| Utvidet tid 20 minutter pr. semester | | 1 326 | 1 382 | 56 | 4% | ↗ | |

## 20.3 Leiepriser kommunale lokaler

### Kategori A

Frivillige organisasjoner som foreninger, lag, stiftelser osv. som er registrert i Brønnøysundregistre i Frivillighetsregisteret og med adresse i Holmestrand kommune, som er åpen for alle, uansett bl.a. religiøs eller politisk tilknytning. (Organisasjoner som primært ivaretar medlemmenes yrkes- eller økonomiske interesser faller ikke under denne kategorien.)

### Kategori B

Ikke-registrerte grupperinger, med adresse i Holmestrand, som er åpen for alle, uansett bl.a. religiøs eller politisk tilknytning. (Organisasjoner som primært ivaretar medlemmenes yrkes- eller økonomiske interesser faller ikke under denne kategorien.)

### Kategori C

Øvrige organisasjoner og grupper med adresse i Holmestrand. Frivillige organisasjoner og ikke-registrerte grupperinger, med adresse utenfor Holmestrand. Privatpersoner

### Kategori D

Kommersielle aktører: kun etter avtale for hvert tilfelle.

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Falsk brannalarm, som er bevisst forårsaket av leietager | Kultur | 5 000 | 5 000 | 0 | 0% | ↘ | |
| Obligatorisk vask arrangementer i helger | Kultur | 750 | 782 | 32 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Utrykning av vakt utenom nødsituasjoner | | 650 | 650 | 0 | 0% | ↘ | |

### 20.3.1 Kategori A

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Alle kommunale lokaler | | Gratis | Gratis | | | | |
| Lys- og lydtekniker pr. påbegynte time | | 384 | 384 | 0 | 0% | ↘ | Gjelder alle bygg |
| Sande kommunelokale, obl. | | 2 250 | 2 347 | 97 | 4% | ↗ | Obligatorisk min. 3 timer |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| vask arrangementer i helger | | | | | | | |
| Sande prestegård, obl. vask arrangementer i helger | | 1 500 | 1 565 | 65 | 4% | ↗ | Obligatorisk min. 2 timer |

### 20.3.2 Kategori B

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Arrangement med billettinntekter | Idrettshall | Etter avtale | Etter avtale | | | | |
| Auditorium Gjøklep skole | Skoler | 133 | 139 | 6 | 5% | ↗ | Priser pr. time |
| Bibliotek Holmestrand, multisal | Kultur | 877 | 915 | 38 | 4% | ↗ | |
| Biorama Bandbinge, voksne | Kultur | 143 | 149 | 6 | 4% | ↗ | Langtidsleie (inntil 4 timer per dag) |
| Biorama Bandrom, barn og unge | Kultur | Gratis | Gratis | | | | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Biorama Bandrom, voksne | Kultur | 234 | 244 | 10 | 4% | ↗ | En dagdel (inntil 4 timer) |
| Biorama forestillingsdag | Kultur | 5 155 | 5 377 | 222 | 4% | ↗ | |
| Biorama Maskinrommet | Kultur | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Biorama speilsal | Kultur | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Biorama øvelsesdag | Kultur | 1 063 | 1 109 | 46 | 4% | ↗ | I tilknytning til en forestilling |
| Blindkjeller Kjeldås | Skoler | 330 | 344 | 14 | 4% | ↗ | Pris pr. dag |
| Blindkjeller Kjeldås rigging dagen før | Skoler | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | |
| Ekeberghallen (inkl. garderobe) | Idrettshall | 192 | 200 | 8 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Energihuset - Elvebredden | Kultur | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. time |
| Energihuset - Kulturenga | Kultur | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. time |
| Energihuset - Myrullen | Kultur | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. time |
| Energihuset - Sjøgløtt | Kultur | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. time |
| Energihuset - Skogholtet | Kultur | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. time |
| Gymsal Botne | Skoler | 112 | 117 | 5 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Gymsal Galleberg skole | Skoler | 112 | 117 | 5 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Gymsal Kjeldås skole | Skoler | 112 | 117 | 5 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Gymsal Kleiverud | Skoler | 112 | 117 | 5 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Hof Bandbinge, barn og unge | Kultur | Gratis | Gratis | | | | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Hof Bandbinge, voksne | Kultur | 234 | 244 | 10 | 4% | ↗ | En dagdel (inntil 4 timer) |
| Hof Bandbinge, voksne | Kultur | 143 | 149 | 6 | 4% | ↗ | Langtidsleie (inntil 4 timer pr. dag) |
| Hof flerbrukshus, div. møterom | Kultur | Gratis | Gratis | | | | |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Hof flerbrukshus, møterom Låven | Kultur | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Hofhallen (inkl. garderobe og kiosk) | Idrettshall | 192 | 200 | 8 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Høyanghallen (inkl. garderobe) | Idrettshall | 192 | 200 | 8 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Kjærsenteret, fredag - søndag | Kultur | 1 318 | 1 375 | 57 | 4% | ↗ | |
| Kjærsenteret, mandag - torsdag | Kultur | 877 | 915 | 38 | 4% | ↗ | |
| Klasserom | Skoler | 133 | 139 | 6 | 5% | ↗ | Priser pr. time |
| Klatrevegg Gjøklep | Idrettshall | 64 | 67 | 3 | 5% | ↗ | Priser pr. time |
| Klatrevegg Hofhallen | Idrettshall | 128 | 134 | 6 | 5% | ↗ | Priser pr. time |
| Klokkerjordet skole - Allrommet | Kultur | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Klokkerjordet skole - Blackbox/aktivitetssal | Kultur | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Klokkerjordet skole - Flerbrukshall | Idrettshall | 653 | 681 | 28 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Klokkerjordet skole - Musikkrom | Kultur | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Klokkerjordet skole - Turnhall | Idrettshall | 112 | 117 | 5 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Kultursal Hof med kjøkken | Kultur | 3 178 | 3 315 | 137 | 4% | ↗ | Pr. dag |
| Kultursal Hof rigging dagen før | Kultur | 691 | 721 | 30 | 4% | ↗ | |
| Kultursal Hof ved hovedinngang, vestibyle og kjøkken | Kultur | 1 063 | 1 109 | 46 | 4% | ↗ | Pr. dag |
| Kun garderobe idrettshall/gymsal | Idrettshall | 85 | 89 | 4 | 5% | ↗ | Priser pr. time |
| Lys- og lydtekniker pr. påbegynt time | Kultur | 384 | 401 | 17 | 4% | ↗ | Gjelder alle bygg |
| Møterom Hofhallen | Idrettshall | inkl. i leie av hall | inkl. i leie av hall | | | | ellers 156 pr. dagdel |
| Obligatorisk leie av gulv ved div. arrangementer | Idrettshall | 10 098 | 10 532 | 434 | 4% | ↗ | inkl. legging og rengjøring |
| Sande kommunelokale rigging dagen før | Kultur | 691 | 721 | 30 | 4% | ↗ | |
| Sande kommunelokale, lagerbod 2. etasje | Kultur | 425 | 443 | 18 | 4% | ↗ | Pr. halvt år |
| Sande kommunelokale, lagerrom 2. etasje | Kultur | 797 | 831 | 34 | 4% | ↗ | Pr. halvt år |
| Sande kommunelokale, obl. vask arrangementer i helger | Kultur | 2 250 | 2 347 | 97 | 4% | ↗ | Obligatorisk min. 3 timer |
| Sande kommunelokale, sal og kjøkken | Kultur | 3 178 | 3 315 | 137 | 4% | ↗ | Pr. dag |
| Sande prestegård, obl. vask arrangementer i helger | Kultur | 1 500 | 1 565 | 65 | 4% | ↗ | Obligatorisk min. 2 timer |
| Sande prestegård, rigging dagen før | Kultur | 691 | 721 | 30 | 4% | ↗ | |
| Sande prestegård, sal eller peisestua til korte møter | Kultur | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | Priser pr. time (maks 3 timer) |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Sande prestegård, sal, peisestua med kjøkken | Kultur | 2 466 | 2 572 | 106 | 4% | ↗ | Pr. dag |
| Sandehallen (inkl. garderobe) | Idrettshall | 192 | 200 | 8 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Sandetun aktivitetssenter, kaféområde med kjøkken | Kultur | 877 | 915 | 38 | 4% | ↗ | |
| Sandetun aktivitetssenter, møterom | Kultur | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | |
| Selvikhallen (inkl. garderobe) | Idrettshall | 192 | 200 | 8 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Skolekjøkken Hof skole | Skoler | 330 | 344 | 14 | 4% | ↗ | |
| Voldshagan inkl. kjøkken fredag - søndag | Kultur | 1 318 | 1 375 | 57 | 4% | ↗ | |
| Voldshagan inkl. kjøkken mandag - torsdag | Kultur | 877 | 915 | 38 | 4% | ↗ | |
| Voldshagan rigging dagen før | Kultur | 691 | 721 | 30 | 4% | ↗ | |
| Ødegårdbua fredag - søndag | Kultur | 1 318 | 1 375 | 57 | 4% | ↗ | Fra november til og med mars |
| Ødegårdbua mandag - torsdag | Kultur | 877 | 915 | 38 | 4% | ↗ | Fra november til og med mars |

### 20.3.3 Kategori C

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Arrangement i idrettshallene med billettinntekter | Idrettshall | Billettavgift etter avtale | Billettavgift etter avtale | | | | |
| Auditorium Gjøklep skole | Skole | 271 | 283 | 12 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Bibliotek Holmestrand, diverse møterom | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | |
| Bibliotek Holmestrand, multisal | Kultur | 1 318 | 1 375 | 57 | 4% | ↗ | |
| Bibliotek Sande | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | |
| Biorama Bandbinge, voksne | Kultur | 213 | 222 | 9 | 4% | ↗ | Langtidsleie (inntil 4 timer per dag) |
| Biorama Bandrom, barn og unge | Kultur | Gratis | Gratis | | | | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Biorama Bandrom, voksne | Kultur | 468 | 488 | 20 | 4% | ↗ | En dagdel (inntil 4 timer) |
| Biorama forestillingsdag | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | |
| Biorama Maskinrommet | Kultur | 548 | 572 | 24 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Biorama Speilsal | Kultur | 548 | 572 | 24 | 4% | ↗ | Per dagdel (inntil 4 timer) |
| Biorama øvelsesdag | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | I tilknytning til en forestilling |
| Blindkjeller Kjeldås | Skoler | 653 | 681 | 28 | 4% | ↗ | Priser pr. dag |
| Blindkjeller Kjeldås rigging dagen før | Skoler | 548 | 572 | 24 | 4% | ↗ | |
| Ekeberghallen (inkl. garderobe) | Idrettshall | 653 | 681 | 28 | 4% | ↗ | Priser pr. time |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Energihuset - Elvebredden | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | Priser pr. time |
| Energihuset - Kulturenga | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | Priser pr. time |
| Energihuset - Myrullen | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | Priser pr. time |
| Energihuset - Sjøgløtt | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | Priser pr. time |
| Energihuset - Skogholtet | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | Priser pr. time |
| Gymsal Botne | Skoler | 383 | 399 | 16 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Gymsal Galleberg skole | Skoler | 383 | 399 | 16 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Gymsal Kjeldås skole | Skoler | 383 | 399 | 16 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Gymsal Kleiverud | Skoler | 383 | 399 | 16 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Hof Bandbinge, barn og unge | Kultur | Gratis | Gratis | | | | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Hof bandbinge, voksne | Kultur | 468 | 488 | 20 | 4% | ↗ | En dagdel (inntil 4 timer) |
| Hof Bandbinge, voksne | Kultur | 213 | 222 | 9 | 4% | ↗ | Langtidsleie (inntil 4 timer per dag) |
| Hof flerbrukshus, diverse møterom | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | |
| Hof flerbrukshus, møterom Låven | Kultur | 548 | 572 | 24 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Hofhallen (inkl. garderobe og kiosk) | Idrettshall | 653 | 681 | 28 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Høyanghallen (inkl. garderobe) | Idrettshall | 653 | 681 | 28 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Kjærsenteret, fredag - søndag | Kultur | 1 966 | 2 051 | 85 | 4% | ↗ | |
| Kjærsenteret, mandag - torsdag | Kultur | 1 318 | 1 375 | 57 | 4% | ↗ | |
| Klasserom | Skoler | 265 | 265 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. time |
| Klatrevegg Gjøklep | Idrettshall | Etter avtale | Etter avtale | | | | Samråd med klatregruppen |
| Klatrevegg Hofhallen | Idrettshall | Etter avtale | Etter avtale | | | | Samråd med klatregruppen |
| Klokkerjordet skole - Allrommet | Kultur | 548 | 572 | 24 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Klokkerjordet skole - Blackbox/aktivitetssal | Kultur | 548 | 572 | 24 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Klokkerjordet skole - Flerbrukshall | Idrettshall | 192 | 200 | 8 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Klokkerjordet skole - Musikkrom | Kultur | 548 | 572 | 24 | 4% | ↗ | Pr. dagdel (inntil 4 timer) |
| Klokkerjordet skole - Turnhall | Idrettshall | 383 | 399 | 16 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Kultursal Hof hovedinngang, vestibyle og kjøkken | Kultur | 2 126 | 2 217 | 91 | 4% | ↗ | Pr. dag |
| Kultursal Hof med kjøkken | Kultur | 4 942 | 5 155 | 213 | 4% | ↗ | Pr. dag |
| Kultursal Hof rigging dagen før | Kultur | 850 | 887 | 37 | 4% | ↗ | |
| Kun garderobe idrettshall/gymsal | Idrettshall | 213 | 222 | 9 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Lys- og lydtekniker pr. påbegynt time | | 540 | 540 | 0 | 0% | ↘ | Gjelder alle bygg |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Obligatorisk leie av gulv ved div. arrangementer | Idrettshall | 10 098 | 10 532 | 434 | 4% | ↗ | Inkl. legging og rengjøring |
| Sande kommunelokale, obl. vask arrangementer i helger | Kultur | 2 250 | 2 347 | 97 | 4% | ↗ | Obligatorisk min. 3 timer |
| Sande kommunelokale, rigging dagen før | Kultur | 850 | 887 | 37 | 4% | ↗ | |
| Sande kommunelokale, sal og kjøkken | Kultur | 4 942 | 5 155 | 213 | 4% | ↗ | Priser pr. dag |
| Sande prestegård, obl. vask arrangementer i helger | Kultur | 1 500 | 1 565 | 65 | 4% | ↗ | Obligatorisk min. 2 timer |
| Sande prestegård, rigging dagen før | Kultur | 850 | 887 | 37 | 4% | ↗ | |
| Sande prestegård, sal eller peisestua til korte møter | Kultur | 548 | 572 | 24 | 4% | ↗ | Priser pr. time (maks 3 timer) |
| Sande prestegård, sal, peisestua med kjøkken | Kultur | 4 111 | 4 288 | 177 | 4% | ↗ | Priser pr. dag |
| Sandehallen (inkl. garderobe) | Idrettshall | 653 | 681 | 28 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Sandetun aktivitetssenter, kaféområde med kjøkken | Kultur | 1 318 | 1 375 | 57 | 4% | ↗ | |
| Sandetun aktivitetssenter, møterom | Kultur | 548 | 572 | 24 | 4% | ↗ | |
| Selvikhallen (inkl. garderobe) | Idrettshall | 653 | 681 | 28 | 4% | ↗ | Priser pr. time |
| Skolekjøkken Hof skole | Skoler | 653 | 681 | 28 | 4% | ↗ | |
| Voldshagan inkl. kjøkken, fredag - søndag | Kultur | 1 966 | 2 051 | 85 | 4% | ↗ | |
| Voldshagan, inkl. kjøkken, mandag - torsdag | Kultur | 1 318 | 1 375 | 57 | 4% | ↗ | |
| Voldshagan, rigging dagen før | Kultur | 850 | 887 | 37 | 4% | ↗ | |
| Ødegårdbua fredag - søndag | Kultur | 1 966 | 2 051 | 85 | 4% | ↗ | Fra november til og med mars |
| Ødegårdbua mandag - torsdag | Kultur | 1 318 | 1 375 | 57 | 4% | ↗ | Fra november til og med mars |

### 20.3.4 Kategori D

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Lys- og lydtekniker pr. påbegynte time | Kultur | Etter avtale | Etter avtale | | | | Gjelder alle bygg |

## 20.4 Økonomiavdelingen

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Behandlingsgebyr justeringsavtaler mva | | 10% andel av årlig justering | 10% andel av årlig justering | | | | |

## 20.5 Barnehage

### 20.5.1 Foreldrebetaling

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Kostpenger barnehage | | 345 | 360 | 15 | 4% | ↗ | Pris pr mnd. ny sats fra august 2024 |
| Oppholdsbetaling barnehage | | 3 000 | 2 000 | -1 000 | -33% | ↘ | Pris pr mnd. ny sats fra august 2024 |

#### Kostpenger barnehage

I henhold til forskrift om foreldrebetaling i barnehager kan betaling for kost komme i tillegg til den ordinære foreldrebetalingen. Kostpengene skal dekke barnehagens faktiske utgifter til måltidene og fastsettes av barnehageeier. Kostprisen indeksreguleres. Reduksjon for redusert plass Ved redusert plasstørrelse reduseres kostprisen tilsvarende.

#### Oppholdsbetaling barnehage

Makspris for oppholdsbetaling i barnehage er foreslått justert ned i forslaget til statsbudsjett for 2024. Reduksjon i forhold til plasstørrelse For annet omfang enn 100% plass betales prosentsatsen med et påslag på 10% for kostnad til administrasjon Foreldrebetaling i barnehager reguleres ellers av lov om barnehager med forskrift om foreldrebetaling i barnehager.

## 20.6 Skolefritidsordning

### 20.6.1 Foreldrebetaling

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Dagplass ved behov | | 300 | 315 | 15 | 5% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |
| Ettermiddagsplass | | 2 770 | 2 890 | 120 | 4% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |
| Ettermiddagsplass med gratis kjernetid 1. og 2. trinn | | 1 385 | 1 445 | 60 | 4% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |
| Hel plass hele åpningstiden alle dager | | 3 165 | 3 305 | 140 | 4% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |
| Hel plass med gratis kjernetid 1. og 2. trinn | | 1 582 | 1 650 | 68 | 4% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |
| Mat og aktivitetspenger gratis kjernetid 1. og 2. trinn | | 300 | 315 | 15 | 5% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |
| Mat og aktivitetspenger hel plass og ettermiddagsplass | | 300 | 315 | 15 | 5% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |
| Mat og aktivitetspenger redusert plass hele åpningstiden 3 dager pr. uke (60 pst.) | | 185 | 195 | 10 | 5% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Morgenplass fra åpningstid til skolestart alle dager | | 585 | 615 | 30 | 5% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |
| Morgenplass og gratis kjernetid 1. og 2. trinn | | 585 | 615 | 30 | 5% | ↗ | |
| Redusert plass hele åpningstiden 3 dager pr. uke (60 pst.) | | 2 320 | 2 420 | 100 | 4% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |
| Redusert plass hele åpningstiden 3 dager pr. uke (60 pst.) med gratis kjernetid 1. og 2. trinn | | 1 166 | 1 220 | 54 | 5% | ↗ | Pris pr. mnd. ny sats fra august 2024 |

### Redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid for elever på 1. og 2. trinn

Det er vedtatt nasjonal forskrift om foreldrebetaling i SFO. Denne sier at foreldrebetaling i kommunal SFO på 1. og 2. trinn, maksimalt skal utgjøre seks prosent av husholdningens samlede kapital- og personinntekt. Fra august 2022, er det innført 12 uketimer gratis kjernetid for barn på 1. trinn. Fra august 2023 omfatter ordningen også 2. trinn. Betalingssatsene fremgår av regulativet.

### Gratis SFO for 5.-7. trinn

Elever med særskilte behov og som har nedsatt funksjonsevne, kan ha rett til gratis SFO-plass i 5. til 7. trinn. Foresatte må søke SFO-plass i Visma Flyt skole, på samme måte som SFO-plass for 1. til 4. trinn. I tillegg må foresatte sende søknad med begrunnelse til rektor. De som får innvilget SFO-plass i 5. til 7. trinn, betaler kun mat- og aktivitetspenger hvis det er aktuelt.

### Søskenmoderasjon

Det gis søskenmoderasjon på 25 prosent for barn nummer to og 50 prosent reduksjon fra barn nummer tre. Reduksjonen beregnes ut fra den rimeligste plassen. Inntektsavhengig fritak for foreldrebetaling vurderes og innvilges etter de til enhver tid gjeldende retningslinjer.

## 20.7 Helse-, sosial- og omsorgstjenester

### 20.7.1 Praktisk bistand (hjemmehjelp) og BPA

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Abonnement inntekt under 2 G | | 215 | 215 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. mnd. |
| Egenandel praktisk bistand enkelttimer | | 372 | 388 | 16 | 4% | ↗ | Pris pr. time |
| Praktisk bistand inntekt 2-3 G | | 1 063 | 1 109 | 46 | 4% | ↗ | Pris pr. mnd. |
| Praktisk bistand inntekt over 3 G | | 2 540 | 2 649 | 109 | 4% | ↗ | Pris pr. mnd. |

### Abonnement inntekt under 2 G

Egenandeler for kommunale helse- og omsorgstjenester 2024 vil meldes fra Helse- og omsorgsdepartementet i slutten av desember 2023

### 20.7.2 Andre tjenester

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Dagsenter hjemmeboende demente, egenandel (opphold og måltider) | | 205 | 214 | 9 | 4% | ↗ | Pris pr. dag |
| Dagopphold | | 100 | 100 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. dag |
| Gruppebehandling fysioterapeut | | 425 | 443 | 18 | 4% | ↗ | |
| Korttidsopphold eller annen boform for heldøgns opphold, egenandel | | 180 | 180 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. døgn |
| Middag | | 112 | 117 | 5 | 4% | ↗ | |
| Renholdsutstyr praktisk bistand, egenandel | | 165 | 172 | 7 | 4% | ↗ | Pris pr. mnd. pr. husstand |
| Servicepakke | | 3 800 | 3 963 | 163 | 4% | ↗ | Pris pr. person pr. mnd. |
| Servicepakke, samlet pris for ektefelle og samboer | | 5 991 | 6 249 | 258 | 4% | ↗ | Pris pr. husstand |
| Trygghetspakke | | 433 | 452 | 19 | 4% | ↗ | Pris pr. mnd. |

#### Dagopphold

Makspris i henhold til forskrift. Egenandeler for kommunale helse- og omsorgstjenester 2024 vil meldes fra Helse- og omsorgsdepartementet i slutten av desember 2023

#### Korttidsopphold eller annen boform for heldøgns opphold, egenandel

Ved langtidsopphold og korttidsopphold i institusjon mer enn 60 døgn pr. kalenderår, vil egenandelen kommunen krever beregnes etter langtidstakst. Makspris i henhold til forskrift. Egenandeler for kommunale helse- og omsorgstjenester 2024 vil meldes Helse- og omsorgsdepartementet i slutten av desember 2023

#### Middag

Vedtak om middag

#### Trygghetspakke

Skal være til selvkost. Estimert pris fra Careium.

## 20.8 Leiepriser uteareal

Torgplass kan leies på Fiskebrygga i Holmestrand og Torget i Sande sentrum. Ved sirkusarrangement i Sande leies «sirkusplassen» ut i Skafjellåsen.

Torghandlere som ønsker å selge blomster, grønnsaker, jordbær eller lignende, privatpersoner som ønsker å selge husflidsprodukter / hjemmelagde produkter, firmaer, politiske partier, musikk eller lignende som ønsker standplass kan leie torgplass.

Vinter: desember, januar og februar

Vår: mars, april og mai

Sommer: juni, juli og august

Høst: september, oktober og november

### 20.8.1 Leie av torgplasser, park/grøntanlegg og friluftsområder

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Leie av torgplasser | | 67 | 70 | 3 | 4% | ↗ | Priser pr. dag |
| Leie av torgplasser | | 535 | 560 | 25 | 5% | ↗ | Priser pr. sesong |
| Leie park/grøntanlegg og friluftsområder | | Etter avtale | Etter avtale | | | | |

## 20.9 Parkering

### 20.9.1 Farmand

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Etter første 30 min. | Hverdager kl. 0800-1800 | 25 | 26 | 1 | 4% | ↗ | Priser pr. time. Maks 2 timer |
| Etter første 30 min. | Lørdager kl. 0800-1500 | 0 | 26 | 26 | 0% | ↘ | Priser pr. time. Maks 2 timer |
| Første 30 min. | Hverdager kl. 0800-1800 | Gratis | Gratis | | | | |
| Første 30 min. | Lørdag kl. 0800-1500 | Gratis | Gratis | | | | |

### 20.9.2 Gamletorget, Langgt. 19-21, Havnegata. 7 og Sundbrygga

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Etter andre time | Hverdager kl. 0800-1800 | 25 | 26 | 1 | 4% | ↗ | Priser pr. time. Maks 4 timer |
| Etter andre time | Lørdager kl. 0800-1500 | 0 | 26 | 26 | 0% | ↘ | Priser pr. time. Maks 4 timer |
| Første 2 timer | Hverdager kl. 0800-1800 | Gratis | Gratis | | | | |
| Første 2 timer | Lørdager kl. 0800-1500 | Gratis | Gratis | | | | |

### 20.9.3 Krana

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Etter andre time | Hverdager kl. 0800-1800 | 10 | 11 | 1 | 10% | ↗ | Priser pr. time |
| Etter andre time | Lørdager kl. 0800-1500 | 0 | 11 | 11 | 0% | ↘ | Priser pr. time |
| Første to timer | Hverdager kl. 0800-1800 | Gratis | Gratis | | | | |
| Første to timer | Lørdager kl. 0800-1500 | Gratis | Gratis | | | | |
| Parkeringsavgift | | 50 | 55 | 5 | 10% | ↗ | Priser pr. døgn |
| Parkeringskort | | 825 | 900 | 75 | 9% | ↗ | Priser pr. mnd. |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Parkeringskort | | 3 500 | 3 750 | 250 | 7% | ↗ | Priser pr. halvår |
| Parkeringskort | | 6 200 | 6 500 | 300 | 5% | ↗ | Priser pr. år |

## 20.10 Bobilparkering og gjestehavn

### 20.10.1 Bobil

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Leie av plass | | 210 | 220 | 10 | 5% | ↗ | Priser pr. døgn + strøm |

#### Leie av plass

Strøm kr 5 pr time.

### 20.10.2 Gjestehavn

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| < 30 fot sommer | | 210 | 250 | 40 | 19% | ↗ | Priser pr. døgn inkl. strøm |
| < 30 fot Vinter | | 105 | 125 | 20 | 19% | ↗ | |
| 31 - 40 fot sommer | | 310 | 330 | 20 | 6% | ↗ | Priser pr. døgn inkl. strøm |
| 31- 40 fot vinter | | 155 | 165 | 10 | 6% | ↗ | |
| 41 - 50 fot sommer | | 415 | 430 | 15 | 4% | ↗ | Priser pr. døgn inkl. strøm |
| 41 - 50 fot vinter | | 210 | 215 | 5 | 2% | .... | |
| 51> fot sommer | | 520 | 550 | 30 | 6% | ↗ | Priser pr. døgn inkl. strøm |
| 51> fot vinter | | 260 | 275 | 15 | 6% | ↗ | |

#### < 30 fot sommer

Gjelder i perioden 01.04-14.10.

#### < 30 fot Vinter

Gjelder i perioden 15.10.-31.03

#### 31 - 40 fot sommer

Gjelder i perioden 01.04.-14.10

#### 31- 40 fot vinter

Gjelder i perioden 15.10.-31.03

#### 41 - 50 fot sommer

Gjelder i perioden 01.04.-14.10.

#### 41 - 50 fot vinter

Gjelder i perioden 15.10.-31.03

#### 51> fot sommer

Gjelder i perioden 01.04.-14.10

### 51> fot vinter

Gjeldende i perioden 15.10.-31.03.

## 20.11 Holmestrand havn

### Generelle bestemmelser

Holmestrand havn har ikke innkreving av anløpsavgift. Havnen tar kun betalt med vederlag og gebyrer. Holmestrand havn inngår avtaler med et selskap for bruk av havnefasiliteter. Dette selskapet er ansvarlig for å innkreve alle vederlag og gebyrer som gjelder den aktuelle avtalen.

### Fast leie av kommunale kaianlegg og eller andre havneinnretninger.

Havnestyret kan, heller enn å benytte avgifter hjemlet i havne og farvannslovens § 23, inngå faste avtaler for leie av kommunale kaier og eller andre kai innretninger. Leiebeløpet skal dekke de kostnader som kan henføres til leieobjektet og bruken av dette.

### Rabatter, spesielle forhold og særskilte avtaler

Skip i fast rute innvilges inntil 30 pst. rabatt på oppgitte priser. Havneadministrasjonen godkjenner ruteplan som grunnlag for å innrømme rabatt. Havneadministrasjonen kan i særlige tilfeller, gitt forretningsmessige forhold og hensyn, samferdselsmessige hensyn eller andre spesiell forhold innvilge ordninger for rabatterte priser for bruk av kaier, fergeleier og havneinnretninger

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Kaivederlag | | 27 | 28 | 1 | 4% | ↗ | Priser pr. meter pr. døgn |
| Leie av areal på Havnevesenets område på Hakan | | 50 | 52 | 2 | 4% | ↗ | Priser pr. m2 pr. mnd. |
| Passasjervederlag | | 3 | 5 | 2 | 67% | ↗ | Priser pr. passasjer |

### Kaivederlag

Kaivederlaget er fartøyets betaling for bruken av kaier som eies eller forvaltes av Holmestrand havnevesen. Kaivederlaget beregnes på bakgrunn av skipets lengde (i meter) per døgn liggetid til kai. Minste avgiftsbeløp er 240 kroner per påbegynt døgn. Kaivederlaget svares per påbegynt døgn (liggetid). Liggetiden regnes fra fartøyet legger til og inntil det går fra kai. Del av døgn på 6 timer eller mindre regnes for 1/2 døgn. Det betales dog alltid kaivederlag for minst ett døgn. For fartøy som etter ordre fra havnevesenet må forhale fra kaien for å gi plass for annet fartøy og deretter legger til kaien igjen, regnes liggetiden som om fartøyet hele tiden har ligget ved kaien. Fritatt for kaivederlag: – Orlogsfartøyer, både norske og utenlandske. – Kystverkets skip er inntil videre fritatt, som dekning av de tjenester Kystverket p.t. utfører, men som etter lov om havner og farvann tilligger kommunen og havnevesenet.

### Varevederlag

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Container, brakker etc. | | 185 | 193 | 8 | 4% | ↗ | Priser pr. stk. |
| Fast mineralsk brensel: Kull, koks, sinders, ved | | 11,20 | 11,70 | 0,50 | 4,46% | ↗ | Priser pr. tonn |
| Ferjegods: Lastebiler, tankbiler, tilhengere | | 100 | 105 | 5 | 5% | ↗ | Priser pr. kjøretøy |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ikke-jernholdige mineraler og avfall | | 11,20 | 11,70 | 0,50 | 4,46% | ↗ | Priser pr. tonn |
| Jord, sand, stein, singel, pukkstein, asfalt | | 11,20 | 11,70 | 0,50 | 4,46% | ↗ | Priser pr. tonn |
| Kjemiske produkter | | 8,70 | 9,10 | 0,40 | 4,60% | ↗ | Priser pr. tonn |
| Korn | | 11,20 | 11,70 | 0,50 | 4,46% | ↗ | Priser pr. tonn |
| Murstein, kalkstein, skifer, klorkalsium (veisalt), gips | | 11,20 | 11,70 | 0,50 | 4,46% | ↗ | Priser pr. tonn |
| Stål, aluminium og andre metaller | | 11,20 | 11,70 | 0,50 | 4,46% | ↗ | Priser pr. tonn |

### Ferjegods: Lastebiler, tankbiler, tilhengere

Varevederlag er betaling for varens bruk av kaier, arealer og innretninger knyttet til disse. Varevederlag beregnes enten på bakgrunn av varenes vekt (i tonn) eller per lasteenhet, for alle varer som fraktes med skip over Holmestrand havns kaier. Vederlaget dekker lagring av varer på havnevesenets arealer inntil 48 timer etter lossing eller lasting.

### Lagringsvederlag

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Lagringsvederlag på åpent areal | | 5,0 | 5,2 | 0,2 | 4,0% | ↗ | Priser pr. m2 pr. døgn |
| Lagringsvederlag ved ukjent areal | | 5,0 | 5,2 | 0,2 | 4,0% | ↗ | Priser pr. tonn pr. døgn |

### Lagringsvederlag på åpent areal

For varer inkl. last i containere og/eller utstyr av diverse art som blir tilført havnevesenets arealer fra sjø eller land, og som blir liggende utover 48 timer etter endt lossing eller lasting, skal det betales gebyr til havnekassen per påbegynt døgn.

## 20.11.1 Gebyr for hensetting av vogner

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Vederlag trailer | | 112 | 117 | 5 | 4% | ↗ | Priser pr. stk. pr. døgn |
| Vederlag vognenhet | | 56 | 59 | 3 | 5% | ↗ | Priser pr. stk. pr. døgn |

### Vederlag trailer

Biler, tilhengervogner og annet rullende materiell mv. kan bare hensettes på havnevesenets områder etter tillatelse av havnevesenet.

### Vederlag vognenhet

Biler, tilhengervogner og annet rullende materiell mv. kan bare hensettes på havnevesenets områder etter tillatelse av havnevesenet.

## 20.11.2 Takster for levering av vann

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Vannlevering | | 26,00 | 27,10 | 1,10 | 4,23% | ↗ | Priser pr. tonn/m3. Minstesats kr 406,50 inntil 15 tonn/m3 |

### Vannlevering

Vannlevering til fartøyer mv. skjer i tidsrommet kl. 0800-1500 på hverdager. Utenfor ordinær arbeidstid påløper overtidstillegg.

#### 20.11.3 Kontrollgebyr

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Biler og materiell | | 620 | 647 | 27 | 4% | ↗ | Gebyr pr. døgn |
| Tilhengere og vogntog | | 620 | 647 | 27 | 4% | ↗ | Gebyr pr. enhet pr. døgn |
| Tomcontainere | | 370 | 386 | 16 | 4% | ↗ | Gebyr pr. TEU pr. døgn |

### Vederlag for istjenesten

Til dekning av kostnadene med isbryting ilegges alle fartøyer som trafikkerer havnen i tidsrommet 1. desember og 31. mars et isvederlag tilsvarende 10 pst. av totale øvrige påløpte vederlag.

*Alle priser er eksklusiv merverdiavgift.*

## 20.12 Tekniske tjenester

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Graving i kommunal vei og andre offentlige arealer | | 4 000 | 4 172 | 172 | 4% | ↗ | |

### Graving i kommunal vei og andre offentlige arealer

Holmestrand kommune krever kostnadene for behandling av gravesøknader refundert i tråd med selvkostprinsippet, jfr. Ledningsforskriften §18.

## 20.13 Vann og avløp

I henhold til bokføringsforskriften faktureres eiendomsgebyr månedlig fra og med 2024 til alle abonnenter. Det følger av bokføringsforskriften § 5-2-2 at salgsdokument skal utstedes snarest mulig og senest en måned etter levering av tjenesten med mindre annet er bestemt i forskriften.

### Rammer for gebyrberegning

Gebyrinntektene skal ikke overstige kommunens kostnader, men kan avregnes over en 4 års periode.

Holmestrand kommune beregner kommunale eiendomsgebyrer i tråd med Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften).

Utdypende informasjon til gebyrregulativ finnes i Holmestrand kommunes «Forskrift om vann og avløpsgebyr» og «Forskrift om utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende, Holmestrand, Vestfold»

Arealet beregnes som bruksareal BRA [m2] etter Norsk Standard 3940.

Alle priser er eksklusiv mva.

**Engangsgebyr for tilknytning**
Engangsgebyr betales ved tilknytning til offentlig vann- og /eller avløpledningsnett.
Gebyrsatsen er lik for bolig og næring, og er uavhengig byggets areal (flat sats)

**Årsgebyr**
Årsgebyret er todelt og består av fastgebyr (fast del), og et forbruksgebyr (variabel del). Forbruksgebyret beregnes enten ut fra målt forbruk, eller stipuleres etter boligens/bygningens størrelse/areal.

Hvor stor andel av årsgebyret som skal være henholdsvis fast og variabel del;
For vann skal 40 pst av årsgebyret være fast del og 60 pst være variabel del.
For avløp skal 50 pst av årsgebyret være fast del og 50 pst være variabel del.
Fast del beregnes basert på andelen kapitalkostnader, men maksimalt 50 pst.

For eiendommer som må installere avløpspumpe, reduseres årsgebyr avløp med 30 pst per eiendom per år. Dette gjelder både fastgebyr og forbruksgebyr.

**Fastgebyr**
Fastgebyr (fast del) differensieres etter brukerkategori:
Boligeiendom og fritidseiendom skal betale fastgebyr som en fast sats per boenhet.
Fritidseiendom som ikke har registrert boenhet skal betale fastgebyr som en fast sats per fritidsbygg.

Næringseiendom skal betale fastgebyr etter fastsatte kategorier som gjenspeiler vannforbruket til den enkelte eiendom.

Kombinasjonseiendom skal betale fastgebyr etter fastsatte kategorier for hver enkelt næringsdel basert på målt forbruk. I tillegg skal hver boenhet betale fastgebyr etter samme sats som annen boligeiendom eller fritidseiendom.

**Forbruksgebyr**
Forbruksgebyr (variabel del), beregnes på grunnlag av målt forbruk eller stipulert forbruk.

Målt forbruk: Vannforbruket beregnes etter vannmåler. Avløpsmengden regnes lik vannmengde.
Gebyrberegningen fastsettes slik: målt forbruk (m3) * enhetspris (kr/m3) = forbruksgebyr.

Stipulert forbruk: For abonnenter som ikke har vannmåler, stipuleres forbruksgebyret ut fra byggets areal. For bolig beregnes arealet separat for den enkelte boenhet. Bruksarealet er definert i Norsk Standard 3940.

**Installasjon og avlesning av vannmåler**
Vannmåler bekostes av kommunen. Installasjon av vannmåler bekostes av abonnenten. Vannmåler er kommunens eiendom dersom ikke annen ordning er avtalt med abonnenten.
Avlesning av vannmåler en gang pr. år, med frist 31.12. hvert år, og det blir sendt ut SMS/skjema for registrering av målerstand. Dersom abonnenten unnlater å foreta den årlige avlesningen, slik at kommunen må reise ut for å lese av, så blir abonnenten belastet for avlesningsgebyr.

**Midlertidig tilknytning av vann og avløp**
Eier/fester av eiendom som midlertidig knyttes til kommunens vann- og avløpsanlegg, skal betale fastgebyr og forbruks gebyr etter gjeldende regler for næringsvirksomhet. Det betales ikke engangsgebyr for tilknytning ved midlertidig bruk, men kommunens eventuelle kostnader ved tilknytning og frakopling belastes utbygger ev. eier/fester av eiendommen.

**Gebyrreduksjon**
Abonnenten har rett til reduksjon i gebyr (prisavslag) ved feil eller mangel ved vannforsyningen i medhold av Forbrukerkjøpslovens regler om prisavslag.

Vilkår for gebyrreduksjon er at mangelen skyldes forhold på kommunens side, for eksempel forurensing i vannkilde eller feil ved kommunalt anlegg.
Sats for gebyrreduksjon er 250 kroner.

For de kommunale abonnentene på Bjerkøya som ikke er tilknyttet renseanlegg, men annen kommunal avløpsløsning gis det en reduksjon på 300 kroner.

**Gebyr for fra- /eller tilkobling**
Når kommunen foretar fra- /eller tilkobling skal det betales et gebyr for dette. Gebyr for frakopling er 800 kroner og gebyr for tilkobling er 800 kroner.

**Vann-/slamkiosk**
Gebyr for nøkkel er 500 kroner. Forbruket for vann fra vannkiosken og mottak av slam til slamkiosk skal faktureres ut med prisen som gjelder pr. m3.
Bakgrunnen for registrering og fakturering er bl.a.:

- Få kontroll på vannmengder som tas ut.
- Unngå bruk av vannhydranter som kan medføre slitasje, vannlekkasjer og dårlige vannprøver.
- Belaste utgiften riktig.
- Kostnadsbesparelse for levering av slam

### 20.13.1 Forbruksgebyr - Vann

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Enhetspris for vann | | 13,20 | 16,10 | 2,90 | 21,97% | ↗ | Priser pr. m3 |
| Forbruk bolig/boenhet over 70 m2 | Bolig/pr. boenhet | 2 970 | 3 623 | 653 | 22% | ↗ | Stipulert ut fra areal: 225 m3 |
| Forbruk bolig/boenhet under 70 m2 | Bolig/pr. boenhet | 2 310 | 2 818 | 508 | 22% | ↗ | Stipulert ut fra areal: 175 m3 |
| Forbruk næring pr. påbegynte 100 m2 | | 1 320 | 1 610 | 290 | 22% | ↗ | Stipulert ut fra areal: 100m3 |
| Fra-/ eller tilkobling av abonnement | | 800 | 800 | 0 | 0% | ↘ | Når kommunen foretar fra- /eller tilkobling skal det betales et gebyr for dette. |
| Nøkkel til vann- /slamkiosk | | 500 | 500 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. nøkkel |

### 20.13.2 Forbruksgebyr - Avløp

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Enhetspris for avløp | | 17,78 | 19,77 | 1,99 | 11,19% | ↗ | Priser pr. m3 |
| Forbruk bolig/boenhet over 70 m2 | Bolig/pr. boenhet | 4 001 | 4 449 | 448 | 11% | ↗ | Stipulert ut fra areal: 225 m3 |
| Forbruk bolig/boenhet under 70m2 | Bolig/pr. boenhet | 3 112 | 3 460 | 348 | 11% | ↗ | Stipulert ut fra areal: 175 m3 |
| Forbruk næring pr. påbegynte 100 m2 | | 1 778 | 1 977 | 199 | 11% | ↗ | Stipulert ut fra areal: 100m3 |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Fra-/ eller tilkobling av abonnement | | 800 | 800 | 0 | 0% | ↘ | Når kommunen foretar fra-/eller tilkobling skal det betales et gebyr for dette. |
| Nøkkel til vann-/slamkiosk | | 500 | 500 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. nøkkel |

### 20.13.3 Vannmåler

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Avlesningsgebyr | | 800 | 800 | 0 | 0% | ↘ | Gjelder når abonnenten unnlater å foreta den årlige avlesningen. Gebyr per avlesning. |
| Nøkkel til vannmålerkiosk | Stk. | 500 | 500 | 0 | 0% | ↘ | Ny |

### 20.13.4 Engangsgebyr for tilknytning - Vann

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bolig og næring | | 20 000 | 20 000 | 0 | 0% | ↘ | Gebyrsatsen er lik for bolig og næring, og er uavhengig av byggets areal (flat sats) |

### 20.13.5 Engangsgebyr for tilknytning - Avløp

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bolig og næring | | 20 000 | 20 000 | 0 | 0% | ↘ | Gebyrsatsen er lik for bolig og næring, og er uavhengig av byggets areal (flat sats) |

### 20.13.6 Fastgebyr - Vann

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bolig- og fritidseiendommer | 1 | 1 500 | 2 304 | 804 | 54% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 0-300 m3 | 1 | 1 500 | 2 304 | 804 | 54% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 1 001-3 000 m3 | 6 | 9 000 | 13 824 | 4 824 | 54% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 20001-50000 m3 | 50 | 75 000 | 115 200 | 40 200 | 54% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 3001-6000 m3 | 12 | 18 000 | 27 648 | 9 648 | 54% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 301-1000 m3 | 3 | 4 500 | 6 912 | 2 412 | 54% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 6001-20000 m3 | 24 | 36 000 | 55 296 | 19 296 | 54% | ↗ | |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk over 50.000 m3 | 100 | 150 000 | 230 400 | 80 400 | 54% | ↗ | |

### 20.13.7 Fastgebyr - Avløp

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bolig og fritidseiendommer | 1 | 2 495 | 3 619 | 1 124 | 45% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 0-300 m3 | 1 | 2 495 | 3 619 | 1 124 | 45% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 1 001-3 000 m3 | 6 | 14 970 | 21 714 | 6 744 | 45% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 20 001-50 000 m3 | 50 | 124 750 | 180 950 | 56 200 | 45% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 3 001-6 000 m3 | 12 | 29 940 | 43 428 | 13 488 | 45% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 301-1 000 m3 | 3 | 7 485 | 10 857 | 3 372 | 45% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk 6 001-20 000 m3 | 24 | 59 880 | 86 856 | 26 976 | 45% | ↗ | |
| Næring og kombinasjonseiendom med forbruk over 50 000 m3 | 100 | 249 500 | 361 900 | 112 400 | 45% | ↗ | |
| Reduksjon avløp | | -300 | -300 | 0 | 0% | ↘ | For de kommunale abonnentene på Bjerkøya som ikke er tilknyttet renseanlegg, men annen kommunal avløpsløsning. |

## 20.14 Private avløpsanlegg

### Tømming av slam fra private avløpsanlegg

Kommunal tømming av slam fra minirenseanlegg, slamavskillere og tette tanker utføres gjennom et vertskommune-samarbeid, der Lier kommune er vertskommune.

### Tilsynet for små avløpsanlegg

De syv kommunene Drammen, Hole, Holmestrand, Krødsherad, Lier, Modum og Øvre Eiker samarbeider om tilsyn og oppfølging av små avløpsanlegg. Lier kommune er vertskommune for tilsynskontoret.

Dette gebyrregulativet gjelder arbeid utført av Tilsynet for små avløpsanlegg. Tilsynet utøver kommunens myndighet etter forurensningsforskriftens kapittel 12. Gebyrene er vedtatt av kommunestyrene i samarbeidskommunene med hjemmel i:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) av 13. mars 1981, § 52 a.
- Forurensningsforskriftens § 11-4

- Lokal forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll med avløpsanlegg, vedtatt i hver av samarbeidskommunene

Regulativet gjelder fra 01.01.2024 og erstatter tidligere gjeldende gebyrregulativ.

## Kapittel 1 GENERELLE BESTEMMELSER

**1.1 Betalingsplikt**
Den som får utført tjenester etter dette regulativet, skal betale gebyr etter satser og retningslinjer som framgår av regulativet. Eier er økonomisk ansvarlig for festers og brukers plikter overfor kommunen. Er eiendommen festet bort for 30 år eller mer, er festeren økonomisk ansvarlig om ikke annet er avtalt. Det samme gjelder når festeren har rett til å få festet forlenget, slik at samlet festetid blir mer enn 30 år.

Klage på gebyrfastsettelse eller søknad om helt eller delvis fritak fra å betale gebyr, medfører ikke utsettelse av betalingsfrist.

Ved salg av eiendom skal oppgjøret for kommunale gebyrer skje mellom selger og kjøper, gjerne med bistand fra eiendomsmegler. Kommunen har ikke ansvar for dette oppgjøret.

Har mangelfulle eller feil opplysninger ført til feilaktig gebyrberegning, skal beregningen rettes og differansen gjøres opp. Krav som er foreldet etter reglene om foreldelse av fordringer, dekkes ikke.

**1.2 Gebyr beregnet etter medgått tid**
For søknader / arbeid som ikke dekkes av de vedtatte satser eller når arbeidet krever større arbeidsmengde på grunn av ekstra kontroller og lignende, skal gebyret beregnes etter medgått tid.

**1.3 Hvilket regulativ skal benyttes?**
Gebyret for søknad om utslippstillatelse skal beregnes etter det regulativet som gjelder den dato kommunen mottar en fullstendig søknad, jf. forurensningsforskriften § 12-4. Gebyret for tilsyn og slamtømming skal beregnes etter det regulativet som gjelder den dato arbeidet ble gjennomført.

**1.4 Betalingstidspunkt**
Følgende betalingstidspunkt gjelder som hovedregel:

Gebyret skal være betalt inn 21 dager regnet fra fakturadato. Ved manglende betaling påløper purregebyr og renter, og kravet sendes til innfordring. Søknad om nedsettelse/bortfall av gebyr utsetter ikke betalingsfristen.

**1.5 Søknad om reduksjon av åpenbart urimelig gebyr**
Kommunen kan frafalle påløpt gebyr helt eller delvis dersom særlige grunner tilsier det, jf. lokal forskrift § 6.

Hvis gebyret anses å bli åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken, eller anses åpenbart urimelig av andre grunner, kan kommunen vurdere en annen gebyrstørrelse. En rimelighetsvurdering etter denne bestemmelsen bør ta utgangspunkt i gebyr for sammenlignbare saker eller etter gjeldende timepris.

Søknad om nedsettelse av gebyr utsetter ikke betalingsfristen.

**1.6 Klage**
Enkeltvedtak truffet i medhold av forskriften kan påklages til kommunens klagenemnd. Kommunen kan

frafalle påløpt gebyr helt eller delvis dersom særlige grunner tilsier det. Kommunestyrets vedtak om gebyrsatser er en forskrift, jf. forvaltningsloven av 10.2.1967 § 2, 1. ledd pkt. c. Dette kan ikke påklages.

Gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. forurensingsloven § 52 a, 2. ledd.

**1.7 Endring av gebyrregulativet eller gebyrsatsene**
Endringer av gebyrregulativet vedtas av kommunestyret, normalt i forbindelse med kommunestyrets behandling av budsjettet for kommende år.

**1.8 Overføring av utestående beløp**
Ved feil betalt beløp under beløpsgrense fastsatt i prislista, overføres summen til neste ordinære faktura. Ved beløp større enn fastsatt beløpsgrense sendes ny faktura eller beløpet tilbakebetales.

## Kapittel 2 GEBYR FOR SLAMTØMMING

Gebyr for slamtømming faktureres etterskuddsvis, og faktura for rapporterte tømminger sendes månedlig. Det skal betales ett gebyr per anlegg, uavhengig av hvor mange husstander som er tilknyttet anlegget. Ved særlige tilfeller kan kommunen kreve andre betalingsavtaler.

Tømmegebyret omfatter bl.a. varsling og dokumentasjon til anleggseiere, tømmefirmaets tømming av anlegget, transport til septikmottak, gebyr for viderebehandling ved septikmottaket, administrasjon av tømmeordningen og oppfølging av anlegg med vanskelig adkomst eller andre problemer som vanskeliggjør tømming.

Gebyr for slamtømming har samme lovhjemmel som avfallsgebyr, jf. forurensningsloven § 26, 4. ledd. Gebyret har legalpant etter panteloven § 6-1, jf. forurensningsloven § 34, 5. ledd.

**2.1 Tømmefrekvens**

| Type anlegg | Normal tømmefrekvens (minimum) |
|---|---|
| Slamavskiller bolig | Hvert 2. år |
| Slamavskiller fritidsbolig | Hvert 4. år |
| Minirenseanlegg | Etter leverandørens spesifikasjon |
| Tett tank | Hvert år |
| Gråvannstank | Hvert 4. år |

Tilsynet har anledning til å pålegge en hyppigere tømmefrekvens, jf. lokal forskrift for tømming av tanksystem for oppsamling av avløpsslam og avløpsvann § 4.

**2.2 Volum på tank**
Gebyrsatsen for tømming av slamavskiller, minirenseanlegg og tett tank er differensiert i henhold til angitt volum på tanken i tilsynskontorets anleggsregister.

Dersom anleggseier mener at angitt volum på tanken er feil, må det framlegges skriftlig dokumentasjon fra kompetent firma eller bestilles kontrollmåling fra tømmefirmaet som har oppdraget i kommunen. Kontrollmåling faktureres som ekstraarbeid (medgått tid).

**2.3 Andre tjenester / kostnader knyttet til slamtømming**
Ekstraarbeid (f.eks. spyling av tette rør, kontrollmåling av tankvolum) i forbindelse med tømming faktureres etter medgått tid. Dette faktureres etterskuddsvis på neste ordinære faktura. Alle typer

arbeid som er beskrevet i tømmeinstruks og nødvendig for å gjennomføre tømming på riktig måte, inngår i det faste tømmegebyret og faktureres ikke ekstra.

Tømming av utedo / tørrtoalett (uten vannspyling) omfattes ikke av den organiserte tømmeordningen. De som (frivillig) velger å benytte det engasjerte tømmefirmaet til å tømme utedo / tørrtoalett, vil imidlertid faktureres via tilsynskontoret. Tjenesten faktureres etterskuddsvis ved neste ordinære fakturautsending.

Dersom tømmefirma på tross av tilsendt varselbrev ikke får gjennomført tømming, faktureres det for oppmøte (egen gebyrsats). Dette faktureres etterskuddsvis på neste ordinære faktura.

Tillegg for utrykning kan faktureres dersom det kreves tømming helg eller helligdag. Det samme gjelder dersom det kreves tømming samme dag og bestillingen kommer til leverandørens kontor etter klokken 1200. Alle parter plikter å bidra til at flest mulige tømminger kan utføres uten utrykninger. For anlegg som jf. arbeidslister fra tilsynskontoret allerede skulle vært tømt, faktureres det ikke tillegg for utrykning.

**2.4 Fritak fra slamtømmegebyr**
Alle eiendommer med avløpsanlegg med mindre enn 50 personer tilknyttet omfattes av tømmeordningen. For eiendommer som ikke er i bruk i ett kalenderår eller lenger, kan det søkes skriftlig fritak fra tømming.

Forutsetning for å gi fritak er at tømmefirma tømmer anlegget fullstendig og gir tilsynskontoret beskjed om at dette er gjort. For eiendommer hvor det er gitt fritak, plikter eier selv å informere når avløpsanlegget igjen tas i bruk. Tilsynskontoret vil også hvert år rutinemessig undersøke hvorvidt eiendommen står ubebodd.

## Kapittel 3 GEBYR FOR TILSYN

Gebyr for tilsyn faktureres i august hvert år. Alle avløpsanlegg som er registrert i drift per 01.07. må betale tilsynsgebyr for dette året. For anlegg som skal nedlegges / tilknyttes kommunalt avløpsnett, må ferdigmeldingsskjema for arbeidet foreligge før 01.07. hos tilsynskontoret for at anlegget skal kunne unntas tilsynsgebyr.

Det må sendes separat faktura for tilsynsgebyr fordi det kun er slamtømmegebyret som har legalpant, dette har da en annen innfordringsmåte. Det skal betales ett tilsynsgebyr per avløpsanlegg, uavhengig av hvor mange husstander som er tilknyttet anlegget. For husstander som har separate avløpsanlegg for svartvann og gråvann, betales imidlertid kun ett tilsynsgebyr.

Tilsynsgebyret omfatter bl.a. tømmefirmaets kontroll ved rutinemessig tømming av anlegget, prøvetaking og analyse av vannprøver fra visse typer avløpsanlegg, kontroll av eventuell oppstuving i infiltrasjonsarealer, kontroll av utslippspunkt, administrasjon av tilsynsordningen og oppfølging av anlegg med avvik. Arbeidet er beskrevet i en egen tilsynsplan. Gebyr for tilsyn er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. lokal forskrift og forurensningsloven § 52a, 2. ledd.

**3.1 Fritak fra tilsynsgebyr**
Alle eiendommer med avløpsanlegg med mindre enn 50 personer tilknyttet omfattes av tilsynsordningen. For eiendommer som ikke er i bruk i ett kalenderår eller lenger, kan det søkes skriftlig fritak fra tilsyn.
Forutsetning for å gi fritak er at tømmefirma tømmer anlegget fullstendig og gir tilsynskontoret beskjed om at dette er gjort. For eiendommer hvor det er gitt fritak, plikter eier selv å informere når

avløpsanlegget igjen tas i bruk. Tilsynskontoret vil også hvert år rutinemessig undersøke hvorvidt eiendommen fortsatt står ubebodd.

## Kapittel 4 GEBYR FOR UTSLIPPSTILLATELSER

Gebyret for utslippstillatelser faktureres normalt når det er fattet vedtak i saken. Kommunen kan imidlertid sende faktura for behandling av søknad også før vedtak om avslag eller tillatelse er fattet.

Saksbehandlingsgebyr skal betales også ved avslag på søknad, jf. forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll med avløpsanlegg § 3, annet ledd.

Når en søker / tiltakshaver er årsak til at kommunens arbeid må avbrytes eller avsluttes før det er fullført, herunder manglende oppfølging fra vedkommendes side, skal det betales 50 pst av normalt gebyr.

Gebyret for utslippstillatelser skal dekke kommunens kostnader med behandling av utslippssøknader. Timeforbruket på saksbehandling omfatter bl.a. noe veiledning av søker / tiltakshaver før søknad kommer inn, evt. forhåndskonferanser, postmottak og arkivtjenester, dialog rundt søknaden og eventuelle mangler, befaring på eiendommen, dialog med naboer eller andre parter som har merknader / protester til søknaden, evt. dialog med leverandør av anlegg samt utstedelse av utslippstillatelse.

Gebyr for utslippstillatelser er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. lokal forskrift og forurensningsloven § 52a, 2. ledd.

## Kapittel 5 GEBYRSATSER

Gebyrsatsene vedtas årlig av kommunestyret i hver av samarbeidskommunene. Gebyrsatsene vises i samarbeidskommunenes prisliste for andre typer tjenester og kunngjøres på Tilsynets nettsider.

### 20.14.1 Tømming av slam fra private avløpsanlegg

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| + behandling av volum over 12 m3 | | 558 | 558 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. m3 |
| Beløpsgrense for overføring av utestående beløp, jf. gebyrregulativets punkt 1.8 | | 579 | 608 | 29 | 5% | ↗ | Priser eks. mva. Det belastes ikke mva. for gebyr etter medgått tid |
| Ekstraarbeid ved tømming | | 1 297 | 1 297 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. time |
| Oppmøte uten å få tømt | | 607 | 607 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. gang |
| Søknad om utslippstillatelse | | 8 631 | 9 071 | 440 | 5% | ↗ | Priser pr. sak. Det belastes ikke mva. for gebyr på utslippstillatelser |
| Tankvolum større enn 12 m3 | | 5 469 | 5 469 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. tømming |
| Tankvolum større enn 3 m3 til og med 6 m3 | | 2 929 | 2 929 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. tømming |
| Tankvolum større enn 6 m3 til og med 12 m3 | | 4 711 | 4 711 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. tømming |
| Tankvolum til og med 3 m3 | | 1 933 | 1 933 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. tømming |
| Tillegg for utrykning | | 998 | 998 | 0 | 0% | ↘ | Tillegg for utrykning kan faktureres dersom det kreves tømming helg eller helligdag. |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | Gjelder også dersom det kreves tømming samme dag og bestillingen kommer til leverandøren etter klokka 12.00. |
| Tilsyn av avløpsanlegg | | 579 | 608 | 29 | 5% | ↗ | Priser pr. år. Det belastes ikke mva. for gebyr på tilsyn |
| Tilsynskontorets personell, arbeid etter medgått tid, jf. gebyrregulativets punkt 1.2 | | 1 161 | 1 221 | 60 | 5% | ↗ | Priser eks. mva. Det belastes ikke mva. for gebyr etter medgått tid |
| Utedo/tørrtoalett | | 2 000 | 2 000 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. tømming |

## 20.15 Renovasjon

**Grunnlag for gebyrregulativet:**

- Forskrift for husholdningsavfall fastsatt av Holmestrand kommunestyre 18. mai 2022 med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) §§ 30, 31, 33, 34, 37, 79, 83 og 85.
- Et system som skal stimulere til bedre avfallssortering og avfallsreduksjon.
- Gebyrene differensieres.
- Alle kostnadene skal dekkes av gebyrinntektene (selvkost).
- Gebyrregulativet gjelder kun for husholdningsrenovasjon og ikke for næringsavfall

Fra 2023 ble det et harmonisert gebyrsystem med enhetlig betegnelser for de kommune som Vesars betjener. Effekten av dette vil være bedre kundeveiledning, samt at innbyggerinformasjon blir mer forståelig når gebyrene enkelt kan sammenlignes på tvers av kommunene. Fra innbyggernes perspektiv skal det lønne seg å kildesortere og det skal være mulig å sammenligne gebyrene i de fire kommunene som benytter seg av Vesars tjenester

Ut fra selvkostprinsippet kan det utledes at brukeren (eller brukergrupper) skal betale hva det faktisk koster å betjene en eiendom med den konkrete tjenesten. Muligheten til å differensiere gjøres ut fra en erkjennelse av at det faktisk kan være ulik kostnad med å yte samme tjeneste til ulike grupper av brukere. Videre bruker kommunene differensierte gebyrer for å bidra til avfallsreduksjon, økt forberedelse til ombruk og økt materialgjenvinning.

**Avfallsreduksjon og økt gjenvinning**

- Fellesløsninger (deler beholdere)
- Delt abonnement (deler volum)
- Hjemmekompostering
- Prinsippet med å la restavfallsvolumet være dimensjonerende for gebyret.

**Ulikheter i faktisk kostnad ved å yte tjenesten**

- Gangtillegg
- Sommerrenovasjon

I tillegg til elementene over, er det nødvendig å ha med gebyrsatser for en del tjenester/sanksjoner som ikke er differensiert:

- Ekstra sekker
- Leie av beholder for plastavfall
- Tømming utenom vanlig rute
- Tilleggsgebyr for mangelfull sortering

**Fellesløsninger - rabattordning på 15 pst**
Dette er situasjoner der flere enheter (abonnenter) har felles beholdere. Beholderstørrelsen som brukes til fellesløsninger er 240, 360, 660 og 1000L.

**Delt abonnement - rabattordning på 35 pst**
Her deler 2 (eller flere) abonnenter selve volumet, ikke bare beholdere. Restavfallsvolumet bestemmer prisen. Dersom 2 naboer deler 140L til restavfall, kan de godt ha 240L for papir uten ekstra kostnad.

**Hjemmekompostering - rabattordning på 5 pst**
Her forutsettes det at abonnenten ikke har beholder for matavfall og at det dermed ikke er knyttet kostnader til verken beholder, matavfallsposer, tømming eller behandling av avfallet. Abonnent må selv kjøpe isolert varmkomposteringsbeholder, og inngå avtale med Vesar.

**Restavfallsvolum som dimensjonerende kriterium for gebyrberegningen**
Det gis rabatter dersom man klarer seg med mindre restavfallsvolum enn i et standard–abonnement. Tilsvarende er det dyrere å bruke større restavfallsvolumer enn standard. Gebyr fastsettes i forhold til størrelse på beholder.

Rabatten/økningen i pris per volumenhet restavfall settes som et fast kronebeløp som indeksreguleres i henhold til endringene i kostnadsbildet for denne renovasjonstjenesten.
Det er gratis å øke volum på beholdere for papp, papir og matavfall.

Beholder på 140L for matavfall settes ut der det er 1-5 husstander, den største er på 240 L. Beholder for glass- og metallemballasje kan økes uten ekstra kostnad. Er det 4 eller flere i et samarbeide betales det ikke for fellesbeholder for plastemballasje.

**Sommerrenovasjon – 75 pst av standardabonnement**
Dette gjelder fritidsboliger som har renovasjon bare deler av året. Fritidsboliger som renoveres hele året har standardabonnement. I Holmestrand kommune er sesong for sommer–renovasjonsordningen fra 1. april til 15. oktober. Det påløper en rekke faste kostnader som også skal belastes fritidsboligene på lik linje med helårsboliger. I tillegg kommer det normalt svært mye avfall fra hyttene i sommermånedene.

**Ekstra sekker**
Det tilbys ekstra sekker som selges i ruller av 5 sekker. Prisen inkluderer alle kostnadene til henting og behandling av husholdningsavfallet.
Det kan også bestilles hageavfallssekker som blir tilkjørt abonnenten av renovatør. Sekkene for hageavfall selges i ruller av 15 sekker. Prisen inkluderer ikke henting og behandling. Det er bestilling og utkjøring av sekker to ganger per år, vår og høst.

**Tømming utenom rute**
Dette skal dekke de tilfellene hvor Vesar må ut og tømme særskilt av årsaker som skyldes abonnenten: Ikke sørget for strøing, ikke satt fram beholder på tømmedag osv.

**Gangtillegg**
Det er krav til skriftlig søknad og befaring, slik at trafikksikkerhet og HMS for renovatørene blir vurdert før innvilgelse.

**Mangelfull sortering – 100 pst tillegg**
Etter gjentatte tilfeller må det kunne reageres fordi dette faktisk medfører betydelige merkostnader som alternativt må dekkes av de andre abonnentene som oppfyller sine forpliktelser.

### 20.15.1 Standard renovasjon

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ekstrasekker til restavfall | | 360 | 360 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. rull, 5 sekker pr rull |
| Ekstratømming, tømming utenfor oppsatt rute | | 1 000 | 1 000 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. tømming |
| Gebyr mangelfull sortering | | 3 120 | 3 000 | -120 | -4% | ↘ | Pris pr. år |
| Helårsrenovasjon rabatt redusert restavfall | | -1 440 | -1 440 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. år |
| Helårsrenovasjon standard abonnement | | 3 120 | 3 000 | -120 | -4% | ↘ | Pris pr. år |
| Helårsrenovasjon tillegg økt restavfall | | 1 440 | 1 440 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. år |
| Helårsrenovasjon, 35% rabatt delt volum/abonnement | | -1 092 | -1 051 | 41 | -4% | ↘ | Pris pr. år |
| Helårsrenovasjon, 5% rabatt kompostering | | -156 | -156 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. år |
| Helårsrenovasjon,15% rabatt fellesløsning | | -468 | -450 | 18 | -4% | ↘ | Pris pr. år |
| Renovasjon 5% rabatt kompostering | Stk. | -156 | -150 | 6 | -4% | ↘ | |

### 20.15.2 Sommerrenovasjon

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Redusert restavfallsvolum | | -1 440 | -1 440 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. år |
| Sommerrenovasjon 5% rabatt kompostering | Stk. | -117 | -113 | 4 | -3% | ↘ | |
| Sommerrenovasjon standard abonnement | | 2 340 | 2 251 | -89 | -4% | ↘ | Pris pr. år. 75% av standard abonnement |
| Sommerrenovasjon, 15% rabatt fellesløsning | | -351 | -338 | 13 | -4% | ↘ | Pris pr. år |
| Sommerrenovasjon, 35% rabatt delt volum/abonnement | | -819 | -788 | 31 | -4% | ↘ | Pris pr. år |
| Sommerrenovasjon, 5% rabatt kompostering | | -117 | -113 | 4 | -3% | ↘ | Pris pr. år |
| Tillegg, økt restavfallsvolum | | 1 440 | 1 440 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. år |

### 20.15.3 Hage- og grovavfallsinnsamling

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Enkelthenting grovavfall | | 520 | 520 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. henting |
| Enkelthenting hageavfall | | 360 | 360 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. henting |
| Hageavfallssekker 15 stk. | | 100 | 100 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. rull |

### 20.15.4 Gangtillegg

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Inntil 15 meter i tillegg (til ordinær 15 meter fram til bil) | | 1 800 | 1 800 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. år |
| Inntil 20 meter i tillegg (til ordinær 15 meter fram til bil) | | 2 400 | 2 400 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. år |
| Inntil 25 meter i tillegg (til ordinær 15 meter fram til bil) | | 3 000 | 3 000 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. år |

### 20.15.5 Leie av beholder til plastavfall

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Leie 240L beholder | Stk. | 320 | 320 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. år |
| Leie 360L beholder | Stk. | 400 | 400 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. år |
| Leie 660L beholder | Stk. | 560 | 560 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. år |

#### Leie 240L beholder

Gebyret splittes av VESAR ved flere abonnenter.

#### Leie 360L beholder

Gebyret splittes av VESAR ved flere abonnenter.

#### Leie 660L beholder

Gebyret splittes av VESAR ved flere abonnenter.

*Alle priser eksklusiv mva.*

## 20.16 Feiing og tilsyn

### 20.16.1 Grunnlag for gebyrregulativet

Forskrift om feiing og tilsyn fastsatt av Holmestrand kommunestyre 11. desember 2019 med hjemmel i lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) § 28 og forskrift 17. desember 2015 nr. 1710 om brannforebygging § 17.

Gebyret skal dekke kommunens utgifter ved levering av feie- og tilsynstjenesten, og faktureres per skorsteinsløp/røykløp.

### 20.16.2 Feiing og tilsyn

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Feiing og tilsyn av ildsted | | 506 | 499 | -7 | -1% | ↘ | Priser pr. skorstein/røykløp |

*Prisen er eksklusiv mva.*

## 20.17 Lokal forskrift for reguleringsplan, bygge- og delesaksbehandling, oppmåling og eierseksjonering

**Hjemmel**: Plan- og bygningsloven § 33-1, jf. også byggesaksforskriften, matrikkelloven § 32, jf. også matrikkelforskriften, eierseksjonsloven § 15 og veglova §§ 32 og 57. Vedtak: Kommunestyret i Holmestrand kommune. Ikrafttredelse: 1. januar 2021

### 20.17.1 Kapittel 1 – Generelle bestemmelser

#### § 1-1. Betalingsplikt

Alle som får utført tjenester etter dette regulativ skal betale gebyr. Gebyret ilegges tiltakshaver. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Ved for sen betaling påløper purregebyr og forsinkelsesrenter. Det beregnes ikke merverdiavgift på gebyrer etter plan- og bygningsloven, matrikkelloven eller eierseksjonsloven.

#### § 1-2. Fakturerings- og betalingstidspunkt

Gebyr etter plan- og bygningsloven, matrikkelloven og eierseksjonering beregnes etter de satser som gjelder på det tidspunktet fullstendig søknad er mottatt av kommunen. Med mindre annet er spesifisert, faktureres saken når vedtak fattes eller når kommunen har ferdigbehandlet eller avsluttet saken. Kommunen kan kreve inn gebyr på forhånd.

#### § 1-3. Gebyrene i regulativet

Gebyrene reflekterer kommunens arbeid med de enkelte sakstypene og er beregnet i samsvar med selvkostprinsippet. Gebyrregulativet vedtas årlig av kommunestyret.

#### § 1-4 Medgått tid

Arbeid som foretas ut over de angitt satsene og som medfører merarbeid faktureres etter medgått tid pr påbegynte time.

#### § 1-5. Tilbaketrekking av søknad

søknad trekkes tilbake, skal søker betale en andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i behandlingen av søknaden. Det fremgår av regulativet hvor mye som skal betales.

#### § 1-6. Avslag

Saksbehandlingen anses som avsluttet dersom det ikke er sendt klage innen klagefristens utløp. For å etterleve selvkostreglene skal det ved avslag betales 100 % av ordinært gebyr. Avslagsgebyr godskrives ikke ved innsending av ny revidert søknad.

#### § 1-7. Klage

Det er ikke anledning til å klage på gebyrer som er vedtatt av kommunestyret, med unntak av de tilfeller hvor kommunen etter eget skjønn har tatt i bruk § 1-7 om åpenbart urimelig gebyr. Kommunens vedtak

om reduksjon av gebyr kan påklages til Fylkesmannen i Vestfold og Telemark etter reglene i forvaltningsloven.

### § 1-8 Urimelig gebyr

Kommunen kan i helt særlige tilfeller redusere gebyret, hvis gebyret anses å bli åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen antas å ha med saken. Særlige tilfeller vil ikke gjelde enkeltpriser i regulativet, som eksempelvis større garasjer, men større gebyrer som er utregnet ved hjelp av en eller flere komponenter som pris per m2 eller per boenhet.

### § 1-9. Definisjoner og forklaringer

I denne forskriften menes med:

a. Boenhet: Bruksenhet som har alle hovedfunksjoner for bolig, slik som stue, kjøkken, soveplass, bad og toalett, og har egen inngang og er fysisk atskilt fra øvrige enheter, jf. SAK § 2-2.

b. Bolig/boligeiendom: Eiendom med bygg som brukes til boligformål, herunder fritidsbolig. Bygningstype 111 – 163 etterNS-3457.

c. Bruksareal (BRA): Bruksareal for eiendom som er registrert i matrikkelen og beregnet med utgangspunkt i NS-3940.

d. Bruksenhet: Bygning eller del av bygning (lokale), f.eks. boenhet, kontorenhet, verksted og lager.

e. Bygningstype: Standardisert kategorisering av den enkelte bygning etter NS3457. Bygningstyper fra 111 til 199 tilhører bygningshovedgruppe boligbygning.

f. Eiendom: Fast eiendom definert med et eget gårds- og bruksnummer, festenummer og/eller seksjonsnummer i matrikkelen. Seksjon etablert i henhold til eierseksjonsloven regnes som selvstendig eiendom.

g. Fritidsbolig: Bygg som er registrert som fritidsbolig i matrikkelen. Bygningstype 161 – 163 etter NS-3457.

h. Kombinasjonseiendom: Eiendom med en eller flere boenheter, samt en eller flere bruksenheter som ikke er bolig. Eiendom med en eller flere boenheter samt en eller flere bygninger for fiskeri eller landbruk klassifiseres som kombinasjonseiendom.

i. Matrikkel: Nasjonalt eiendomsregister hvor hver eiendom har et unikt nummer bestående av kommunenummer, gårdsnummer (g.nr.), bruksnummer (bnr.), festenummer (f.nr.) og seksjonsnummer (s.nr.). Dersom bruket ikke har feste og/eller seksjonsnummer har disse verdien null (0). Tidligere kalt GAB-registeret (Grunneiendoms-, Adresse- og Bygningsregisteret).

j. Næringseiendom: Eiendom som ikke er bolig- eller kombinasjonseiendom. Bygg for offentlige formål klassifiseres som næringseiendom.

k. SAK: Forskrift om byggesak(byggesaksforskriften)

l. Saksbehandlingsgebyr: Gebyr som skal dekke oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er avhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse.

m. Søknadspliktige tiltak: Tiltak definert i plan- og bygningsloven §§ 20-1, 20-2, 20-3, 20-4. 3

n. TEK: Forskrift om tekniske krav til byggverk (byggteknisk forskrift)

o. Tiltaksklasse: Inndeling av oppgaver i tiltaket basert på vanskelighetsgrad, kompleksitet og konsekvenser av mangler og feil, jf. SAK § 9-4.

### 20.17.2 Gebyr Kapittel 1 - Generelle bestemmelse

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1.4 Timepris for merarbeid jmf. pkt. 1.4, ifbm. mangelfull eller feilaktig dokumentasjon. Faktureres etter medgått tid. | | 1 600 | 1 600 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. time |

## 20.18 Kapittel 2 - Privat reguleringsplan

**§ 2-1. Generelt**
Forskrift med hjemmel i plan- og bygningslovens § 33-1. Forskriften gjelder saker som omfattes av pbl. kap 12. Gebyret er delt i gebyr for oppstartsmøte, behandlingsgebyr og arealgebyr. Endringer eller tillegg i areal som kommunen ber om skal ikke inn i gebyrgrunnlaget

**§ 2-2. Faktureringstidspunkt**
Plangebyret fastsettes på utleggingspunktet og faktureres når saken er 1.gangsbehandlet. Kommunen kan avslutte saker hvor det er mer enn 1 år siden siste kontakt mellom kommunen og regulant. Oppstartsmøter faktureres når avholdt. Gebyr for oppstartmøtet trekkes fra gebyrene når planen går til 1.gangsbehandling. Gebyr for avklaring av reguleringsspørsmål eller pbl. 12-8 faktureres når regulant anmoder om en slik sak.

**§ 2-3. Timepris**
For de tjenester som ikke omfattes av dette regulativet kan det tas gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker også støttefunksjoner og administrasjon av tjenesten. Timesatsen er kr 1600.- pr påbegynt time.

### 20.18.1 Gebyr Kapittel 2 - Private reguleringsplaner

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 2.4.1 Timepris for merarbeid jmf. pkt. 1.4 og tjenester utenom regulativet. Faktureres etter medgått tid. | | 1 660 | 1 730 | 70 | 4% | ↗ | Pris pr. time |
| 2.4.2.1 Planinitiativ i samsvar med overordnet plan | | 0 | 15 000 | 15 000 | 0% | ↘ | NY - Behandling det ikke tidligere er tatt betalt for, men som nabokommuner innførte i fjor. |
| 2.4.2.2 Planinitiativ i strid med overordnet plan - politisk behandling | | 31 110 | 40 000 | 8 890 | 29% | ↗ | Forekomsten av planinitiativ i strid med kommuneplan har økt der forslagsstiller krever et stopp av initiativet framlagt for politisk behandling. |
| 2.4.3.1 Oppstartsmøte - ny plan eller planendring som krever full prosess | | 31 110 | 40 000 | 8 890 | 29% | ↗ | |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 2.4.3.2 Fastsettelse av planprogram | | 36 300 | 40 000 | 3 700 | 10% | ↗ | |
| 2.4.3.3 Behandling av forslag til detaljreguleringsplan inntil 2000 m2 | | 62 220 | 0 | -62 220 | -100% | ↘ | UTGÅR - inngår i 2.4.3.4 |
| 2.4.3.4 Behandling av forslag til detaljreguleringsplan inntil 5000 m2 | | 129 625 | 135 000 | 5 375 | 4% | ↗ | |
| 2.4.3.5 Behandling av forslag til detaljreguleringsplan mellom 5000 m2 og 10000 m2 | | 191 845 | 200 000 | 8 155 | 4% | ↗ | |
| 2.4.3.6 Behandling av forslag til detaljreguleringsplan mellom 10000 m2 og 20000 m2 | | 228 140 | 238 000 | 9 860 | 4% | ↗ | |
| 2.4.3.7 For areal over 20000 m2 et tillegg på påbegynt 1000 m2 inntil 50,0 daa | | 3 110 | 3 250 | 140 | 5% | ↗ | Maks. behandlingsgebyr for ubebygd areal blir etter dette 332 250 kr |
| 2.4.3.8 Saksbehandling av KU-pliktige planer | | 25% tillegg på samlet gebyr | 25% tillegg på samlet gebyr | | | | Samlet gebyr = arealgebyr + BRA-gebyret pkt. 2.4.4.1 |
| 2.4.3.9 Saksbehandling av planer i Holmestrand by og Sande sentrum | | 25% tillegg på samlet gebyr | 25% tillegg på samlet gebyr | | | | Samlet gebyr = arealgebyr + BRA-gebyret pkt. 2.4.4.1 |
| 2.4.4.1 Gebyr etter bebyggelsens bruksareal (BRA - intervaller) | | 20 pr. m2 BRA | 20 pr. m2 BRA | | | | Minimum 60 000 kr innført i 2023. Endrer innredningen til intervaller som i Tønsberg, Sandefjord/Larvik? |
| 2.4.5.1 Planinitiativ - vurdering av forenklet planprosess iht. pbl §12-14 andre ledd | | 18 150 | 20 000 | 1 850 | 10% | ↗ | |
| 2.4.5.2 Endring av plan - adm. behandling | | 20 000 | 20 000 | 0 | 0% | ↘ | Gjelder endringer av ikke-prinsipiell art og kurant karakter. |
| 2.4.5.3 Endring av plan iht. pbl § 12-14 annet ledd - politisk behandling | | 50 000 | 52 000 | 2 000 | 4% | ↗ | |
| 2.4.5.4 Vesentlige endringer som er å betrakte som ny sak etter §12-14 første ledd, gebyrlegges som ny sak | | Se øvrige gebyr | Se øvrige gebyr | | | | |
| 2.4.6.1 For saker som trekkes etter varsel om oppstart, men før innsendt planforslag er mottatt | | 10% | 10% | | | | |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 2.4.6.2 For saker som avsluttes etter innsendt planforslag, men før førstegangsvedtak | | 80% | 80% | | | | |

### Timepris for merarbeid jmf. pkt. 1.4 og tjenester utenom regulativet. Faktureres etter medgått tid.

Kommer i tillegg til fastsatte behandlingsgebyr der det utføres merarbeid utover normal ressursbruk eller ved spesielt krevende planarbeid.

### Saksbehandling av planer i Holmestrand by og Sande sentrum

Gjeninnført i 2023 fordi regulering i byområde og tettsted som Sande er komplisert. Tilsvarende i Tønsberg og Horten.

### Gebyr etter bebyggelsens bruksareal (BRA - intervaller)

Ved den årlige selvkostberegningen forut for budsjettprosessen har konsulenten påpekt at dekningsgraden innenfor plansaksbehandlingen er lav. Sammenlignet med nabo-kommunene Tønsberg og Horten er det tydelig at gebyret for mindre boligreguleringer er satt for lavt i Holmestrand. Det innføres derfor et minimumsgebyr på 60 000 kr slik at det samlede minimumsgebyret for en boligregulering blir 122 220 kr i 2023. Det vil gjelde et prosjekt på 2 daa tomt med 4 boenheter.

### Endring av plan iht. pbl § 12-14 annet ledd - politisk behandling

Gebyret må økes pga. erfart ressursbruk over en toårs-periode og den økende utbredelsen denne sakstypen representerer i plansaksbehandlingen. Det er en villet intensjon i plan- og bygningsloven, og kommunen må innrette sitt gebyrnivå der etter. Med denne økningen vil Holmestrand kunne ligge noe høyere enn Horten og Tønsberg på akkurat dette gebyret. Det gjenstår å se hva gebyrsatsene der blir i 2023.

## 20.19 Kapittel 3 - Bygge og delesaksbehandling

**§ 3-1. Generelt**
Forskrift med hjemmel i plan- og bygningslovens § 33-1. Gebyrregulativet tar utgangspunkt i to hovedtyper av bygg, nemlig rene boligbygg og alle andre bygg. Regulativet gjenspeiler det faktiske saksbehandlingsarbeidet de forskjellige sakstypene medfører. For boligbygg er ofte kompleksiteten et resultat av antall boenheter, og dette gjenspeiles i regulativet. For andre bygg er det mer den generelle størrelsen som er avgjørende for saksbehandling. I tillegg kommer gebyr for godkjenning av ansvarlige, gebyr for behandling av eventuelle dispensasjoner, samt gebyr for kart i henhold til gjeldende regulativ.

**§ 3-2. Gebyrberegning**
Samlet gebyr skal dekke saksbehandling, godkjenning av ansvarlige, dokumentkontroll samt kommunens veiledning- og tilsynsvirksomhet. Alle gebyrer utstedes til tiltakshaver. Det tas gebyr pr. bygning/ byggesak. Det tas ikke gebyr for nødvendige tekniske hjelpemidler som rampe, trappeheis o.l. For kombinasjonseiendom beregnes gebyret etter de enkelte delene.

**§ 3-3. Tilsyn**
Tilsyn er et viktig virkemiddel for å kontrollere at tiltak gjennomføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven. Tilsyn skal bidra til bedre gjennomføring av byggeprosesser, avdekke ulovligheter og virke forebyggende. Inntil 35% av byggesaksgebyrene er beregnet til å dekke kostnadene med kommunens tilsynsvirksomhet.

**§ 3-4. Ulovlig byggearbeid**
For uaktsomme eller forsettlige overtredelser av plan- og bygningsloven som omfattes av pbl § 32-8, kan kommunen ilegge overtredelsesgebyr etter de til enhver tid gjeldende satser i byggesaksforskrifta § 16-1. Det vises til plan- og bygningslovens § 32-8 og til kapittel 16 i forskrift om byggesak m/veiledning, om utmåling av overtredelsesgebyr. Det vises til plan- og bygningslovens § 32-5 om tvangsmulkt ved ulovligheter.

**§ 3-5. Timepris**
For de tjenester som ikke er omtalt i regulativet, men som krever behandling etter pbl, gjelder et gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner, administrasjon og tilsyn. Følgende timesats gjelder for byggesak og søknader etter pbl kapittel 18 – kr 1600.-/time.

**§ 3-6. Refusjoner vedr. søknader som trekkes eller returneres**
For søknader som trekkes før behandling betales et gebyr på kr 2 000,-. Når en sak trekkes etter at igangsettingstillatelse er gitt ved bortfall av tillatelse i ihht pbl § 21- 9 første ledd, refunderes ikke noe gebyr. Gebyr for godkjenning av foretak/ ansvarsretter/ dispensasjoner refunderes ikke. For søknader som returneres ubehandlet som følge av manglende dokumentasjon, beregnes et gebyr på kr. 2 000,-.

**§ 3-7 Søknader som vurderes etter pbl. § 20-5 g**
Dette er søknader som etter en vurdering kommer inn under pbl § 20-5 generelt og punkt f: andre mindre tiltak som kommunen finner grunn til å frita fra søknadsplikten. I tillegg gjelder det saker som avsluttes uten realitetsvedtak.

### 20.19.1 Gebyr Kapittel 3 - Bygge- og delesaksbehandling

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 3.08.1 Forhåndskonferanse PBL § 21-1 | PBL § 21-1 | 5 400 | 5 400 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.09.1.1 Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver § 20-4 a. Mindre tiltak på bebygd eiendom, (SAK §3-1 a og c.) tilbygg 0 - 50 m2 og bruksendring tilleggsdel/hoveddel | PBL § 20-4 | 6 500 | 6 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.09.1.2 Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver §20-4 a. Mindre tiltak på bebygd eiendom, (SAK § 3-1 b.) frittliggende 0 - 50 m2 | PBL § 20-4 | 8 500 | 8 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.09.1.3 Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver § 20-4 a. Mindre tiltak på bebygd eiendom, (SAK10 § 3-1 b.) frittliggende 51 - 70 m2 | PBL § 20-4 | 10 000 | 10 000 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.09.1.4 Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver § 20-4 b. Alminnelig driftsbygninger i landbruket (SAK10 § 3-2) | PBL § 20-4 | 8 500 | 8 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.09.1.5 Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver § 20-4 c. Midlertidige bygninger, | PBL § 20-4 | 10 000 | 10 000 | 0 | 0% | ↘ | |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| konstruksjoner eller anlegg - max 2 år | | | | | | | |
| 3.10.1.1 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for, alle typer boligbygg (inkludert fritidshus). Bygg med én boenhet | PBL § 20-3 | 31 000 | 31 000 | 0 | 0% | ↘ | Maks gebyr 500 000 |
| 3.10.1.2 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for, alle typer boligbygg (inkludert fritidshus). Tilta**k** som krever søknad og tillatelse tillegg pr. boenhet. | PBL § 20-3 | 15 000 | 15 000 | 0 | 0% | ↘ | Maks gebyr kr 500 000 |
| 3.10.1.3 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for, alle typer boligbygg. Tiltak som krever søknad og tillatelse tillegg til- og påbygg/ombygging nye boenheter pr. enhet | PBL § 20-3 | 15 000 | 15 000 | 0 | 0% | ↘ | Maks gebyr kr 500 000 |
| 3.10.1.4 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for, alle typer boligbygg. Til og påbygging/ombygging <50kvm | PBL § 20-3 | 9 000 | 9 000 | 0 | 0% | ↘ | Maks gebyr kr 500 000 |
| 3.10.1.5 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for, alle typer boligbygg. Til- og påbygg/ ombygging annet >50 kvm | PBL § 20-3 | 12 000 | 12 000 | 0 | 0% | ↘ | Maks gebyr kr 500 000 |
| 3.10.2.1 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for, alle typer boligbygg. Større garasjer > 70 m2 | PBL § 20-3 | 17 500 | 17 500 | 0 | 0% | ↘ | maks gebyr kr 500 000 |
| 3.10.2.2 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for, alle typer boligbygg. Murer/levegger/brygger/ basseng / fasadeendring etc. | PBL § 20-3 / (§ 20-4 e) | 6 500 | 6 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.10.2.3 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for, alle typer boligbygg. Rehabilitering av pipe o.l. (inkl. ferdigattest) | PBL § 20-3 | 2 500 | 2 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.10.3.1 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for tillegg alle andre bygg/næringsbygg, til- og påbygg for de første 0 - 100 m2 BRA | PBL § 20-3 | 200 | 200 | 0 | 0% | ↘ | Min. gebyr kr 15 000 maks kr 500 000 |
| 3.10.3.2 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for tillegg alle andre bygg/næringsbygg, til- og påbygg for de neste m2 pr. m2 BRA | PBL § 20-3 | 50 | 50 | 0 | 0% | ↘ | Min. gebyr kr 15 000 maks kr 500 000 |
| 3.10.3.3 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for tillegg alle andre bygg/næringsbygg | PBL § 20-3 | 50% reduksjon | 50% reduksjon | | | | |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 3.10.3.4 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for tillegg alle andre bygg/næringsbygg | PBL § 20-3 | 50% reduksjon | 50% reduksjon | | | | |
| 3.10.4.1 Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for tillegg alle andre bygg/næringsbygg, for hver igangsettingstillatelse (IG) | PBL § 20-3 | 6 000 | 6 000 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.11.1.1 Bygn. tekn. installasjoner og VA-anlegg, (pbl § 20-1 a og f) | PBL 20-1, a og f | 9 000 | 9 000 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.11.1.2 Vesentlige terrenginngrep, støttemurer, støyskjermer etc. (pbl § 20-1 k) | PBL § 20-1, k | 9 000 | 9 000 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.11.1.3 Trafikk-/samf. anlegg (VA, veg, parkeringsplass, kailanlegg etc.) (pbl § 20-1 l) | PBL § 20-1, l | 12 000 | 12 000 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.11.1.4 Skilt og reklame (pbl § 20-1 i) | | 6 000 | 6 000 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.12.1.2 Søknader om dispensasjon, jmf pbl Kap 19. Dispensasjon fra plan/plankrav/byggeforbud etter § 1-8. | PBL kap. 19 | 19 500 | 19 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.12.1.3 Søknader om dispensasjon, jmf pbl Kap 19. Dispensasjon for andre forhold, lov, forskrift, avstandskrav etc. | PBL kap. 19 | 12 500 | 12 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.12.1.4 Søknader om dispensasjon, jmf pbl Kap 19. Dispensasjon fra plan som mangler eller med uklar grad av utnytting for mindre tiltak i boligområder | PBL kap. 19 | 12 500 | 12 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.12.1.5 Søknader om dispensasjon, jmf pbl Kap 19. Fravik fra teknisk forskrift | PBL kap. 19 | 15 500 | 15 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.13.1.2 Bruksendring, pbl. § 20-1 d. Bruksendring mindre del bolig | PBL § 20-1 d | 12 000 | 12 000 | 0 | 0% | ↘ | Gebyr for ombygging kommer i tillegg |
| 3.13.1.3 Bruksendring, pbl. § 20-1 d. Bruksendring hel boenhet, større bygg/næringsbygg - gjelder ikke ved totalombygging. Da benyttes punktene som for nybygg § 20-3 | PBL § 20-1 d | 22 000 | 22 000 | 0 | 0% | ↘ | Gebyr for ombygging kommer i tillegg |
| 3.14.1.1 Søknad om endring av tillatelse bolig / fritidsbygg / deling | | 6 500 | 6 500 | 0 | 0% | ↘ | Ved større endring betales gebyr som ved ny søknad |
| 3.14.1.2 Søknad om endring av tillatelse andre bygg og anlegg | | 6 500 | 6 500 | 0 | 0% | ↘ | Ved større endring beregnes gebyr som ved ny søknad |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 3.15.1.1 Riving pbl § 20-1 e alle bygg over 100 kvm BRA | PBL § 20-1, e | 10 000 | 10 000 | 0 | 0% | ↘ | Riving av mindre bygg beregnes etter pbl § 20-4 |
| 3.16.1 Erklæring om ansvarsrett - selvbygger | | 3 500 | 3 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.16.2 Midlertidig brukstillatelse | | 11 000 | 11 000 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.16.3 Ferdigattest | | 3 500 | 3 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.16.4 Utstedelse av ferdigattest 6 år etter igangsetting eller 2 år etter midlertidig brukstillatelse | | 7 500 | 7 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 3.17.1 Delingssaker pbl § 20-1 m. Fradeling av tomt | § 20-1, m | 9 000 | 9 000 | 0 | 0% | ↘ | Delingssaker utover en parsell faktureres med 50% pr. enhet |
| 3.17.2 Delingssaker pbl § 20-1 m. Tilleggsareal / Areal overføring | § 20-1, m | 6 500 | 6 500 | 0 | 0% | ↘ | Delingssaker utover en parsell faktureres med 50% pr. enhet |
| 3.17.3 Andre søknadspliktige tiltak, reviderte tegninger, veganlegg, endret utkjørsel, mangelbrev mm pr. påbegynt time | | 1 600 | 1 600 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. time |
| 3.17.4Rabatter - grønt gebyr. Passivhus | | -30% | -30% | | | | |
| 3.17.5 Rabatter - grønt gebyr. 0-utslippshus og plusshus | | -50% | -50% | | | | |
| 3.17.6 Rabatter - grønt gebyr- Etterisolering | | -50% | -50% | | | | |
| 3.17.7 Rabatter - grønt gebyr. Enova støtte. | | -100% | -100% | | | | |

**Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for tillegg alle andre bygg/næringsbygg**
50 % reduksjon for parkeringskjeller, drivhus, stativhaller ol. Bygningstype: 231-249;421-439

**Tiltak som krever søknad og tillatelse, PBL § 20-3 for tillegg alle andre bygg/næringsbygg**
50% reduksjon for ombygging

**Rabatter - grønt gebyr. Passivhus**
Det gis reduksjon av byggesaksgebyret for tiltak som oppfyller kriteriene for passivhusnivå i henhold til Norsk Standard 3700 for bolig og 3701 for yrkesbygg.

**Rabatter - grønt gebyr. 0-utslippshus og plusshus**
Det gis reduksjon i byggesaksgebyret for tiltak som kan vise til at de vil være et 0-utslippshus eller plusshus. Dvs. bygninger som i tillegg til å være et passivhus produserer egen energi som dekker livsløpet og produksjon av bygget.

**Rabatter - grønt gebyr- Etterisolering**
Det gis reduksjon i byggesaksgebyret for søknad som omfatter etterisolering av bygg oppført før 1980 dersom det kan dokumenteres at tiltaket utføres som anvist av kvalifisert rådgiver.

**Rabatter - grønt gebyr. Enova støtte.**
Byggesaksgebyret frafalles i sin helhet for de tiltak som er støttet av Enova, samt for evt. søknad om solcellepanel og varmepumpe.

## 20.20 Kapittel 4 - Oppmålingsforretning

**§ 4-1. Generelt**
Kommunestyret i Holmestrand kommune har vedtatt at det skal være 100% selvkostfinansiering av tjenester på matrikkel og oppmålingsområdet. Selvkost er den merkostnad kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste. Merkostnader er i denne sammenheng kostnader knyttet til den samlede produksjon av den aktuelle tjeneste Alle oppmålingsforretninger etter matrikkelloven skal betale gebyr. Forskrift med hjemmel i matrikkelloven § 32. Sammenslåing av matrikkelenheter er gratis. Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyrkravet.

**§ 4-2. Timepris**
For de tjenester som ikke er omtalt eller passer inn i regulativet, men som krever behandling etter matrikkeloven, gjelder et gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner, administrasjon og tilsyn. For kompliserte og tidkrevende saker der arbeidet til kommunen vil klart overstige hva som dekkes inn gjennom de enkelte gebyrene kan kommunen på forhånd velge at det skal faktureres etter medgått tid. Timepris gjelder også for registrering av private grenseavtaler og registrering av eksisterende jordsameie.

**§ 4-3. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering**
Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før saken er fullført, saken må avvises, eller saken ikke kan matrikkelføres på grunn av endrede hjemmelsforhold, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter bestemmelsene i gebyrregulativet vedrørende etablering av matrikkelenhet.

### 20.20.1 Gebyr Kapittel 4 - Oppmålingsforretning

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 4.04.1.1 Selvkost timepris for arbeid etter matrikkelloven | | 1 600 | 1 600 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.04.2.1 Utstedelse av matrikkelbrev inntil 10 sider (fastsatt av Kartverket) | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.04.2.2 Utstedelse av matrikkelbrev over 10 sider (fastsatt av Kartverket) | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.04.2.3 Kopi av målerbrev | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Pris pr. stk. Merverdiavgiftspliktig |
| 4.04.2.4 Kopi av målerbrev i PDF-format | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | pris pr. stk. Merverdiavgiftspliktig |
| 4.04.2.5 Seksjoneringstegninger (etter 01.01.1998) - inntil 10 sider | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Merverdiavgiftspliktig |
| 4.04.2.6 Seksjoneringstegninger - over 10 sider | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Merverdiavgiftspliktig |
| 4.04.2.7 Tinglysningsgebyr (fastsatt av staten) - papirversjon | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Merverdiavgiftspliktig |
| 4.04.2.8 Tinglysningsgebyr (fastsatt av staten) - elektronisk | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Merverdiavgiftspliktig |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 4.05.1 Etablering av matrikkelenhet/parsell og arealoverføring (ikke til regulert offentlig veg) | | | | | | | |
| 4.05.1.1 Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - 0-500 kvm | | 19 550 | 19 550 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. overføring og pr. matrikkelenhet som etableres eller ved arealoverføring |
| 4.05.1.1 Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - 501-2000 kvm | | 29 500 | 29 500 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. overføring og pr. matrikkelenhet som etableres eller ved arealoverføring |
| 4.05.1.1 Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - økning pr. 1000 kvm | | 3 600 | 3 600 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. overføring og pr. matrikkelenhet som etableres eller ved arealoverføring |
| 4.05.1.2 Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - Tillegg pr. usikre grensepunkt som må klarlegges i saken | | 1 760 | 1 760 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. grensepunkt |
| 4.05.1.3 Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - Tillegg pr. nye grensepunkt som må opprettes i saken/Nymerking av eksisterende grensepunkt | | 980 | 980 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. grensepunkt |
| 4.05.2 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn. Pris som for klarlegging av eksisterende grensepunkt der grensen ikke tidligere er målt. | | | | | | | |
| 4.06 Etablering av anleggseiendom. Pris som for etablering av matrikkelenhet | | | | | | | |
| 4.07.1 Etablering av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning | | | | | | | |
| 4.07.1.1 Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - Pr. matrikkelenhet som etableres | | 6 250 | 6 250 | 0 | 0% | ↘ | I tillegg kommer gebyr for selve oppmålingen når det skjer (det årets gebyr) |
| 4.08.1.1 Grensejustering grunneiendom, festegrunn og jordsameie - Grunnpris pr. eiendom som avgir grunn | | 12 600 | 12 600 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.08.1.2 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie - Tillegg pr. usikre grensepunkt som må klarlegges i saken | | 1 760 | 1 760 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. grensepunkt |
| 4.08.1.3 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie - Tillegg pr. nye grensepunkt som opprettes i saken/Nymerking av eksisterende grensepunkt | | 980 | 980 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. grensepunkt |
| 4.08.2.1 Grensejustering anleggseiendom - Grunnpris | | 8 500 | 8 500 | 0 | 0% | ↘ | |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 4.09. Arealoverføring for anleggseiendom | | | | | | | |
| 4.09.1.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie - Arealoverføring til anleggseiendom over bakken | | 20 400 | 20 400 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.09.1.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie - Arealoverføring til anleggseiendom under bakken | | 13 600 | 13 600 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.10. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning og klarlegging av rettigheter | | | | | | | |
| 4.10.1.1 For inntil 3 punkt | | 12 500 | 12 500 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.10.1.2 For overskytende grensepunkt | | 3 800 | 3 800 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.11. Påvising/merking av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning | | | | | | | |
| 4.11.1.1 For inntil 2 punkt | | 6 200 | 6 200 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.11.1.2 For overskytende grensepunkt | | 1 100 | 1 100 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.12. Etablering av matrikkelenhet/parsell og arealoverføring til regulert offentlig veg | | | | | | | |
| 4.12.1.1 Etablering av grunneiendom og festegrunn - Per matrikkelenhet som avgir grunn | | 14 910 | 14 910 | 0 | 0% | ↘ | |
| 4.12.1.2 Etablering av grunneiendom og festegrunn - Tillegg per usikre grensepunkt som må klarlegges i saken | | 1 760 | 1 760 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. grensepunkt |
| 4.12.1.3 Etablering av grunneiendom og festegrunn - Tillegg per nye grensepunkt som opprettes i saken/ Nymerking av eksisterende grensepunkt | | 980 | 980 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. grensepunkt |

**Selvkost timepris for arbeid etter matrikkelloven**
For tjenester som skal faktureres etter medgått tid, se §4-2

**Etablering av matrikkelenhet/parsell og arealoverføring (ikke til regulert offentlig veg)**
Ved opprettelse av 4 eller flere tilgrensende matrikkelenheter samtidig og med samme rekvirent betales 90% av satsene i pkt. 4.5.1.1. Ved grensejustering samtidig med fradeling av ny parsell betales 50% av satsen i pkt. 4.8.1.1

**Grensejustering grunneiendom, festegrunn og jordsameie - Grunnpris pr. eiendom som avgir grunn**
Ved grensejustering er reglen at netto avgitt eller tilført areal til involverte matrikkelenheter ikke kan overstige 5 prosent, eller maksimalt 0,5 dekar. I tillegg kan ingen enhet avgi brutto areal som i sum overstiger 20 prosent av enhetens areal før justering. Maks verdi for netto justering er 1G.

**Grensejustering anleggseiendom - Grunnpris**
For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen er 1000 m³. Gebyret beregnes ut fra endringen i anleggseiendommens grunnflate.

**Arealoverføring for anleggseiendom**
Kvantumsrabatt ved flere arealoverføringer i samme sak, 2 - 5 parseller gir 20% rabatt, >5 parseller gir 30% rabatt

**Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning og klarlegging av rettigheter**
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid. Når hele tomten måles opp settes gebyret ikke høyere enn gebyrene etter etablering av matrikkelenhet

**Etablering av matrikkelenhet/parsell og arealoverføring til regulert offentlig veg**
Ved grunnavståelse fra 2 eller flere tilgrensende matrikkelenheter samtidig betales 90 % av satsen i pkt. 4.12.1.1. Ved grensejustering samtidig med fradeling av ny parsell betales 50% av satsen for grensejustering pkt. 4.8.1.1.

## 20.21 Kapittel 5 - Eierseksjonering

**§ 5-1. Generelt**
Alle søknadspliktige tiltak etter eierseksjonsloven § 15 skal betale gebyr etter tabell Gebyr etter eierseksjoneringsloven §15.

### 20.21.1 Gebyr Kapittel 5 - Eierseksjonering

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 5.1. Gebyr etter eierseksjoneringsloven § 15 | | | | | | | |
| 5.1.1.1 Eierseksjonering/reseksjonering - 1-8 seksjoner | | 10 900 | 10 900 | 0 | 0% | ↘ | |
| 5.1.1.2 Eierseksjonering/reseksjonering - Fra 9 seksjoner og mer, tillegg pr ny seksjon | | 510 | 510 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. seksjon |
| 5.1.1.3 Eierseksjonering/reseksjonering - Oppheve/slette seksjoner | | 3 525 | 3 525 | 0 | 0% | ↘ | |
| 5.1.1.4 Eierseksjonering/reseksjonering - Befaring | | 2 385 | 2 385 | 0 | 0% | ↘ | |
| 5.1.1.5 Eierseksjonering/reseksjonering - For etablering av uteareal til eierseksjonering, pr seksjon fra og med nr. 9 | | 830 | 830 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. seksjon |
| 5.1.1.5 Eierseksjonering/reseksjonering - For oppmåling av uteareal til | | 1 140 | 1 140 | 0 | 0% | ↘ | Priser pr. seksjon |

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| eierseksjonering, pr seksjon fra og med nr. 9 | | | | | | | |
| 5.1.1.5 Eierseksjonering/reseksjonering - For etablering av uteareal, for inntil 8 seksjoner | | 5 300 | 5 300 | 0 | 0% | ↘ | |
| 5.1.1.5 Eierseksjonering/reseksjonering - For oppmåling av uteareal, for inntil 8 seksjoner | | 9 500 | 9 500 | 0 | 0% | ↘ | |

**5.1. Gebyr etter eierseksjoneringsloven § 15**
Alle søknadspliktige tiltak etter eierseksjoneringsloven §15 skal betale gebyr etter matrisen under

## 20.22 Kapittel 6 - Refusjon

**§6.1 Refusjonssaker etter plan- og bygningsloven**
Grunnlaget for beregning av gebyret er godkjent regnskap etter plan- og bygningslovens § 18-9.

### 20.22.1 Gebyr Kapittel 6 - Refusjon

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 6.1 Refusjonssaker etter plan- og bygningsloven | | | | | | | |
| 6.1.1.1 Gruppe I: Gebyrgrunnlag <5,0 mill. kroner. 3,5% av godkjent regnskap (dvs. etter godkjent kostnadsoverslag) | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | Minimumsgebyr: 50 000 kroner |
| 6.1.1.2 Gruppe II: Gebyrgrunnlag >5 mill. kroner. Gruppe I + 1,0% av godkjent regnskap over 5,0 mill. kroner | | Variabel | Variabel | | | | |

**6.1 Refusjonssaker etter plan- og bygningsloven**
Grunnlaget for beregning av gebyret er godkjent regnskap etter plan- og bygningslovens §18-9

## 20.23 Kapittel 7 - Jordloven

**§ 7-1. Generelt**
For konsesjonsbehandling og behandling av delingssaker etter jordloven § 12 (deling av driftsenhet) er gebyrene fastsatt i «Forskrift om gebyr for behandling av konsesjons- og delingssaker» § 2.

### 20.23.1 Gebyr Kapittel 7 - Jordloven

| Gebyr | Enhet | Sats 2023 | Sats 2024 | Endring i kr | Endring i % | Trendpil | Merknad |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 7.1.1.2 Jordlovssaker - Deling etter jordlovens §12 | | 2 050 | 2 050 | 0 | 0% | ↘ | |
| 7.2.1.1 Jordlovssaker - Konsesjonsbehandling | | 0 | 0 | 0 | 0% | ↘ | |

# 21 Vedlegg

## 21.1 Kommunal støtte til kirkene i Holmestrand

**DEN NORSKE KIRKE**
Holmestrand kirkelige fellesråd

Til politikerne i Holmestrand kommune

**Vedrørende kommunal støtte til kirkene i Holmestrand**

Den Norske Kirke i Holmestrand er et trossamfunn med 17 243 medlemmer i Holmestrand. I 2022 har kirkene utført 118 dåp, 144 konfirmasjoner, 30 vielser og 185 gravferder. I tillegg til dette arrangeres det sorggrupper, familiemiddager, besøk på institusjoner, konserter, ungdomsklubber, turer, kor for både voksne og barn. Kirken gjør også flere hjemmebesøk i ulike anledninger. Holmestrand kirkelige fellesråd er gravplassmyndighet i kommunen og administrerer 13 556 graver.

Vi har 8 historiske kirkebygg som er ressurskrevende å drifte. I tillegg forvaltes 4 kapeller. Vi har IKKE mulighet til å gjøre om eller selge noen av disse byggene på grunn av gravplassene. I tillegg er de kulturhistoriske fredede og vernede bygg. Vi har et ansvar for at byggene og interiøret skal sikres for kommende generasjoner.

Tilskuddet til kirken ble redusert med 9,43% fra 2020 til 2021. Det tilsvarer kr 1 539 906,- Sparetiltak ble iverksatt, men flere ansatte på drift og i administrasjonen har overtid langt utover det akseptable, uten å komme i mål. Samtidig mottar vi klager på at oppgaver ikke er utført som forventet.

Dersom ikke driftstilskuddet for 2024 vil dekke de stadig økende kostnadene til pensjon og strøm, er det ikke mulig å sikre forsvarlig drift og ivareta de lovpålagte oppgaver vi utfører. For inneværende år ligger det an til et merforbruk på 1,5 mill.

Uten økt kommunalt tilskudd vil konsekvensene kunne bli:

- Kalde kirker som ikke er rengjort til gravferder og gudstjenester
- Kutt i aktiviteter for barn, ungdom, og familier der det serveres middag.
- Reduksjon i eller bortfall av tilbud til konfirmanter
- Begrensede muligheter for dåp i enkelte kirker.
- Endring av tider for gravferder til kl. 10.00, kl. 12.00 og kl. 14.00. Dette ville innebære mindre tid til hver familie.
- Kun tilby gravferder i Botne kirke, Sande kirke og Hof kirke, på grunn av oppvarmingsutgifter.
- Kun tilby gravferder på en fast ukedag, på grunn av oppvarmingsutgifter.
- Kutt i kulturtilbud i vintersesongen. Det kan innebære færre konserter og sosiale samlinger også i julen.
- Fare for at flere velger en privat gravferdsseremoni, der pårørende må betale for tjenester kirken tilbyr gratis.

| Hovedposter for tilskudd og utgifter | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 (Budsjett) |
|---|---|---|---|---|
| Driftstilskudd fra kommunen | 16 542 457 | 14 927 000 | 15 450 578 | 16 138 500 |
| Kostnader lønn og sosiale utgifter | 12 271 342 | 12 228 409 | 12 452 078 | 13 670 199 |
| Kostnader til pensjonspremie | 1 445 067 | 2 372 576 | 2 380 520 | 3 000 000 |
| Kostnader energi (Strøm) | 418 946 | 530 918 | 610 253 | 1 000 000 |
| Sum | 2 407 102 | - 204 903 | 7 727 | - 1 531 699 |

Selv om vi legger til festeavgiften, vil vi ikke klare å få et budsjett i balanse for inneværende år. Kirken behøver en økt driftsramme på ca 2 millioner i året for å utføre de lovpålagte oppgaver som skal ivaretas dersom kravet til forsvarlig drift og dekning av merforbruk skal innfris. I tillegg er det behov for et årlig investeringstilskudd i 3-4 år på ca 2 millioner, for å sikre middelalderkirkene i Sande, Hof og Vassås. Her er forfallet i murverket så stort at fuktigheten og luftkvaliteten i kirkerommene ødelegger kunsten i kirkene, samt gjør det umulig for enkelte å oppholde seg der.

Vi ber om at de overnevnte forhold tas hensyn til i de kommunale budsjetter for inneværende år og kommende periode.

Med vennlig hilsen

Sissel Leet Skeide, Leder kirkelig Fellesråd

Øivind Eismann, Kirkeverge

Kirkekontoret
Hofslundveien 5
3090 Hof

Telefon
33 06 40 50
https://holmestrand.kirken.no/

Kontortid
Tirsd. 10.00 – 13.00
Onsd. – fred. 09.00 – 13.00

Bankkontonr.
1638.17.70706

## 21.2 Årets spillemiddelsøknader og vedtak om direkte støtte til idrettsanlegg

Kommunestyret vedtok i sak 101/23 prinsipper for kommunal støtte til frivillige organisasjoner til anlegg og rehabilitering av idrettsanlegg. Kommunal støtte i form av direkte tilskudd er knyttet til tildelte spillemidler, samt forskuttering av moms og spillemidler.

Idrettsforeninger har til sammen sendt inn 12 spillemiddelsøknader til ulike idrettsanlegg i kommunen. Fylkeskommunen behandler søknader og i juni 2024 vil det være kjent hvor mange foreninger i Holmestrand vil få spillemidler i 2024. Deretter kan disse foreningene søke om direkte tilskudd fra kommunen, som ikke skal overskride 10% av totalsummen.

For Handlingsprogram 2024-27 betyr dette at beløpet til direkte tilskudd ikke kan overskride 2,231 mil. kroner. I tilfelle kommunestyret vedtar en mindre sum til dette formålet for 2024, vil idrettsrådet komme med en prioritering innen den vedtatte summen.

For 2024 sendes følgende spillemiddelsøknader inn til fylkeskommunen, og kan bli aktuelle for direkte tilskudd fra kommunen:

| **Beskrivelse** | **Søkernavn** | **Kostnad ink mva** | **Tilskudd kommune** |
|---|---|---|---|
| Rehabilitering av Hoppbakke Breimyrbakkene K40 | Botne skiklubb | 156 756 | 15 000 |
| Gapahuk Botnestua friluftsområde | Botne skiklubb | 154 832 | 15 000 |
| Rehabilitering av Porselens-/frysespor på hoppbakke Breimyrbakkene K61 | Botne skiklubb | 1 062 251 | 106 000 |
| Rehabilitering av Turkart Vestskogen | Sande sportsklubb | 209 600 | 20 000 |
| Lersbrygga Idrettsanlegg Friidrett: Rehabilitering av Rundbaner, kast og hoppfelt på friidrettsstadion kunststoff | idrettslaget Sandvin | 1 363 300 | 136 000 |
| Nordre Sande stadion Rehabilitering av kunstgressbane | Nordre Sande idrettslag | 6 545 809 | 654 000 |
| Hvitstein stadion: Bygging av Kunstgressfelt på fotballtreningsfelt (Dette er naturgress) | Holmestrand idrettsforening | 542 280 | 54 000 |
| Bygging av Terrengsykkelløype Botnestua | Holmestrand sykkelklubb | 2 002 887 | 200 000 |
| Gullhaug Idrettspark: Rehabilitering av Lysanlegg på fotballbane kunstgress 7' er | Gullhaug idrettslag | 500 329 | 50 000 |
| Hof Idrettspark: 3 tiltak på klubbhus ved Hof skole- og kultursenter | Hof idrettslag | 8 000 000 | 800 000 |
| Rehabilitering av Lysanlegg på bandybane (ute) ved Nordre Sande Stadion | Nordre Sande idrettslag | 768 702 | 76 000 |
| Botnestua, snøproduksjon trinn 4 (søkt 2022) | Botne skiklubb | 1 055 600 | 105 000 |
| | | **22 362 346** | **2 231 000** |

Det settes av inntil 2,231 mil.kr. til direkte tilskudd til idrettsanlegg. Kommunedirektøren vil komme tilbake med vedtak om finansiering ved fremlegging av 1. kvartalsrapport 2024.

**Spillemiddelsøknader for 2023 med tildeling I 2024**

| ORDINÆRE ANLEGG | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bygging av Terrengsykkelløype Botnestua | HOLMESTRAND SYKKELKLUBB | Botnemarka Terrengsykkeløype | 661 000 | 2 002 887 | 0 | Ny | 1 |
| 3 tiltak på klubbhus ved Hof skole- og kultursenter | HOF IDRETTSLAG | Hof idrettspark | 1 800 000 | 8 000 000 | 0 | Ny | 2 |
| Rehabilitering av Turkart Vestskogen | SANDE SPORTSKLUBB | Vestskogen Turkart | 69 800 | 209 600 | 0 | Ny | 3 |
| Rehabilitering av Porselens-/frysespor på hoppbakke Breimyrbakkene | BOTNE SKIKLUBB | Breimyrbakkene K 61 | 354 000 | 1 062 251 | 0 | Ny | 4 |
| Rehabilitering av kunstgressbane | NORDRE SANDE IDRETTSLAG | Nordre Sande stadion | 1 400 000 | 6 545 809 | 0 | Ny | 5 |
| Rehabilitering av Rundbaner, kast og hoppfelt på friidrettsstadion kunststoff | IDRETTSLAGET SANDVIN | Lersbrygga Idrettsanlegg Friidrett | 450 000 | 1 363 300 | 0 | Ny | 6 |
| Bygging av Fotballbane Kunstgressbane 11'er | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 2 797 000 | 9 364 549 | 0 | Ny | 7 |
| Rehabilitering av naturgressfelt på fotballtreningsfelt | HOLMESTRAND IDRETTSFORENING | Hvitstein Stadion | 180 700 | 542 280 | 0 | Ny | 8 |
| Bygging av Lysanlegg på fotballbane kunstgress | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 537 000 | 1 791 096 | 0 | Ny | 9 |
| Rehabilitering av Lysanlegg på fotballbane kunstgress 7' er | GULLHAUG IDRETTSLAG | Gullhaug Idrettspark | 166 700 | 500 329 | 0 | Ny | 10 |
| Rehabilitering av Hoppbakke Breimyrbakkene | BOTNE SKIKLUBB | Breimyrbakkene K 40 | 52 000 | 156 756 | 0 | Ny | 11 |
| Bygging av Sandhåndballbane | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 271 000 | 904 155 | 0 | Ny | 12 |
| Gapahuk Botnestua friluftsområde | BOTNE SKIKLUBB | Botnestua Gapahuk | 51 000 | 154 832 | 0 | Ny | 13 |
| Bygging av Lysanlegg på fotballbane naturgress | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 523 000 | 1 743 552 | 0 | Ny | 14 |
| Bygging Fotballbane naturgress 11'er | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 1 387 000 | 4 623 013 | 0 | Ny | 15 |
| Baneområde og bygningsmasse Sentrumsskolene Flerbrukshall | HOLMESTRAND KOMMUNE | Sentrumsskolene Flerbrukshall | 10 000 000 | 56 869 278 | 6 000 000 | Gjentatt | 16 |
| Baneområde og bygningsmasse Sentrumsskolene Basishall | HOLMESTRAND KOMMUNE | Sentrumsskolene basishall | 4 000 000 | 36 359 046 | 0 | Fornyet 2. gang | 17 |
| 4 tiltak på fleridrettshall ved Botne Skole | HOLMESTRAND KOMMUNE | Botne Flerbrukshall | 11 000 000 | 69 005 108 | 0 | Ny | 18 |
| ***18 ordinære anlegg*** | | | **35 700 200** | **201 197 841** | | | |

| NÆRMILJØANLEGG | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Beskrivelse** | **Søkernavn** | **Anleggssted** | **Søknadsbeløp** | **Kostnad ink mva** | **Tildelt 2023** | **Søknadstype** | **IR prioritering** |
| Bygging av Skilt/merking på tursti ved Botnestua | HOLMESTRAND OG OMEGN TURISTFORENING | Botnemarka skilting | 300 000 | 836 442 | 0 | Ny | 1 |
| Rehabilitering av Lysanlegg på bandybane (ute) ved Nordre Sande Stadion | NORDRE SANDE IDRETTSLAG | Nordre Sande stadion | 300 000 | 768 702 | 0 | Ny | 2 |
| Bygging av Petanquebane på petanquebane ved Dyegata Idrettsanlegg | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 128 000 | 255 539 | 0 | Ny | 3 |
| Bygging av Utendørs treningsapparater | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 300 000 | 1 012 701 | 0 | Ny | 4 |
| Bygging av Sandvolleyballbane | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 170 000 | 339 673 | 0 | Ny | 5 |
| Bygging av Fleraktivitetsområde (aktivitetspark) | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 2 000 000 | 5 159 578 | 0 | Ny | 6 |
| Bygging av Gressbane på liten balløkke/-bane | SANDE SPORTSKLUBB | Sande Idrettspark | 344 000 | 1 148 270 | 0 | Ny | 7 |
| Bygging av Skateområde/-elementer på skatepark | HOLMESTRAND KOMMUNE | Sentrumsskolene | 112 000 | 225 452 | 0 | Fornyet 2. gang | 8 |
| Bygging av Klatrevegg/buldrevegg (ute) | HOLMESTRAND KOMMUNE | Sentrumsskolene | 126 000 | 252 632 | 0 | Fornyet 2. gang | 9 |
| Bygging av Trimpark på uteområde | HOLMESTRAND KOMMUNE | Sentrumsskolene | 45 000 | 90 132 | 0 | Fornyet 2. gang | 10 |
| Bygging av Trimpark på uteområde | HOLMESTRAND KOMMUNE | Sentrumsskolene | 52 000 | 105 745 | 0 | Fornyet 2. gang | 11 |
| Bygging av liten balløkke/-bane på uteområde | HOLMESTRAND KOMMUNE | Sentrumsskolene | 300 000 | 664 688 | 0 | Fornyet 2. gang | 12 |
| Bygging av BMX-bane på fleraktivitetsområde | HOLMESTRAND KOMMUNE | Kleiverud Skole | 43 000 | 87 400 | 0 | Fornyet 1. gang | 13 |
| Bygging av Ballbane på liten balløkke/-bane | HOLMESTRAND KOMMUNE | Kleiverud Skole | 90 000 | 180 070 | 0 | Fornyet 1. gang | 14 |
| Bygging av Bordtennisbord (ute) | HOLMESTRAND KOMMUNE | Kleiverud Skole | 41 000 | 83 258 | 0 | Fornyet 1. gang | 15 |
| ***15 nærmiljøanlegg*** | | | **4 351 000** | **11 210 282** | | | |

| KULTURBYGG | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Beskrivelse** | **Søkernavn** | **Anleggssted** | **Søknadsbeløp** | **Kostnader ink mva** | **Tildelt 2023** | **Søknadstype** | **IR prioritering** |
| Kleiverud skole Kultursal | HOLMESTRAND KOMMUNE | Kleiverud Skole | 297 000 | 891 099 | 0 | Fornyet 3. gang | 1 |
| Sentrumsskolene Kultursal | HOLMESTRAND KOMMUNE | Sentrumsskolene | 2 000 000 | 7 830 810 | 0 | Fornyet 2. gang | 2 |
| Sentrumsskolene Blackbox | HOLMESTRAND KOMMUNE | Sentrumsskolene | 907 000 | 2 722 387 | 0 | Fornyet 2. gang | 3 |
| ***3 kulturbygg*** | | | **3 204 000** | **11 444 296** | | | |